တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးကို ရွေးကောက်ပွဲမှ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မလား

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏
အမြင်သဘောထားများ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း စုစည်းတင်ပြချက်

တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးကို ရွေးကောက်ပွဲမှ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မလား

၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ အမြင်သဘောထားများ
တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း စုစည်းတင်ပြချက်

မြန်မာ့အရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများအဖွဲ့ (Burma Partnership) ၏
ရှေ့ပြေးအသံ (Progressive Voice) မူဝါဒ သုတေသနစီမံကိန်းမှ ရေးသားထုတ်ဝေသည်။

၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ

မြန်မာ့အရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများအဖွဲ့
www.burmapartnership.org
info@burmapartnership.org

jrermta&;y;aygi;aqmi&uorsm;tzU
(Burma Partnership) talumi;

မြန်မာ့အရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများအဖွဲ့ (BP) သည် အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသတလွှားမှ အဖွဲ့အစည်းများ၏ ကွန်ရက်အဖွဲ့ ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ဒီမိုကရေစီရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှုအတွက် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်နေပါသည်။ မိမိတို့သည် နယ်ပယ်ကဏ္ဍ စုံမှလာသည့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံ ဦးဆောင်သော နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပအရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများမှသည် ဒေသတလွှားရှိ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကျယ်ပြန့်သည့် သွေးစည်းညီညွတ်မှုပြ အဖွဲ့များထံမှ မိမိတို့၏ အင်အားကို အခြေခံထားပါသည်။

BP သည် လူ့အခွင့်အရေး၊ တန်းတူညီမျှရေးနှင့် တရားမျှတရေး အခြေခံမူများကို ကိုင်စွဲအားပေးသည့် လွတ်လပ်၍ ဒီမိုကရေစီကျသော မြန်မာနိုင်ငံကို မျှော်မှန်းပါသည်။ BP သည် မြန်မာပြည်သူအားလုံး လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် လုပ်ငန်းများ၊ တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြပြီး အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသမှ ပြည်သူများနှင့် သွေးစည်း ညီညွတ်စွာ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ကို မျှော်မှန်းပါသည်။ BP ၏ အလုပ်အဖွဲ့ကို အောက်ဖော်ပြပါအဖွဲ့ များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။

rermwyaygi;ptzJtpn;rsm;

Forum for Democracy in Burma (FDB)
Nationalities Youth Forum (NYF)
Students and Youth Congress of Burma (SYCB)

a'owi; aо;pn;nnwrjyue&ursm;

Alternative ASEAN Network on Burma (Altsean-Burma)
Asian Forum for Human Rights and Development (Forum-Asia)
Asia Pacific Solidarity Coalition (APSOC)

Eiitvuao;pn;nnwrneaygi;tzJrsm;

Solidaritas Indonesia untuk Burma (Indonesian Solidarity for Burma) (SIB)
Free Burma Coalition-Philippines (FBC-Philippines)
Burma Campaign Korea (BCK)
Hong Kong Coalition for a Free Burma (HKCFB)
People’s Forum on Burma (PFB) (Japan)

ရှေ့ပြေးအသံ (Progressive Voice) သည် ၂၀၁၅ ခုနှစ် နှစ်ဆန်းတွင် BP မှစတင်ခဲ့သော စမ်းသပ်သုတေသန စီမံကိန်း တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ရှေ့ပြေးအသံ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ တိကျမှန်ကန်သော သုတေသနပြုလုပ်၍ အဖြေအဓိကထားပြီး တီထွင်မှုရှိရှိဖြင့် ဖြောင့်မှန်သည့် ပေါ်လစီအကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ ဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် သော့ချက်ကျသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ပေါ်လစီချမှတ်သူများ၊ လူငယ်များ၊ အခြေခံလူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု ဘာသာရေးလူနည်းစုများ အပါအဝင် အပစ်ပယ်ခံအစုများအား ထိတွေ့ဆက်ဆံ၊ ထောက်ကူ၊ အားတက်စေပြီး မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူအားလုံး အကျိုးရှိစေမည့် စစ်မှန်သော ဒီမိုကရေစီကျ နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှု-စီးပွားရေး အပြောင်းအလဲရရှိနိုင်ရန် မျှော်လင့်သည်။

rmwum

twaumursm; 7
tp&icpm tEpcsy 9
e'gje; 11
&n&,csu? e,y, twi;twmEi en;emaA' 13
tce; (1) 2015 a&;aumuy tajc tae jcli o;oycsu 15
၁. ၁ မြန်မာနိုင်ငံရွေးကောက်ပွဲများ၏ နောက်ခံသမိုင်းအခင်းအကျင်း ၁၅
၁. ၂ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ၁၈
၁. ၃ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ၁၉
၁. ၄ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်
ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာမူဘောင်များ ၂၀
၁. ၅ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် နယ်မြေများအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲ ၂၄
tce; (2) wi;&i;om;a'orsm;twi; a&;aumuy 25
၂. ၁ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီမဟာမိတ်များ ၂၅
၂. ၂ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ ပေါင်းစည်းရေး ကြိုးပမ်းချက်များ ၂၆
၂. ၃ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) နှင့် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD)
တို့အပေါ် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အမြင်သဘောထားများ ၃၀
၂. ၄ အမျိုးသမီးများပါဝင်မှုအခန်းကဏ္ဍ ၃၁
tce; (3) wi;&i;om;vlxrsm;Ei t&ybuvlxtoi;t0i;wl tjrioabmxm;rsm; 33
၃. ၁ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် အမြင်သဘောထားများ ၃၃
၃. ၂ ပါတီများအပေါ် အမြင်သဘောထားများ ၃၆
၃. ၃ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုအပေါ် အမြင်သဘောထားများ ၃၉
၃. ၄ ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) အပေါ် အမြင်သဘောထားများ ၄၁
၃. ၅ အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်း (CSO) များ၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များ ၄၁
၃. ၆ တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ်
အမြင်သဘောထားများအနှစ်ချုပ် ၄၂
tce; (4) zu'&, tycsya&;pepqo 44
၄. ၁ အာဏာဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု ၄၄
၄. ၂ မြန်မာစစ်တပ်ကြီးစိုးမှု ၄၉
၄. ၃ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ၅၁
e*; 55
tlujy/wuwe;csursm; 56
aemuqquw 58
aus;Zl;wivm 65
tne;pmrsm; 66

twaumursm;

AA	■	ရက္ခိုင့်တပ်မတော်
ALD	■	ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
AMRDP	■	မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာဒီမိုကရေစီပါတီ
ANP	■	ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ
BCP	■	ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ
CLD	■	ချင်းဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
CSO	■	အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်း
DKBA	■	ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင့်တပ်မတော်
DSEZ	■	ထားဝယ်အထူးစီးပွားရေးဇုံ
EAO	■	တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း
FGD	■	ဦးတည်အစုအဖွဲ့ဆွေးနွေးပွဲ (Focus Group Discussion)
FUP	■	ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုပါတီ
GAD	■	အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန
IDP	■	ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်
KIA	■	ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်
KNU	■	ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး
KSDP	■	ကချင်ပြည်နယ်ဒီမိုကရေစီပါတီ
MNDAA	■	မြန်မာအမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော်
MNDF	■	မွန်အမျိုးသားဒီမိုကရေစီတပ်ဦး
MNP	■	မွန်အမျိုးသားပါတီ
MP	■	လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်
NBF	■	ညီနောင်တိုင်းရင်းသားပါတီများဖက်ဒရေးရှင်း
NCA	■	တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်
NCCT	■	တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့
NDF	■	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစု
NLD	■	အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
PNA	■	ပအိုဝ်းအမျိုးသားတပ်မတော်
PNO	■	ပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ချုပ်
PSDP	■	ဖလုံ-စဝေါ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
RCSS	■	ရှမ်းပြည်ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကောင်စီ
RNDP	■	ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများတိုးတက်ရေးပါတီ
SAZ	■	ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ
SEZ	■	အထူးစီးပွားရေးဇုံ
SLORC	■	နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့
SNDP	■	ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ
SNLD	■	ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်
SPDC	■	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ
TNLA	■	တအာင်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်
TNP	■	တအာင်းအမျိုးသားပါတီ
UDPKS	■	စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီပါတီ (ကချင်ပြည်နယ်)
UEC	■	ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်
UNA	■	စည်းလုံးညီညွတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမဟာမိတ်အဖွဲ့
UNFC	■	ညီညွတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖက်ဒရယ်ကောင်စီ
UPWC	■	ပြည်ထောင်စုငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းကော်မတီ
USDP	■	ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ

wi;&i;om;jyne , rsm; t m; ta&mijzijyxm;on
jrermEiiajry

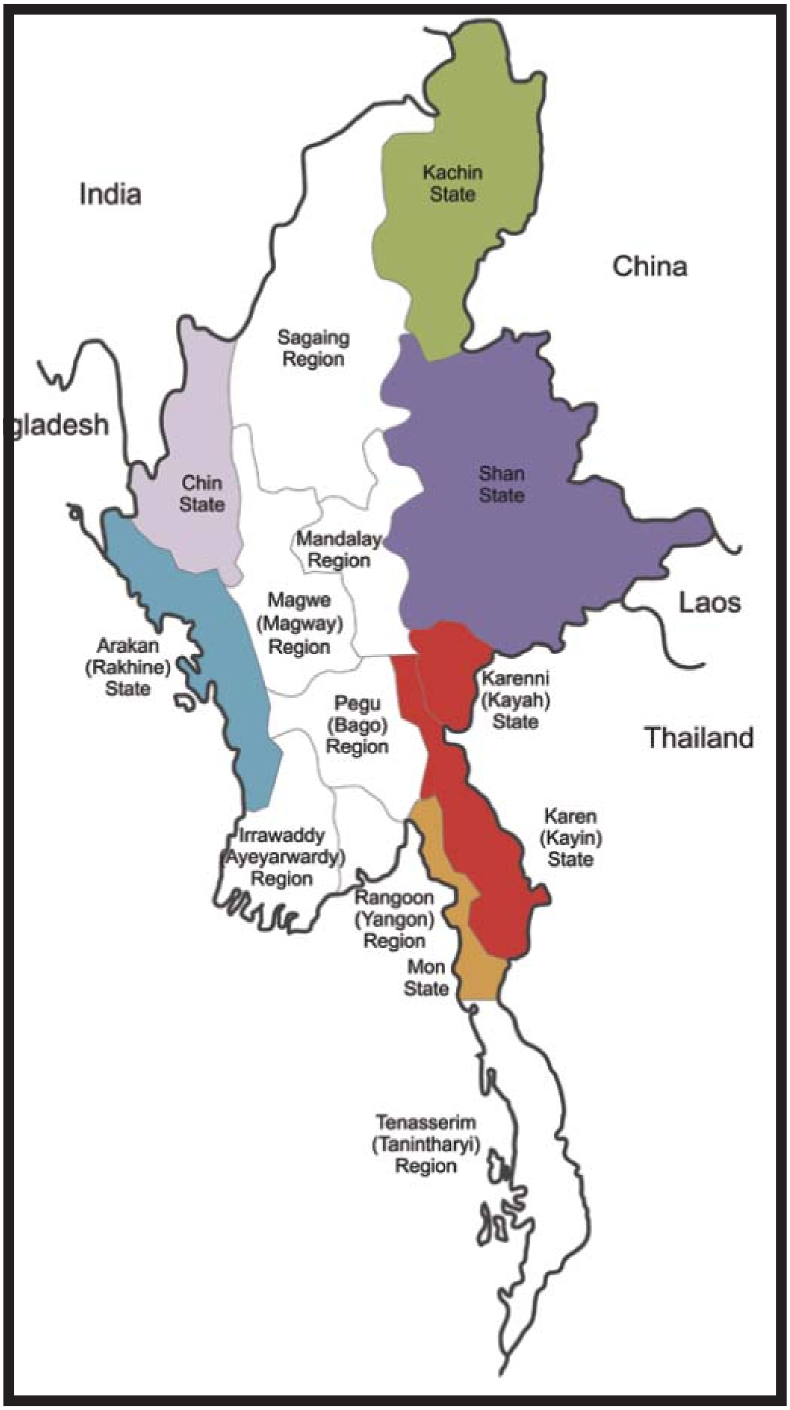

Copyright: The Border Consortium

t p&icpm tEpcsKy

ဤအစီရင်ခံစာသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ အခင်းအကျင်းအောက် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရွေးကောက်ပွဲများ အရေးပါမှုနှင့် ၄င်းရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် အမြင်သဘောထားများကို အနှစ်ချုပ်ဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ၏ အနည်းဆုံး ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ဗမာမဟုတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖြစ်သောကြောင့် ၄င်းတိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် အမြင်သဘောထားများနှင့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို ဤရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီကာလတွင် တင်ပြပေးရန် အထူးလိုအပ်လှပေသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့ရရှိရန် လိုအပ်မှု စသည့် အခြေခံကိစ္စရပ်များအပေါ် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တိုင်းရင်းသားအရပ်ဘက် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများတို့မှ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သဘောတူကြကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာအရ တွေ့ရှိရပါသည်။ ဗဟိုမှ ဦးစီးချုပ်ကိုင်သည့် အစိုးရပုံစံနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများနှင့် နှစ်ပေါင်း ၆၅ ကျော် စစ်မက်ဖြစ်ပွားနေခဲ့သည့် မြန်မာစစ်တပ်၏ အထက်စီးယူထားသော အနေအထားနှင့် အာဏာချုပ်ကိုင်ထားမှုတို့ကိုကြည့်လျှင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်နှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ရရှိရေး လိုအပ်ချက်တို့ကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲက ဖြေရှင်းနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အရင်းခံကျသော အဆောက်အအုံပိုင်း အပြောင်းအလဲများက သာလျှင် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များသည် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ဘဝများအတွက် အဓိကကျသည့် အပြောင်းအလဲများ ဖော်ဆောင်နိုင်သည့်အာဏာမရှိကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာအရတွေ့ရှိရသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ၏ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂[1] ပါ ပြဌာန်းချက်များက ဒေသန္တရအဆင့်သို့ တာဝန်အလွန်နည်းပါးစွာ ခွဲပေးထားသလို ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်၏ ဝန်ကြီးချုပ်ကိုလည်း သမ္မတကသာ ရွေးချယ်ခန့်အပ်သည်။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများက ယင်းဗဟိုဦးစီးအစိုးရစနစ်၏ ထိရောက်မှုမရှိပုံကို ကောင်းစွာသိရှိနေကြပြီး ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် အခြားပြဿနာရပ်များအား ဖြေရှင်းနိုင်မည့် မူဝါဒရပ်တည်ချက်များ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်ဆိုလျှင် ယင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်ကို ပြောင်းလဲရန် လိုသည်ဟု အများစုက ဆိုကြသည်။

ထို့အပြင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (GAD) မှ တဆင့် နေ့တဓူဝအုပ်ချုပ်ရေးကို ထိန်းချုပ်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များတွင် အမတ်နေရာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း ခွဲယူထားခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ အရေးပါသည့်ဝန်ကြီးဌာနများအား ထိန်းချုပ်ထားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း မြန်မာစစ်တပ်သည် ၄င်းတို့၏ အာဏာကို ပိုမိုခိုင်မာအောင် လုပ်ဆောင်ထားသည်။

တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးအတွက် ယင်းဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အဟန့်အတား ၂ ခုဖြစ်သော စစ်တပ်လွှမ်းမိုးမှုနှင့် အစိုးရမှ ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမှ ပြောင်းလဲပစ်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟူသည့် သဘောထားအား တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရည်မှန်းချက်များ ဖြစ်မြောက်စေရန် ကြိုးပမ်းနေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခု လတ်တလော၌ ရှိနေသည်ကိုလည်း မမေ့လျော့ရန် အထူးလိုအပ်သည်။ တိုင်းရင်းသားလူထုအသိုင်းအဝိုင်း အများအပြားအတွက်မူ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်သည် ယနေ့ကာလ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရေးကြီးဆုံး နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ဆိုခြင်းကြောင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် တိုင်းရင်းသားဒေသများအတွက် အရေးမကြီး သို့မဟုတ် မသက်ဆိုင်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပေ။ ၎င်းရွေးကောက်ပွဲသည် အသစ်ဖွဲ့ကာစ သို့မဟုတ် နှစ်ပေါင်းများစွာကြာအောင် ပြည်ပနှင့် မြေအောက်တွင် လျှို့ဝှက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် နိုင်ငံရေး ရင့်ကျက်မှုဖွံ့ဖြိုးစေရန် အကျိုးရှိပါလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း ဤသမိုင်းဝင် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အလွန်အမင်း အမွှမ်းတင် အကောင်းမြင် မျှော်လင့်နေကြမှုများကြားတွင် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း၌ အခြေခံကျသည့် ဖွဲ့စည်းပုံပိုင်း စနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများမရှိသေးသရွေ့ တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ ရည်မှန်းချက်များ ပြည့်ဝနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

e'|e;

အလွန်မျှော်လင့်နေကြသည့် ၂၀၁၅ အထွေထွေ ရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည်ဟု ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင် (UEC) က ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့တွင် ကြေညာခဲ့သည်။[2] အကြီးဆုံးပါတီများလည်းဖြစ် လူများစုဗမာလူမျိုးများ ဦးဆောင်နေသည့် ပါတီများလည်းဖြစ်သည့် မြန်မာစစ်တပ်မှ ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသော ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီ (USDP) နှင့် အဓိကအတိုက်အခံဖြစ်သော အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) တို့အပေါ်သာ အထူးအာရုံစိုက်နေကြသော်လည်း တိုင်းရင်းသားမဲများနှင့် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းရင်းသားလူထုများကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန်ကြိုးပမ်းနေသည့် တိုင်းရင်းသားအခြေပြု နိုင်ငံရေးပါတီများသည် လွှတ်တော်အမတ်နေရာ ၃ ပုံ ၁ ပုံကျော်ကို ကောင်းစွာအနိုင်ရရှိပြီး သက်ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များကိုလည်း လွှမ်းမိုးသွားနိုင်သည့် အခြေအနေရှိနေပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤအစီရင်ခံစာတွင် အဓိကတိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုဒေသများ၏ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ပတ်သက်သည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို တင်ပြကာ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် ရပ်ရွာလူထုများ၏သဘောထား၊ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အနေအထားနှင့် မူဝါဒများ၊ လှုပ်ရှားမှုနည်းနာများ၊ နုနယ်နေဆဲ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်းမှ အညှောင့်ထွက်စပြဿနာများကို ဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

သို့သော်ငြားလည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုဒေသများ၏ နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သည့် မည်သည့် အစီရင်ခံစာ၊ ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက် သို့မဟုတ် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကိုမဆို ၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရစဉ်ကတည်းကရှိခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားမကျေနပ်မှုများ၏ အရင်းခံဖြစ်သော ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်ပိုင်း ပြဿနာများကို ထည့်သွင်း ပြောဆိုခြင်းမပြုလျှင် အခြေခံအားနည်းချို့ယွင်းချက်များနှင့် ကင်းလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေး၊ အာဏာခွဲဝေရေး၊ ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်၊ ဖက်ဒရယ်စနစ်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအား အချိန်ကာလကြာ ငြင်းပယ်ခဲ့သော စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အရေးအကြီးဆုံး၊ စိတ်ဝမ်းအကွဲစေဆုံး၊ ပြဿနာအတက်စေဆုံး ကိစ္စရပ်များဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းများကြောင့် ပြည်တွင်းစစ် ၆၅ နှစ်ကျော် အလျော့အပါးမရှိ ဆက်ဖြစ်နေခဲ့ပြီး 'ကမ္ဘာတွင် အရှည်ကြာဆုံးဖြစ်ပွားနေသည့် ပြည်တွင်းစစ်'[3] ဟု အမည်တွင်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားများ၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ မျှော်လင့်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမည်ဆိုလျှင် ပဋိပက္ခအကြောင်း၊ လက်ရှိငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်းနှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ စနစ်တကျ ဖိနှိပ်ကန့်သတ်ခံနေရမှု အကြောင်းတို့ကို ထည့်သွင်းဆွေးနွေးရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အကြောင်း အကျဉ်းချုပ်သာဆွေးနွေးထားသော်လည်း တိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများအား ငြင်းပယ်ကန့်သတ်နေပြီး တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်း (EAO) များမှ ပြောင်းလဲရန်ကြိုးစားနေသည့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ အဟန့်အတားများနှင့် တိုင်းရင်းသားများ၏ မျှော်လင့်ချက် ရည်မှန်းချက်များအား အလေးပေးဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနလုပ်ဆောင်ခဲ့ရာတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ မူဝါဒရပ်တည်ချက်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုများ၏ ၎င်းပါတီများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် အမြင်သဘောထားများ ကောက်ယူခဲ့ရာတွင် တူညီသည့် သဘောထားတစ်ခုကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းသဘောထားမှာ တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးများ ငြင်းပယ်ခံနေရသည်၊ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံတစ်ခု လိုအပ်နေသည်၊ တိုင်းရင်းသားပြည်သူလူထုအပေါ် စနစ်တကျ မတရားပြုမှု၊ ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုနှင့် ခေါင်းပုံဖြတ်မှုတို့ ပိုမိုခိုင်မာစေရန် ရေးဆွဲထားသည့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ရန်လိုအပ်သည်ဟူသော သဘောထားဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် နေရာတိုင်း၌အနိုင်ရရှိစေကာမူ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂ ကဲ့သို့ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ၎င်းတို့၏ မဲဆန္ဒနယ်များရှိ ပြည်သူလူထုဘဝများကို ထိထိရောက်ရောက် ပြောင်းလဲပစ်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းမှာ အနည်းအကျဉ်းမျှသာရှိသည်။ လက်တွေ့တွင်လည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူအများအပြားက ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲကို မယုံကြည်ကြောင်း၊ လွတ်လပ်၍ တရားမျှတမှု ရှိနိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း ဖွင့်ဟပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ စစ်တပ်၏ အလျှော့ပေးလိုက်လျောမှုမရှိဘဲ ခေါင်းမာနေမှုကို ကြည့်ပါက မကြာမီအနာဂတ်ကာလအတွင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ထိထိရောက်ရောက် ပြောင်းလဲနိုင်မည့် အလားအလာမှာ နည်းပါးကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများမှ မိမိတို့၏ အဓိကမူဝါဒပန်းတိုင်မှာ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် တည်ဆောက်ရန် ဖြစ်သည်ဟု ကြိမ်ဖန်များစွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်တွင် လမ်းကြောင်း ၂ ခု ရှိနေသည်။ တစ်ခုမှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ခုမှာ EAO များ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အဆုံးသတ်ပန်းတိုင်သို့သွားရန် ထိုအစုအဖွဲ့ ၂ ခုမှ အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းများနှင့် မဟာဗျူဟာများမှာ လုံးဝကွဲပြားနေသည်။ EAO များက လက်ရှိကျင့်သုံးနေသည့် နိုင်ငံရေးစနစ်ဖြစ်သည့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ အပြင်ဘက်၌ လှုပ်ရှားနေကြပြီး တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများကမူ ၎င်းစနစ်အတွင်းမှနေ၍ အပြောင်းအလဲဖော်ဆောင်ရန် ကြိုးစားနေကြသည်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ၎င်းတို့၏ အဆုံးသတ်ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဆီသို့ရောက်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုသာဖြစ်သည်။ တချိန်တည်းတွင် ယင်းတိုင်းရင်းသားနယ်မြေများ၌ အများအားဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဩဇာအာဏာရှိကြသည့် EAO များ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း လုံးချာလိုက်ကာ ပန်းတိုင်နှင့် ဝေးသထက်ဝေးဝေးသို့ ဦးတည်နေသယောင် ဖြစ်နေပါသည်။ သို့သော်လည်း တိုင်းရင်းသား လူထုအသိုင်းအဝိုင်း အများအပြားအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ယခုရွေးကောက်ပွဲထက်ပင် ပိုမိုအရေးပါနေသည့် အတွက် EAO တို့၏ အခန်းကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အနေအထားတွင်ရှိနေသည်။

အစီရင်ခံစာ ပထမအခန်းတွင် ရွေးကောက်ပွဲ၌ အဓိကကျသူများ၊ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမည့် နောက်ခံအခြေအနေ၊ ရွေးကောက်ပွဲ သမိုင်းမျက်နှာစာနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေတို့ အပါအဝင်၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ အခင်းအကျင်းကို ဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာ ဒုတိယအခန်းတွင် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအား အလေးပေးလျက် တိုင်းရင်းသားဒေသများမှ ရွေးကောက်ပွဲအခြေအနေ မြင်ကွင်းကိုဖော်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။ တတိယအခန်းတွင် တိုင်းရင်းသားလူထုများနှင့် တိုင်းရင်းသား အရပ်ဘက်အသိုင်းအဝိုင်း၏ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်သည့်အမြင်သဘောထားများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ UEC နှင့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်း (CSO) များ၏ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုတို့ကို တင်ပြသွားမည်။ စတုတ္ထအခန်းတွင်မူ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် တိုင်းရင်းသားများ၏ မျှော်လင့်ချက်များအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည်မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးအာဏာတို့သည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအောက်တွင် ဆက်ရှိနေမည်ဖြစ်ပြီး စစ်တပ်သည်လည်း ဆက်လက်အာဏာကြီးထွားနေဦးမည်ဆိုသည်ကို ဤအစီရင်ခံစာမှ တင်ပြမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တိုင်းရင်းသားလူထုအသိုင်းအဝိုင်းအများအပြားအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် အရေးအကြီးဆုံး နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများကိုလည်း အသေးစိတ်တင်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံးအခန်းတွင် မြန်မာအစိုးရ၊ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ နှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းသို့ တင်ပြထားသော အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို တင်ပြထားပါသည်။

&n&,cJu? e,y, twi;twmEi en;emaA'

ယခုအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲနှင့်ပတ်သက်သည့် တိုင်းရင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေးအမြင်များအားတင်ပြရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သုတေသနလုပ်ငန်းအတွက် စီစဉ်ပြင်ဆင်ရာတွင် မတူကွဲပြားသော တိုင်းရင်းသားဒေသမျိုးစုံမှ အမြင်သဘောထားများအား အစီရင်ခံစာတွင် အတတ်နိုင်ဆုံး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စုဆောင်းထည့်သွင်းဖော်ပြနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနလုပ်ဆောင်ရာတွင် လက်တွေ့ကွင်းဆင်းသုတေသနနှင့် သတင်းမီဒီယာ ထုတ်ပြန်ချက်များ၊ အထောက်အထားများနှင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာများအား ပြုစု စုဆောင်းလေ့လာသည့် သုတေသနလုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။ တိုင်းရင်းသား CSO များ၊ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် တစ်ဦးချင်းတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအပြင် ဦးတည်အစုအဖွဲ့ဆွေးနွေးပွဲ (FGD) များအားလည်း မြန်မာနိုင်ငံဒေသအသီးသီးနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင်၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ရှမ်း၊ ပအိုဝ်း၊ ပလောင်၊ အင်းသား၊ ဓနု၊ ထားဝယ်၊ လားဟူ၊ လီဆူး၊ ရိုဟင်ဂျာ လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လက်တွဲလုပ်နေကြသည့် CSO များက ၄၅ မိနစ်မှ တစ်နာရီကြာတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ သို့မဟုတ် မိနစ် ၉၀ ခန့်ကြာ FGD များတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။ ကရင်၊ မွန်၊ ကယန်း၊ ရှမ်း၊ ပအိုဝ်း၊ ကချင်၊ လီဆူး၊ အင်းသား၊ ရခိုင်၊ ချင်းနှင့် ရိုဟင်ဂျာ လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများကို ကိုယ်စားပြုသည့် နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့်လည်း ၄၅ မိနစ်မှ ၁ နာရီကြာသည့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ အဓိကတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ မဟာမိတ် ၂ ဖွဲ့ဖြစ်သည့် ညီနောင်တိုင်းရင်းသားပါတီများဖက်ဒရေးရှင်း (NBF) နှင့် စည်းလုံးညီညွတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ မဟာမိတ်အဖွဲ့ (UNA) တို့ကိုလည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အင်တာဗျူးအမေးအဖြေ စုစုပေါင်း ၁၉ ခု၊ CSO များနှင့် အင်တာဗျူးအမေးအဖြေ ၉ ခု၊ CSO မျိုးစုံတို့မှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် FGD ၆ ခု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ FGD များတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးသူဦးရေမှာ မတူညီကြဘဲ ၄ ဦး မှ ၁၂ ဦးအထိ ရှိကြပါသည်။

မြန်မာ့အရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများအဖွဲ့မှ အမျိုးသား သုတေသီတစ်ဦးနှင့် အမျိုးသမီးသုတေသီတစ်ဦး စုစုပေါင်း သုတေသီ ၂ ဦးတို့မှ ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းအား လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာ သို့မဟုတ် မြန်မာဘာသာဖြင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး တစ်ကြိမ်တွင်မူ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားဘာသာစကားနှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့်အပြင် လိုအပ်ပါက ဘာသာပြန်ခြင်းအားလည်း လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ ကွင်းဆင်းသုတေသနလုပ်ငန်းကို နိုင်ငံရေးပါတီ သို့မဟုတ် CSO ရုံးခန်းများတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ သုတေသီများမှ ကရင်ပြည်နယ် ဘားအံမြို့၊ မွန်ပြည်နယ် မော်လမြိုင်မြို့၊ ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားမြို့၊ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ကြီးမြို့နှင့် ညောင်ရွှေမြို့များနှင့် ရန်ကုန်မြို့တို့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများနှင့် FDG များ လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်အကန့်အသတ်များကြောင့် သုတေသီ

များအနေဖြင့် ချင်းပြည်နယ်နှင့် ကရင်နီပြည်နယ်များသို့ မသွားနိုင်ခဲ့သော်လည်း ၎င်းဒေသများမှ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် CSO ကိုယ်စားလှယ်အချို့တို့နှင့် ရန်ကုန်မြို့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွက်မူ လုံခြုံရေး အခြေအနေနှင့် သုတေသီများ၏ လုံခြုံရေးအတွက် ရခိုင်တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ သို့မဟုတ် CSO များမှ ကိုယ်စားလှယ်များကို ရန်ကုန်မြို့နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ အလားတူပင် ရိုဟင်ဂျာများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်များကိုလည်း လုံခြုံရေးအရ တွေ့ဆုံခဲ့သည့်နေရာများအား ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ အစီရင်ခံစာထဲတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများကို အမည်ဖော်ပြထားသော်လည်း CSO ကိုယ်စားလှယ်များကို အမည်ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။ CSO များ အနေဖြင့် ယနေ့ထိတိုင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်မှုများလှသော အခြေအနေတွင် လုပ်ကိုင်နေရဆဲဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ အများအပြားမှာ လုပ်နေသည့် အလုပ်ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်းတို့၏ ထောက်ပြဝေဖန်ပြောဆိုချက်များကြောင့် လည်းကောင်း တုန့်ပြန်ဝေဖန် ပြစ်တင်မှုများ ရင်ဆိုင်ရနိုင်သည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် လူတစ်ဦးချင်း အမည်များနှင့်တကွ CSO အမည်များအား ဖော်ပြမထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးပါတီများမှာမူ တရားဝင် အခြေအနေ အပြည့်အဝရှိနေပြီး တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအတွင်း ၎င်းတို့ပြောဆိုသည့် သတင်းအချက်အလက်ကို ‘မှတ်တမ်းမတင်ရန်’ သီးသန့်မှာကြားထားသည့် ပါတီများမှလွဲ၍ ၎င်းတို့နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များကို နိုင်ငံရေးပါတီအမည်ဖြင့် ရည်ညွှန်း ဖော်ပြထားပါသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများမှာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပုံစံချထားသည့် မေးခွန်းများဖြစ်ပြီး FGD များမှာမူ ပုံစံချမထားဘဲ လွတ်လပ်စွာ ဖြေဆိုနိုင်သောပုံစံနှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ပါသည်။ အစီရင်ခံစာ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ စာရင်းဇယား အချက်အလက်ပေါ် အခြေမခံဘဲ အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီများမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ ခံစားချက်များ၊ သဘောထားများနှင့် အမြင်များအပေါ် အခြေခံသည့် နိုင်ငံရေး ပိုင်းခြားသုံးသပ်ချက်များအား ဖော်ပြရန်ဖြစ်သောကြောင့် အရည်အသွေးပိုင်း ဦးစားပေးသည့် နည်းလမ်းအား သေချာ ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခံရသူများမှာ CSO ဘက်တွင် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးအချိုးအစား ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၅၀/၅၀ ဖြစ်သဖြင့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၏ လက်ရှိအနေအထားမှာ ကျား-မ ခွဲခြားဘက်လိုက်မှုနှင့် ဖိနှိပ်မှု လုံးဝကင်းစင်နေသည့် အခြေအနေမဟုတ်သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှ အမျိုးသမီးများမှာ CSO များတွင် ဦးဆောင်မှုအခန်းကဏ္ဍ၌ တက်ကြွစွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားနေခြင်းကိုပြသနေပါသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများတွင်မူ အထူးသဖြင့် ဥက္ကဋ္ဌ သို့မဟုတ် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးကဲ့သို့ ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်နေရာများတွင် အမျိုးသားများသာများပြားပြီး ကိုယ်စားလှယ် အများစုမှာလည်း အမျိုးသားများဖြစ်ကြပါသည်။ ၎င်းအချက်က ပါတီနိုင်ငံရေးတွင် အမျိုးသမီးများ ကိုယ်စားပြုမှုနည်းပါးနေခြင်းကိုပြသနေပြီး ၎င်းအကြောင်းကို အစီရင်ခံစာ နောက်ပိုင်းတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖော်ပြထားပါသည်။

၎င်းအစီရင်ခံစာအတွက် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ အားလုံးနှင့် တိုင်းရင်းသားအားလုံးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ ၎င်းသည်မှာ အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်ကန့်သတ်မှုများကြောင့် မလုပ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အဓိက တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီအများအပြားကို တွေ့ဆုံခဲ့သလို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုကြီးများ လောင်းရိပ်အောက်တွင် မှေးမှိန်နေသည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုငယ်များ၏ မျှော်မှန်းချက်များနှင့် ရပ်တည်ချက်များကို တင်ပြနိုင်ရန်လည်း အစီရင်ခံစာမှ ဦးတည် ကြိုးပမ်းထားပါသည်။

t ce; (1)
2015 a&;aumuy taj ctae jcl io;oycu

1.1 jrermEi i a&;aumuyrsm; \ aemucori; tci; tusi;

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲသမိုင်းကိုကြည့်လျှင် မတည်ငြိမ်မှု မရေရာမှုများနှင့် ပြည့်နှက်နေသည့် ရွေးကောက်ပွဲသမိုင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ပါလီမန်စနစ်ကိုအခြေခံသည့် ဒီမိုကရေစီအစိုးရကာလတို တစ်ခုသည် လွတ်လပ်ရေးရသည့် ၁၉၄၈ ခုနှစ်မှ ပထမအကြိမ် စစ်တပ်အာဏာယူသည့် ၁၉၅၈ ခုနှစ်အထိ ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။ ရွေးကောက်ပွဲများကို လွတ်လပ်ရေးမရမီ တစ်နှစ်ဖြစ်သည့် ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် တစ်ကြိမ်နှင့် လွတ်လပ်ရေးရပြီး ၁၉၅၁၊ ၁၉၅၆ နှင့် ၁၉၆၀ ခုနှစ်တို့တွင် ကျင်းပခဲ့ပါသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခနှင့် နိုင်ငံရေးမငြိမ်သက်မှုကိုအကြောင်းပြပြီး စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းမည့် အနေအထားနှင့် ရင်ဆိုင်ရသဖြင့် ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုမှ နိုင်ငံတော်အာဏာအား ၆ လ သက်တမ်းရှိ 'အိမ်စောင့်အစိုးရ' အဖြစ်တာဝန်ယူမည့် မြန်မာစစ်တပ်သို့ အာဏာလွှဲပြောင်းပေးခဲ့သည်။ ထိုသက်တမ်းမှာ ၂ နှစ်ကြာသွားသော်လည်း ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် အိမ်စောင့်အစိုးရမှ အာဏာပြန်လွှဲသဖြင့် ဦးနုက ရွေးကောက်ပွဲများတွင် အပြတ်အသတ်နိုင်ပြီးအာဏာပြန်ရခဲ့သည်။ နောက်ထပ် ၂ နှစ် ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးအဖြစ် ဆက်ရှိခဲ့ပြီးနောက် စစ်တပ်အကြီးအကဲ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်းက ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် အာဏာသိမ်းခဲ့သဖြင့် ၎င်းဦးဆောင်သည့် တော်လှန်ရေးကောင်စီနှင့် မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီအောက်၌ စစ်တပ်အုပ်စိုးမှု ၂၆ နှစ် ကြာမြင့်ခဲ့သည်။[4]

၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် တစ်ပြည်လုံးအနှံ့ဆန္ဒပြပွဲများနှင့် ဒီမိုကရေစီလူထုလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီးနေဝင်း ရာထူးမှနုတ်ထွက်အပြီးတွင် စစ်တပ်က အတိအလင်း အာဏာသိမ်းကာ အတိုက်အခံများကိုဖြိုခွဲ၍ ထောင်ချီသော ဒီမိုကရေစီလိုလားသည့် ဆန္ဒပြသူများကိုသတ်ဖြတ်၍ ရာပေါင်းများစွာကို အကျဉ်းချပြီးနောက် ထိုစဉ်က စစ်တပ်အကြီးအကဲ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးစောမောင်က နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ (SLORC) ကိုတည်ထောင်ခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပပေးမည်ဟုကတိပြုပြီးနောက် ၂ နှစ်အကြာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပေးခဲ့၍ လွတ်လပ်ရေး သူရဲကောင်း ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏သမီး ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က NLD ကို တစ်ခဲနက်အနိုင်ရအောင် ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စစ်တပ်က အာဏာလွှဲပြောင်းပေးရန်ငြင်းဆန်ကာ ရွေးကောက်ခံလွှတ်တော်အမတ်အများအပြားကို အကျဉ်းချခဲ့ပြီးနောက် အဓိကအားဖြင့် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ လက်အောက်တွင် ၂၁ နှစ်ကြာ အတိအလင်း စစ်အာဏာရှင်စနစ် ဆက်လက်ရှင်သန်ခဲ့ပါသည်။

စစ်တပ်အုပ်စိုးမှုအောက်တွင် 'အမျိုးသားညီလာခံ' ဟုခေါ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုကို ၁၉၉၃ ခုနှစ်၌ စတင်ခဲ့ရာ အပေါ်ယံကြည့်လျှင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲရန်

ရည်ရွယ်သည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲဖြစ်သည်။ အပြင်ပန်းအားဖြင့်မူ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲမှ ရွေးကောက်ခံရသည့် ကိုယ်စားလှယ်များအပါအဝင် တိုင်းပြည်၏ နယ်ပယ်မျိုးစုံမှကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သည်ဟုယူဆရသော်လည်း ပကတိလက်တွေ့တွင်မူ စစ်တပ်က လွှမ်းမိုးကြီးစိုးထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်သာဖြစ်ခဲ့သည်။ ကိုယ်စားလှယ် ၇၀၂ ဦးအနက် ခန့်မှန်းခြေ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းသာ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲမှ ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်များဖြစ်ပြီး အများစုမှာ စစ်တပ်မှလာသူများ သို့မဟုတ် SLORC မှ ရွေးချယ်ထားသူများဖြစ်သည်။[5] ၁၉၉၅ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် NLD ကိုယ်စားလှယ်များက အမျိုးသားညီလာခံ၏ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် တောင်းဆိုရာ ၎င်းတို့တောင်းဆိုချက်များ ငြင်းပယ်ခံရပြီးနောက်တွင် ညီလာခံကို သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ သပိတ်မှောက်သည့်အတွက် နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ၎င်းတို့အား ညီလာခံမှထုတ်ပယ်ခဲ့ပြီး ညီလာခံကိုလည်း ၇ နှစ်ကြာရပ်နားခဲ့သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် EAO ၁၃ ဖွဲ့မှ အမျိုးသားညီလာခံသို့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အဆိုပြုလွှာတစ်စောင် တင်သွင်းခဲ့သော်လည်း ဥပေက္ခာပြုခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ဘာသာရေး လွတ်လပ်ခွင့်များအတွက်အဖြေရှာရန် အလားတူအဆိုပြုလွှာတစ်စောင်အား ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (KIA) ၏ နိုင်ငံရေးအဖွဲ့ဖြစ်သော ကချင်လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ (KIO) မှ တင်သွင်းခဲ့သော်လည်း ထပ်မံဥပေက္ခာပြုခံခဲ့ရသည်။[6] ထို့အတွက် အတိုက်အခံ NLD ပါတီနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသော EAO အချို့တို့အားထည့်သွင်းထားသော အမျိုးသားညီလာခံလုပ်ငန်းစဉ်သည် စစ်အစိုးရမှ အခွင့်အလမ်းပိတ်ပင်ထားမှုများ၊ အာရုံထွေပြားမှုများ၊ စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်မှုများနှင့် ရပ်လိုက် ပြန်စလိုက် အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်နေခဲ့သည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် SLORC မှ နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ (SPDC) ဟု အမည်ပြောင်းခဲ့သော်လည်း ရာထူးနေရာများ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမှလွဲလျှင် နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ပုံ၌ ကြီးကြီးမားမားပြောင်းလဲမှု အနည်းအကျဉ်းသာရှိခဲ့သည်။ ဤအပြောင်းအလဲနောက်ကွယ်မှ စေ့ဆော်မှုမှာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိသော်လည်း နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအမြင်တွင် ပုံရိပ်အပြောင်းအလဲဖြစ်ရန် ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု အများကတွက်ဆကြသလို အချို့သောစစ်ဗိုလ်ချုပ်တို့မှ အာဏာပိုမိုခိုင်မြဲအားကောင်းစေရန် ကြိုးပမ်းမှုဖြစ်သည်ဟူသော ယူဆချက်သည်လည်း ဖြစ်နိုင်ခြေတစ်ခုဖြစ်သည်။[7]

၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ထိုစဉ်က ဝန်ကြီးချုပ်လည်းဖြစ်၊ စစ်ထောက်လှမ်းရေး အကြီးအကဲလည်းဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ခင်ညွန့်က 'ဒီမိုကရေစီလမ်းပြမြေပုံ ၇ ဆင့်' ကို ကြေညာခဲ့သည်။ ယင်း ၇ ဆင့်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည် -

၁။ ၁၉၉၆ ခုနှစ်ကတည်းက ရပ်နားခဲ့သည့် အမျိုးသားညီလာခံကို ပြန်လည်ကျင်းပခြင်း၊
၂။ အမျိုးသားညီလာခံကို အောင်မြင်စွာ ကျင်းပပြီးနောက် စစ်မှန်ပြီး စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီစနစ် ဖြစ်ထွန်းရေးအတွက် လိုအပ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို တဆင့်ပြီးတဆင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
၃။ အမျိုးသားညီလာခံက ချမှတ်ပေးသော အခြေခံရမည့်မူများ၊ အသေးစိတ်မူများနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်း ရေးဆွဲခြင်း၊
၄။ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကို ပြည်လုံးကျွတ် ဆန္ဒခံယူပွဲကျင်းပ၍ အတည်ပြုခြင်း၊
၅။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်အရ လွှတ်တော်များအတွက် လွတ်လပ်၍ တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပခြင်း၊
၆။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် လွှတ်တော်အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခြင်း၊
၇။ လွှတ်တော်မှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော နိုင်ငံအကြီးအကဲများ၊ လွှတ်တော်မှ ဖွဲ့စည်းပေးသော အစိုးရအဖွဲ့နှင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများဖြင့် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတော်သစ် တည်ဆောက်ခြင်း။[8]

စတုတ္ထအဆင့်ဖြစ်သည့် စစ်တပ်က ရေးဆွဲထားသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လူ ၁ သိန်း ၄ သောင်းကျော် သေကြေစေခဲ့သည့် နာဂစ်မုန်တိုင်း တိုင်းပြည်ကိုဖျက်ဆီးပြီး ရက်ပိုင်းအတွင်း ၂၀၀၈ ခုနှစ် မေလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် လူထုဆန္ဒခံယူပွဲပြုလုပ်၍ အတည်ပြုခဲ့သည်။ မဲဆန္ဒရှင် စုစုပေါင်း၏ ၉၂.၄ ရာခိုင်နှုန်းက ထောက်ခံမဲပေးသည်ဟု SPDC က ကြေညာခဲ့သော်လည်း မဲလိမ်ခြင်း၊ ဖိအားပေးခြင်း၊ ခြိမ်းခြောက်ခြင်း၊ နှောင့်ယှက်ဗိုလ်ကျခြင်းများ နိုင်ငံအနှံ့ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။[9] မြန်မာစစ်တပ်အနေဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား အသုံးချ၍ နိုင်ငံရေးတွင် ၎င်းတို့အခန်းကဏ္ဍ ခိုင်မြဲစေရန် ကြိုးပမ်းသည့်ကာလသည် အမျိုးသားညီလာခံ စတင်ကျင်းပချိန်မှ တွက်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ၁၅ နှစ် ကြာမြင့်ခဲ့သည်။

jynaxmipvwawmwiaw&on ppwyu , pm;v , r&m;
Copyright: The Irrawaddy

ချို့ယွင်းအားနည်းချက်များနှင့် ပြည့်လျှံနေပြီး အကြီးအကျယ် ကန့်ကွက်ရှုတ်ချခံရသည့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲများ အပြီးတွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန် ဦးဆောင်သော အရပ်သားတစ်ပိုင်း အစိုးရသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လတွင်အာဏာရလာကာ စစ်တပ်ကျောထောက်နောက်ခံပြုထားသော USDP သည်လည်း အာဏာရပါတီ ဖြစ်လာသည်။ NLD အပါအဝင် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ အမတ်နေရာအများအပြားအနိုင်ရခဲ့သည့် အဓိကတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပါတီအများစုက ၄င်းတို့ ခေါင်းဆောင်အများအပြားအကျဉ်းကျနေသဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသည်။ အများစုကလည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက်၌လုပ်သည့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်ကို အယုံအကြည်မရှိခဲ့ကြပေ။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအား အတည်ပြုရန်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် ဆန္ဒခံယူပွဲကို မဲမသမာမှု၊ မဲပေးသူကို ခြိမ်းခြောက်အကျပ်ကိုင်မှု၊ မဲလိမ်မှု (အထူးသဖြင့် ကြိုတင်မဲပေးခြင်း) စသည့် အချက်များအား အသုံးပြုခဲ့သည့် အပေါ် ဝေဖန်ရှုတ်ချခဲ့သလို ဤတူညီသောအကြောင်းချက်များနှင့်ပင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကိုလည်း ဝေဖန်ရှုတ်ချခဲ့ကြသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ၂၁ နှစ်ကာလအတွင်း ၁၅ နှစ်ကြာ အကျယ်ချုပ်ကျခံခဲ့ရသည့် NLD ခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သည် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီး ရက်အနည်းငယ်အကြာတွင်လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ကြားဖြတ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ NLD က ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး လစ်လပ်နေရာ ၄၄ နေရာအနက် ၄၃ နေရာ အနိုင်ရရှိကာ ယင်းရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုးနိုင်ခဲ့သည့်အပြင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကိုယ်တိုင်မှာလည်း ကော့မှူးမြို့နယ်မှ နေ၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အောက်လွှတ်တော် အမတ်နေရာအတွက်အနိုင်ရခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအောက် ဒုတိယအကြိမ်မြောက် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပမည်ဖြစ်သည်။

1.2 vueuuiy#yu

ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးဖြစ်စေ၊ စစ်တပ်မှ နောက်ခံပြုသည့် တစ်ပါတီစနစ်ဖြစ်စေ၊ အတိအလင်းစစ်အုပ်ချုပ်ရေးဖြစ်စေ၊ အရပ်သားတစ်ပိုင်း အုပ်ချုပ်ရေးဖြစ်စေ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ကာလမှစကာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာ ငြိမ်းချမ်းရေးရခဲ့သည့်အချိန် မည်သည့်အခါမှမရှိခဲ့ပေ။ မြန်မာအစိုးရကို ပထမဆုံးဆန့်ကျင်ခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားအခြေပြု လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့မှာ ဗမာအမျိုးသားဝါဒီများနှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ လွတ်လပ်ရေးအတွက် စေ့စပ်ဆွေးနွေးနေစဉ် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၌ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) ဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ်ပါဝင်ရန်တွန့်ဆုတ်ပြီး ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် KNU က မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းမှပင်ဖြစ်သည့် မွန်တိုင်းရင်းသားခွဲထွက်ရေးသမားများနှင့်အတူ တော်လှန်ခဲ့သည်။[10] နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ တိုင်းရင်းသားများဖြစ်သည့် ရှမ်း၊ ချင်း၊ ကချင်တို့မှာမူ ၎င်းတို့အတွက်အကျိုးရှိသည့် အပေးအယူတစ်ခုကို ဗမာခေါင်းဆောင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ၁၉၄၇ ခုနှစ်၌ ပင်လုံစာချုပ်ချုပ်ဆိုကာရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ပင်လုံစာချုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် သမိုင်းမှတ်တိုင်ဖြစ်သည့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး မျှော်မှန်းချက်များကိုလည်းကောင်း၊ ပျက်ကွက်ခဲ့သော ကတိကဝတ်များကိုလည်းကောင်း ထင်ဟပ်ပြသနေသည့် ပြယုဂ်လည်းဖြစ်သည်။ ယင်းစာချုပ်သည် ဗမာခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းနှင့် ချင်း၊ ကချင်၊ ရှမ်းဟူသည့် 'တောင်တန်းသား' တို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များအကြားချုပ်ဆိုခဲ့သော စာချုပ်ဖြစ်ပြီး ယင်းဒေသများအား 'အပြည့်အဝကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး' ကို အာမခံချက်ပေးရန်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပင်လုံစာချုပ်လက်မှတ်ထိုးပြီး လအနည်းငယ်အကြာတွင် အခြားသော လွတ်လပ်ရေး ခေါင်းဆောင်ကြီးများနှင့်အတူ ဗမာဘက်မှလက်မှတ်ထိုးသူ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလုပ်ကြံခံရပြီးနောက် ယင်းစာချုပ်အား မည်သည့်အခါတွင်မှ အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခဲ့ပေ။ မြန်မာစစ်တပ်က တိုင်းရင်းသားဒေသများတလျှောက် ပိုမိုချုပ်ကိုင်နိုင်ရန် အားထုတ်လာသည်နှင့်အမျှ တိုင်းရင်းသားအခြေပြုတော်လှန်ရေး လှုပ်ရှားမှုများ ပို၍ပို၍ပေါ်ထွက်လာကာ စစ်တပ်လွှမ်းမိုးမှု၊ နိုင်ငံရေးအရဘေးဖယ်ထုတ်ခံရမှု၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ကင်းမဲ့မှုတို့ကို ဆန့်ကျင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် KIA သည် ၁၉၆၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းတွင် ပေါ်ထွက်လာပြီး ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အမျိုးမျိုးလည်း ၁၉၅၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းများမှ စ၍ ပေါ်လိုက်ပျောက်လိုက်ရှိခဲ့သည်။ ချင်း၊ မွန်၊ ကရင်နီ၊ ရခိုင်၊ ပအိုဝ်း၊ ပလောင်၊ လားဟူနှင့် အခြားအဖွဲ့အများအပြားလည်း တော်လှန်ပုန်ကန်ကြပြီး မိမိတို့တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသည်။[11] ယင်းတို့အနက် ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ (BCP) မှာ ၁၉၅၀ ခုနှစ်များမှ ၁၉၈၀ ခုနှစ်များအထိ အင်အားအကြီးဆုံးနှင့် လက်နက်အပြည့်စုံဆုံး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်ခဲ့သည်ကို သတိပြုရန်လည်း အရေးကြီးသည်။ ယင်းအဖွဲ့ကို ခေါင်းဆောင်ပိုင်းတွင် ဗမာခေါင်းဆောင်များကဦးဆောင်ပြီး အောက်ခြေထုအများစုမှာမူ ဝ၊ ကိုးကန့် စသည့် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများဖြစ်ကာ ၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် BCP ပြိုကွဲပြီးနောက် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်တိုင်းရင်းသားတပ်များ တည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။[12]

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိခိုက်ပျက်စီးမှု အများဆုံးဖြစ်ရခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများပင် ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာလာသည်နှင့်အမျှ မြန်မာစစ်တပ်အင်အားပို၍ကြီးလာသည့်အခါ အဆိုပါ EAO အများအပြား၏ ကိုယ်ပိုင်ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် နယ်မြေများမှာ ကျဉ်းသထက် ကျဉ်းသွားခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်တပ်က ဖြည်းဖြည်းနှင့်မှန်မှန် နယ်မြေတိုးချဲ့ထိန်းချုပ်လာသည့်အခါ ဤအကြမ်းဖက်မှုများကြား ရှင်သန်နေထိုင်နေကြရသည့် ရပ်ရွာလူထုများ၏ ဒုက္ခတွင်းမှာ နက်သထက်နက်လာခဲ့သည်။ ယခုအခါ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် စစ်ပြေးဒုက္ခသည် ၁၁၀,၀၀၀ ခန့်ရှိနေရာ အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းမှ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၏ တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်အကျိုးဆက်များကြောင့် ထွက်ပြေးလာကြရသူများဖြစ်သည်။[13] ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ မွန်၊ ကရင်၊ ကရင်နီပြည်နယ်များတွင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် (IDP) များအဖြစ် နေထိုင်နေကြရသူများမှာလည်း ၄၀၀,၀၀၀ ခန့်ရှိနေသည်။[14] ကချင်ပြည်နယ်တွင်မူ ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အထိ KIA နှင့်တည်ရှိခဲ့သော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးကို မြန်မာစစ်တပ်မှ ချိုးဖောက်ခဲ့သည့်ဖြစ်ရပ်၏ ရလာဒ်အဖြစ် လူ ၁၂၀,၀၀၀ ခန့်မှာ IDP စခန်းများတွင် နေထိုင်နေကြရသည်။[15] မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ကိုးကန့်တိုင်းရင်းသားအဖွဲ့ဖြစ်သော မြန်မာအမျိုးသားဒီမိုကရေစီမဟာမိတ်တပ်မတော် (MNDAA) အကြားတိုက်ပွဲများကြောင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မတ်လတို့တွင် လူပေါင်းသောင်းနှင့်ချီ၍ အိုးပစ်အိမ်ပစ်ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။[16] ဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးမှု၊

အဓမ္မ လုပ်အား ပေးခိုင်းစေမှု၊ မြေသိမ်းမှု၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ မုဒိမ်းမှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု၊ ဥပဒေပြင်ပ သတ်ဖြတ်မှုတို့ကဲ့သို့ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းအများအပြားက မြန်မာစစ်တပ် ကျူးလွန်သည့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများအား စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ကုလသမဂ္ဂ ဦးဆောင်သော စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဖွဲ့ရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။[17]

သို့သော် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်အစိုးရ တက်လာပြီးနောက် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆွေးနွေးပွဲသစ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည့် အပြောင်းအလဲများကြောင့် 'ကမ္ဘာ့အရှည်ကြာဆုံးပြည်တွင်းစစ်' အဆုံးသတ်တော့မည်လားဟူသည့် မျှော်လင့်ချက်များ မြင့်မားလာခဲ့သည်။ EAO များနှင့် ပဏာမ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုများကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် နှစ်ကုန်နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် နှစ်ဆန်းတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြပြီး စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်အား ဆက်လက်လုပ် ဆောင်နေကြသည်။ တစ်ဖွဲ့မှာ အစိုးရဘက်မှ ပြည်ထောင်စု ငြိမ်းချမ်းရေးဖော်ဆောင်ရေးကော်မတီ (UPWC) ဖြစ်ပြီး ဝန်ကြီး ဦးအောင်မင်းခေါင်းဆောင်ကာ နောက်တစ်ဖွဲ့မှာမူ EAO များဘက်မှ ကနဦးတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ (NCCT) ဖြစ်ပြီး ယခုအခါတွင် KNU မှ ပဒိုနော်စီဖိုးရာစိန်ဦးဆောင်သည့် အဆင့်မြင့် ညှိနှိုင်းရေး ကိုယ်စားလှယ် (Senior Delegation) အဖွဲ့ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက် မရသေးသည့်အဖွဲ့များဖြစ်သော MNDAA၊ ရက္ခိုင့်တပ်မတော် (AA) နှင့် တအာင်းအမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော် (TNLA) အပြင် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇွန်လအထိ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ရှိခဲ့သည့် KIA နှင့်ပါ တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့်အတွက် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမှာ ရပ်တန့်သွားခြင်းမရှိသေးပေ။ မြန်မာစစ်တပ်မှ တိုက်ခိုက်ရေး ရဟတ်ယာဉ်များသုံး၍ လေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုများ လုပ်ဆောင်လာသည်အထိ ပဋိပက္ခမှာ ပိုမို အရှိန်မြင့်လာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲထားသည့်အဖွဲ့များနှင့် တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားမှုများရှိနေခြင်းကလည်း အဆိုပါ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများ၏ မခိုင်မာမှုကိုပြသနေသည်။[18] ထိုအတောအတွင်း လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများမှာလည်း ရပ်စဲမသွားသည်ကို တိုင်းရင်းသား လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ပေါင်းများစွာ၏ မှတ်တမ်းများမှဖော်ပြနေသည်။[19] 'တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်' (NCA) လက်မှတ်ထိုးရေးအပေါ် ဗဟိုပြုသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်မှာလည်း အချိန်ကြာညောင်း၍ အခက်အခဲများစွာ ပြွမ်းတီးနေသည့်လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်ပြီး အစိုးရက ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ အပြီးသတ်လက်မှတ်ထိုးရန် တွန်းအားပေးခံနေရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသား သွေးစည်းညီညွတ်မှုက နိုင်ငံရေးတွင် မြန်မာစစ်တပ်၏လွှမ်းမိုးမှုကို မခြိမ်းခြောက်နိုင်ရေးသေချာစေရန် စစ်တပ်က ကာလကြာမြင့်စွာအသုံးပြုခဲ့သော နည်းနာဖြစ်သည့် 'သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေး' မူဝါဒကို EAO များနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရာတွင် အစိုးရမှသုံးစွဲနေသည်ဟု စွပ်စွဲချက်များလည်းရှိနေသည်။[20]

1.3 wi;&i;om;Eiia&;ygwrsm;

၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်းတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုင်ရာ စနစ်ပိုင်းအပြောင်းအလဲအတွက် တွန်းအားပေးနေသည့် အခြားတိုင်းရင်းသားအခြေပြု သီးခြားရပ်တည်နေသော အစုအဖွဲ့များမှာ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (SNLD)၊ မွန်အမျိုးသားဒီမိုကရေစီတပ်ဦး (MNDF)၊ ချင်းဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (CLD)၊ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (ALD) စသည့် ပါတီများက အမတ်နေရာများ အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး ပြည်သူလူထု၏ ထောက်ခံအားပေးမှုကိုရခဲ့ကြသည်။ ယင်းပါတီအများအပြားမှာ ယနေ့တိုင်တည်ရှိနေကြပြီး ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် UNA ကိုဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၎င်းပါတီများသည် NLD နှင့် လက်တွဲကာ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကို သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် ရခိုင်တိုင်းရင်းသားများ တိုးတက်ရေးပါတီ (RNDP)၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (SNDP)၊ မွန်ဒေသလုံးဆိုင်ရာ ဒီမိုကရေစီပါတီ (AMRDP) တို့ အပါအဝင် အခြားတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပြီး[21] ၎င်းတို့သည်လည်း ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် လွှတ်တော်များထဲတွင် အမတ်နေရာနှင့် လူထုထောက်ခံအားပေးမှု ရရှိခဲ့သည်။ RNDP သည် ရခိုင်ပြည်နယ်လွှတ်တော်အတွက် အမတ်နေရာအများစုအနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ဤပါတီအများအပြားကလည်း NBF ဟုခေါ်သော မဟာမိတ်အဖွဲ့သစ်တစ်ခု ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှစ၍ကြီးထွားလာခဲ့ပြီး ယခုအခါ အဖွဲ့ဝင် ၂၃ ပါတီရှိနေသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး UNA မဟာမိတ်

wi;&i;om;Eiia&;ygwr[mrwrsm;

Nationalities Brotherhood Federation (NBF)

Party Name	Constituency Base	Ethnicity
All Mon Regions Democratic Party	Mon State	Mon
Arakan National Party	Arakan State	Arakan
Asho Chin National Party	Magwe Region	Chin (Asho)
Chin National Democratic Party	Chin State	Chin
Danu National Democracy Party	Shan State	Danu
Danu National Organization	Shan State	Danu
Dawei Nationalities Party	Tenasserim Region	Tavoyan
Ethnic National Development Party	Chin State	Chin
Federal Union Party	Nationwide	Mixed
Inn National Development Party	Shan State	Intha
Kachin Democratic Party	Kachin State	Kachin

Party Name	Constituency Base	Ethnicity
Kayah Unity and Democracy Party	Karenni State	Karenni
Khami National Development Party	Arakan State	Khami/Mro
Kokang Democracy and Unity Party	Shan State	Kokang
Lisu National Development Party	Kachin State	Lisu
Mro National Party	Arakan State	Khami/Mro
Pa-O National Organization	Shan State	Pa-O
Phlone Sqaw Democratic Party	Karen State	Karen
Shan Nationalities Democratic Party	Shan State	Shan
Ta'ang (Palaung) National Party	Shan State	Palaung
Taileng Nationalities Development Party	Throughout northern Burma	Red Shan
Wa Democratic Party	Shan State	Wa
Wa National Unity Party	Shan State	Wa

United Nationalities Alliance (UNA)

Party Name	Constituency Base	Ethnicity
Arakan National Party	Arakan State	Arakan
Kachin National Congress for Democracy	Kachin State	Kachin
Karen National Party	Karen State	Karen
Kayah National Party	Karenni State	Karenni
Mon National Party	Mon State	Mon
Shan Nationalities League for Democracy	Shan State	Shan
Shan State Kokang Democratic Party	Shan State	Kokang
Zomi National Congress Party	Chin State	Zomi

အဖွဲ့ဝင်လည်းဖြစ်သည့် ပါတီအချို့မှ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ ပြီးနောက် မှတ်ပုံတင်ခဲ့ကြပြီး ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ကြမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေအရ ယင်း ပါတီများအကြား ဥပမာအားဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် SNLD နှင့် SNDP အကြား၊ မွန်ပြည်နယ်တွင် AMRDP နှင့် မွန် အမျိုးသားပါတီ (MNP) အကြား ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိလာမည်ဖြစ် သည်။[22] ထို့ကြောင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် မဲများသည် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ ထင်ရှားခဲ့သောပါတီများ (UNA မဟာမိတ်အဖွဲ့ဝင်များ) နှင့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲကာလ တဝိုက်ထင်ရှားလာခဲ့သည့်ပါတီများ (NBF မဟာမိတ်အဖွဲ့ဝင် များ) အကြား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မဲပြန့်သွားလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

1.4 2008 z|pn;ytajccOya' taqmuttyi;qi&mEi a&;aumuyqi&mrabmirsm;[23]

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အောက်လွှတ်တော်နှင့် အထက်လွှတ်တော် ၂ ရပ်ပါဝင်သော တိုင်းပြုပြည်ပြု ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်နှင့်တကွ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ မကွေး၊ မန္တလေး၊ စစ်ကိုင်း၊ တနင်္သာရီနှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတို့အတွက် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော် ၇ ခုနှင့် ချင်း၊ ကချင်၊ ကရင်နီ၊ ကရင်၊ မွန်၊ ရခိုင်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်များအတွက် ပြည်နယ်လွှတ်တော် ၇ ခု ပါဝင်သော ဒေသဆိုင်ရာလွှတ်တော်များရှိသည်။

ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ အထက်လွှတ်တော်အား ပအိုဝ်း၊ ပလောင်၊ ဓနု၊ နာဂ၊ ကိုးကန့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသ ငါးခုနှင့် "ဝ" ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်းမှ ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးစီအပါအဝင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုစီမှ ရွေး ကောက်တင်မြှောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် ၁၂ ဦးစီ၊ စုစုပေါင်း ၁၆၈ ဦးနှင့် စစ်တပ်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၅၆ ဦး (ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း ၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း) တို့နှင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ပြည်ထောင်စု လွှတ်တော်၏ အောက်လွှတ်တော်အား မြို့နယ်များ၏ လူဦးရေ အနည်းအများအပေါ် အခြေခံရွေးချယ်ထားသော ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ် ၃၃၀ ဦးနှင့် စစ်တပ်မှ ကိုယ်စားလှယ် ၁၁၀ ဦးတို့ (ကိုယ်စားလှယ်စုစုပေါင်း၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း) ဖြင့် ဖွဲ့စည်း ထားပါသည်။ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များတွင် လည်း စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းစီ ပါဝင်ပါသည်။[24]

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်နှင့် ပြည်ထောင်စု အဆင့်လွှတ်တော်များကြား အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် နိုင်ငံ ရေးအာဏာတို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခွင့်အာဏာရပ်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချပိုင်ခွင့်တို့ကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂ တွင် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။[25] ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်တစ်ခုစီ၌ ဝန်ကြီးချုပ်တစ်ဦးစီရှိပြီး ၎င်းတို့ကို သမ္မတမှ တိုက်ရိုက်ရွေးချယ် ခန့်အပ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဝန်ကြီးချုပ်က ပြည်နယ် သို့ မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်မှ ရွေးကောက်ခံအမတ်များဖြင့် အစိုးရဖွဲ့သည်။

စစ်တပ်အတွက် ခွဲပေးထားသည့် နေရာများမှလွဲ၍ တိုင်း ဒေသကြီးနှင့်ပြည်နယ်အဆင့်၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော် အထက်နှင့် အောက်လွှတ်တော်များအတွက် အမတ်နေရာအား လုံးကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ယှဉ်ပြိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ နောက်နေရာတစ်ခုအတွက် ယှဉ်ပြိုင်စရာမှာ ပြည် နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များတွင် ပါဝင်မည့် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီးနေရာများအတွက်ဖြစ်သည်။ လောလောဆယ်၌ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် တိုင်းရင်းသားရေးရာ ဝန်ကြီး ၂၉ ဦးရှိသည်။ အကယ်၍ ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်း ဒေသကြီးတစ်ခုတွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုတစ်ခုသည် နိုင်ငံ့ လူဦးရေစုစုပေါင်း၏ ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းရှိလျှင် ယင်းတိုင်းရင်း သားမျိုးနွယ်နိုင်ငံသားများက မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီး နေရာအတွက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်နိုင်သည်။[26] ဤအချက် မှာ ပြည်နယ်အမည်တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအမည် ပါရှိထားပြီး ဖြစ်ပါက ယင်းပြည်နယ်တွင် ၎င်းတိုင်းရင်းသားလူမျိုးသည် တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီး ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့်ရရှိမည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းတိုင်းရင်းသား ရေးရာဝန်ကြီးမရှိဘဲ ကချင်ပြည်နယ်တွင်မူ ရှမ်း တိုင်းရင်းသား ရေးရာဝန်ကြီးရှိနေသည်။ ၎င်းတို့၏အခွင့်အာဏာမှာမူ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိပေ။

ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး အဆင့်အကြား အာဏာခွဲဝေမှုက ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များကို လုပ်ပိုင်ခွင့်များများပေးမထားပေ။ အာရှ ဖောင်ဒေးရှင်း (The Asia Foundation) မှ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော 'မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ' အစီရင်ခံစာတွင် ဗဟိုဦးစီးစနစ် လျှော့ချမှုအား

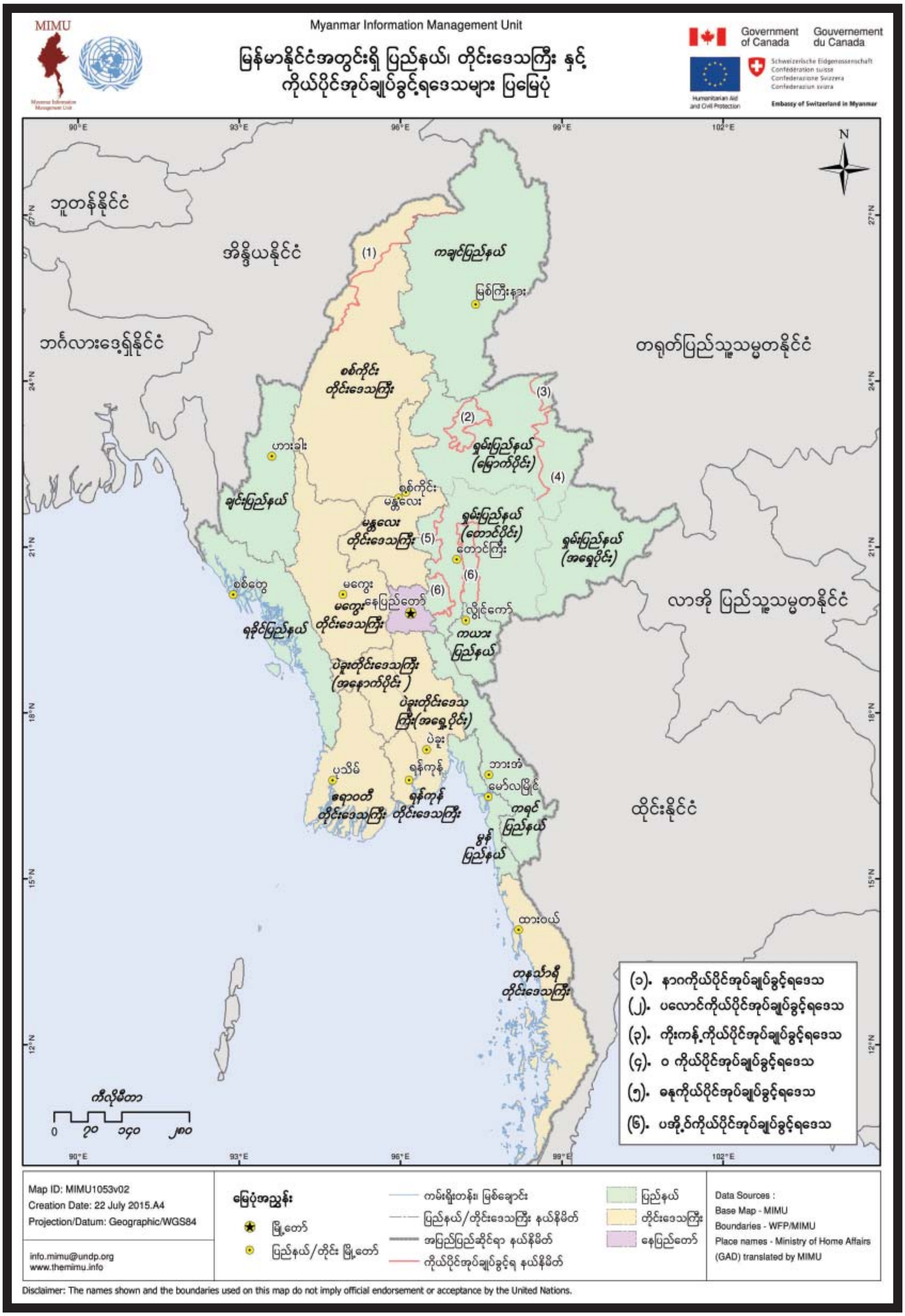

Copyright: Myanmar Information Management Unit

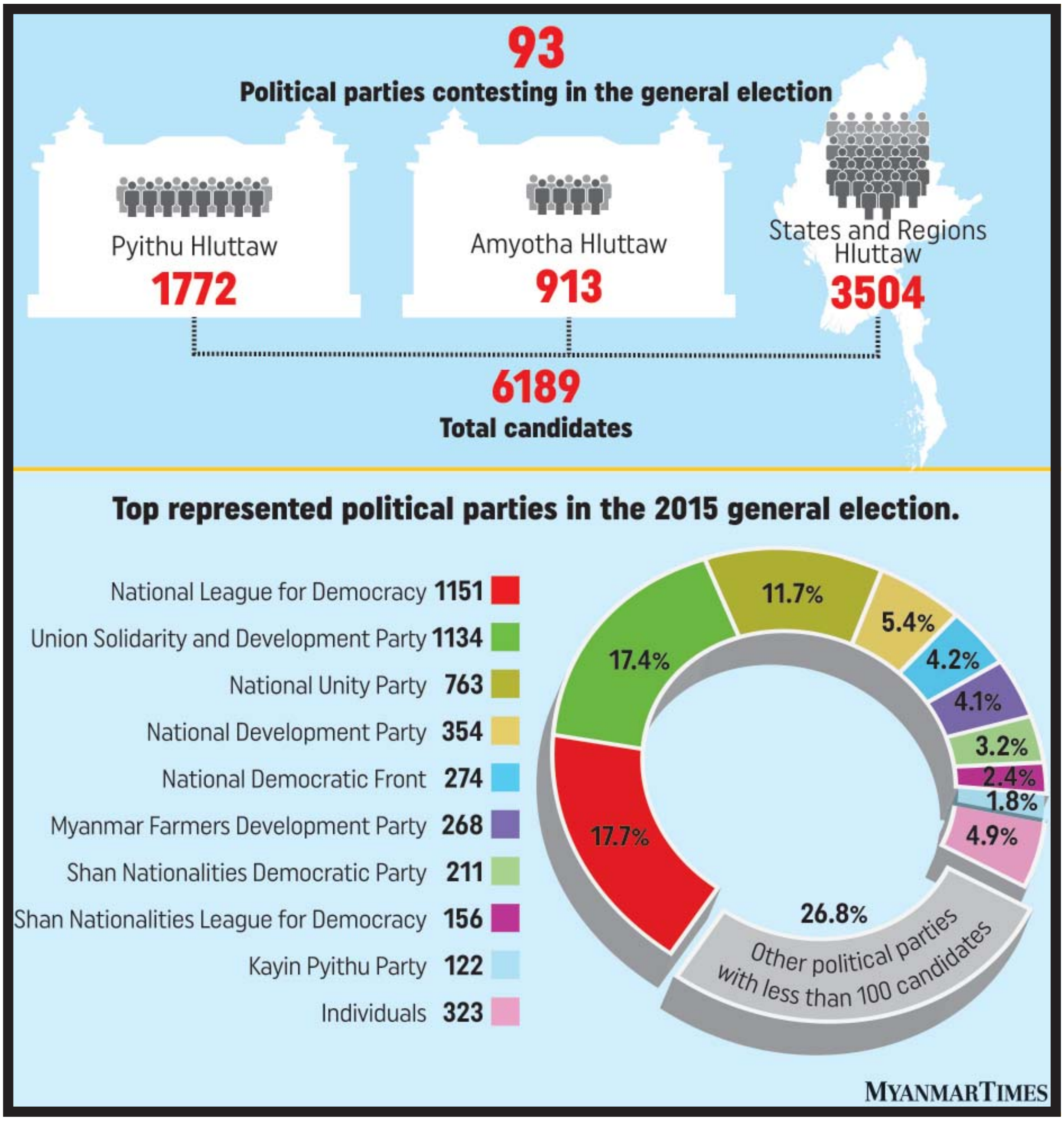

Copyright: The Myanmar Times

သုံးသပ်ဆန်းစစ်ထားချက်တွင် "အချုပ်ဆိုရလျှင် အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်များ၏ လက်တွေ့သက်ရောက်နယ်ပယ်၊ အုပ်ချုပ်ရေးဖွဲ့စည်းပုံများအကြား ရှုပ်ထွေးမှု၊ ဘတ်ဂျက်ပမာဏသေးငယ်မှုနှင့် ဗဟိုမှထိန်းချုပ်မှု၊ နိုင်ငံရေးအာဏာလုပ်ပိုင်ခွင့် အကန့်အသတ်များအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု အလွန်များသည့်နိုင်ငံဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်" ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။[27] ဤအချက်ကို ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်နေသော နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အတွေ့အကြုံများနှင့် အမြင်သဘောထားများအား အခြေခံကာ အစီရင်ခံစာ၏ အခန်း ၄. ၁ တွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်တင်ပြထားပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲကြီးကြပ်ရေးအတွက် တာဝန်ရှိသူမှာ UEC နှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးတစ်ခုချင်းစီ၌ တာဝန်ပေးထားသည့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ခွဲများဖြစ်သည်။ UEC ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အပြင် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ဥပဒေ

အပါအဝင် အဓိကဥပဒေ ၅ ခုဖြင့် အတည်ပြုထားသည်။[28] UEC ၏ဥက္ကဋ္ဌမှာ မြန်မာစစ်တပ်မှ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးဟောင်းလည်းဖြစ်၊ USDP ပါတီဝင်ဟောင်းလည်းဖြစ်သည့် ဦးတင်အေးဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် အထက်ပါရွေးကောက်ပွဲများတွင် ရွေးကောက်ခံကိုယ်စားလှယ်အားလုံးအတွက် (မဲရာခိုင်နှုန်းအလိုက် အချိုးကျ ကိုယ်စားပြုခွင့်စနစ်မဟုတ်ဘဲ) မဲများသူ အနိုင်ယူစနစ်ကိုအသုံးပြုသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် မဲရာခိုင်နှုန်းအလိုက် အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ်သို့ကူးပြောင်းရန် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအင်အားစုပါတီ (NDF) က အဆိုတင်ခဲ့ပြီးနောက် လွှတ်တော်တွင်း၌ အချေအတင်ဆွေးနွေးမှုရှိခဲ့သည်။[29] သြဇာကြီးမားသူ အောက်လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌဦးရွှေမန်းက ယင်းအဆိုကို လေ့လာရန် ၂၄ ဦးပါ ကော်မတီတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံးနှင့် ဆွေးနွေးရာ၌ ယင်းအပြောင်းအလဲသည် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် မလျော်ညီကြောင်းတွေ့ရှိသည်ဟု ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဦးရွှေမန်းက ထုတ်ဖော်ကြေညာခဲ့ပြီးနောက် ယင်းဆွေးနွေးမှုမှာ မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားခဲ့သည်။[30]

1.5 vueuuiy#yu jzpym;aeon e , ajrrsm; twi; a&;aumuy

ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် ကရင်ပြည်နယ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုင်းရင်းသားဒေသအများအပြား၌ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားနေဆဲဖြစ်သည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အဓိကအားဖြင့် အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးအဆောက်အအုံ သက်ရောက်မှုမရှိသည့်နယ်မြေများ တနည်းအားဖြင့် EAO အုပ်ချုပ်ရေးနယ်မြေများဖြစ်သည့် "ဝ" ထိန်းချုပ်ဒေသများ၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ကရင်နီနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် ဒေသအချို့တွင် ရွေးကောက်ပွဲများကျင်းပနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။[31] ထို့အတွက်ကြောင့် အမတ်နေရာ ၅ နေရာလစ်လပ်သွားရာ အားလုံးမှာ ရှမ်းပြည်နယ်တွင်ဖြစ်သည်။[32]

အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများမှ USDP မနိုင်ရန် သေချာသည့် အချို့မဲဆန္ဒနယ်မြေများတွင် မဟာဗျူဟာမြောက်ဆုံးဖြတ်ချက်အဖြစ် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမည်မဟုတ်ကြောင်း ကြေညာနိုင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်သောကရှိကြောင်းနှင့် UEC အပေါ် အယုံအကြည်ကင်းမဲ့ကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ ပလောင်လူထုလုပ်သားတစ်ဦးက ယခုလိုဆိုသည် -

"တချို့နေရာတွေမှာ ရွေးကောက်ပွဲမလုပ်တာက အစိုးရအတွက် အများကြီးပိုအဆင်ပြေတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ သူတို့က တခြားပါတီတွေနိုင်သွားမှာကို စိုးရိမ်တယ်။ ပြီးတော့ ရွေးကောက်ပွဲမလုပ်ရင် အဲဒီနယ်မြေကိုချုပ်ကိုင်ရတာ ပိုလွယ်တယ်လေ။"[33]

သို့ရာတွင် တိုင်းပြည်တဝှမ်း၌ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားမှုပုံစံများ အတက်အကျရှိနေပြီး တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လက်မှတ်ထိုးနိုင်ရန် အလားအလာများလည်း လျော့ပါးလာနေသဖြင့် အချို့မဲဆန္ဒနယ်များတွင် မဲပေးခြင်းဆိုင်ရာပြဿနာများရှိလာမည်မှာ သေချာပါသည်။

ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် EAO များက မလိုလားအပ်သည့်သြဇာသက်ရောက်မှုပေးမည့် အလားအလာကိုမူ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများစွာမရှိကြောင်း နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အရပ်ဘက်အသိုင်းအဝိုင်းတို့သာမက လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ ကိုယ်တိုင်ကပါ ပြောဆိုကြပါသည်။ ညီညွတ်သောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ (UNFC) ဒုဥက္ကဋ္ဌ နိုင်ဟံသာက ယခုလို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည် -

"အစိုးရက အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲ ကျင်းပဖို့ ဦးဆောင်ကြိုးစားနေတယ်။ ဒါကို ကျနော်တို့ နှောင့်ယှက်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကျနော်တို့မှာ မဲပေးတာနဲ့ပတ်သက်လို့ တိုက်ရိုက်စိုးရိမ်ပူပန်စရာ ဘာမှမရှိဘူး။ ဒါပေမယ့် လူတိုင်းမဲပေးခွင့် အာမခံချက်ရှိဖို့ ရွေးကောက်ပွဲ လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတမှုရှိဖို့ကိုတော့ သေချာစေချင်ပါတယ်။"[34]

t ce; (2)
wi;&i;om;a'orm; twi; a&;aumuy

2.1 wi;&i;om;Eiia&;ygw r[mrwrsm;

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများကို ဒေသအများအပြားတွင် အကြမ်းဖျင်းစာရင်းကောက်ကြည့်သည့်အခါ အင်အားအကြီးဆုံး ၂ ဖွဲ့မှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် မဟာမိတ်အဖွဲ့ဖြစ်သော UNA နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ မဟာမိတ်အဖွဲ့ဖြစ်သော NBF တို့ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။[35] ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ရန် မပါဝင်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်မှာ ဤမဟာမိတ် ၂ ဖွဲ့ကွဲပြားမှု၏ အခြေခံဖြစ်ပြီး NBF ပါတီများက ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ကာ UNA ပါတီများက ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ မူလချို့ယွင်းချက်များနှင့် ဒီမိုကရေစီမကျသော သဘာဝတို့ကိုထောက်ပြ၍ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအား နိုင်ငံရေးဆန္ဒပြကန့်ကွက်မှုအဖြစ် သပိတ်မှောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စင်စစ်အားဖြင့် မဟာမိတ်တစ်ခုစီ၏ အဓိကရည်မှန်းချက်များတွင် ယေဘုယျမူဝါဒ ရပ်တည်ချက်များဖြစ်သည့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ မူးယစ်ဆေးဝါး စသည်တို့ထက် ဖက်ဒရယ်စနစ်တည်ထောင်ရေးကို ဦးစားပေးပုံခြင်းတူညီကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် UNA အဖွဲ့ဝင်ပါတီများက ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန်ဆုံးဖြတ်လိုက်သဖြင့် ပြဿနာ၏အခြေခံမှာ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဘောင်အတွင်း ကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ရေး မဝင်ရေးမဟုတ်တော့ဘဲ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် တည်ထောင်ရေးအတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြောင်းလဲရန် နည်းလမ်းများ နည်းနာများက အဓိကဖြစ်လာသည်။ NBF အနေဖြင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြောင်းလဲရေးသည် လွှတ်တော်တွင်း 'ဖြည်းဖြည်းညင်သာ' သွားရမည့်လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ရည်ရွယ်ချက် အထမြောက်ရေးအတွက် မိမိတို့ဦးတည်ထားသည့်လုပ်ငန်းကို လမ်းကြောင်းဖော်ဆောင်ပေးမည့်ဖြစ်စဉ် (ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ) အား လုံးဝလက်မခံဘဲ ငြင်းဆန်သည်ထက် ပြင်ဆင်ရေးနည်းလမ်းဖြင့် ဆောင်ရွက်မည်ဟုဆိုသည်။ ၎င်းတို့၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ -

> *"တိုင်းရင်းသားလူနည်းစု အခွင့်အရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ"* ဖြစ်သည်။[36]

သို့ရာတွင် UNA က ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအပေါ် ထားသည့် မူဝါဒသဘောထားများမှာ ပိုမိုပြင်းထန်သည်။ ၎င်းတို့က တိုင်းရင်းသားပြည်နယ် ၇ ခုနှင့် ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုး တိုင်းဒေသကြီး ၇ ခု ထားရှိသည့် တည်ဆောက်ပုံကို ငြင်းပယ်ပြီး လက်ရှိ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ် ၇ ခုနှင့် ဗမာတိုင်းရင်းသားလူမျိုးအတွက် ပြည်နယ် ၁ ခု ကို လိုလားသည်။ ထိုမှသာ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ အထက်လွှတ်တော်တွင် ယခုထက်ပို၍ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်များမှ အမတ်များ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ပိုရလာမည်ဖြစ်သည်။ လောလောဆယ်တွင်မူ ရွေးကောက်ခံ အထက်လွှတ်တော်အမတ်များတစ်ဝက်မှာ

zu'&,jynaxmifpkygwD (FUP)

NBF ၏ မဟာဗျူဟာတစ်ခုမှာ FUP တည်ထောင်ရန်ဖြစ်သည်။ FUP သည် တိုင်းရင်းသားလူမျိုး အမျိုးမျိုးရှိသည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေများတွင် အမတ်နေရာများ ယှဉ်ပြိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ထိုနေရာများတွင် FUP သည် တိုင်းရင်းသား လူမျိုးစုတစ်ခုခုကို အထူးတလည် ကိုယ်စားပြုမည်မဟုတ်ဘဲ ထိုမဲဆန္ဒနယ်ရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုအားလုံးကို ကိုယ်စားပြုမည်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းပြချက်မှာ အချို့မဲဆန္ဒနယ်မြေများတွင် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ ရောပြွမ်းနေနိုင်ရာ ဥပမာအားဖြင့် NLD သို့မဟုတ် USDP ကို မဲပေးရန် များသည့် ဗမာအသိုင်းအဝိုင်း အပြင် ကရင်၊ မွန်၊ ပအိုဝ်း အသိုင်းအဝိုင်းများ ရောထွေးနေနိုင်သည်။ ဤအခြေအနေအခင်းအကျင်းတွင် NBF မဟာမိတ်အဖွဲ့မှ ပအိုဝ်း၊ မွန်နှင့် ကရင်ပါတီများက သီးခြားစီ အမတ်လောင်းများတင်သွင်းခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသား မဲကွဲစေမည့်အစား FUP က အမတ်လောင်းတစ်ဦးကို တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအားလုံးကိုကိုယ်စားပြုမည့် ရပ်တည်ချက်တစ်ခုပေါ်တွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ရွေးချယ်ပေးမည်ဖြစ်သည်။[1]

1. NBF, interview with author, Rangoon, June 2015.

ပြည်နယ် ၇ ခု မှဖြစ်ကာ အခြားတစ်ဝက်မှာ ဗမာလူမျိုး လွှမ်းမိုးသည့် အလယ်ပိုင်းဒေသ တိုင်းဒေသကြီးများမှဖြစ်ပြီး ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာမူ စစ်တပ်မှဖြစ်သည်။

NBF နှင့် UNA ကိုယ်စားလှယ်များသည် မည်သူကမှ တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် ရန်လိုမှုမပြသကြသော်လည်း မဟာမိတ်များအဖြစ် တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက် လွတ်ကင်းစွာ လုပ်ဆောင်နေကြသည်မှာ ထင်ရှားသည်။ သို့သော် ၁၉၉၀ နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တို့မှ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးတူပါတီများ တစ်ခုချင်းက နိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ဖွဲ့စည်းရန် ကြိုးပမ်းချက်များရှိနေပြီး အချို့ ကြိုးပမ်းချက်များက ပိုမိုအောင်မြင်မှုရနေသည်။

2.2 wi;&i;om;EIia&;ygwrsm; \ ayg i;pn;a&; Bul;yr;csurSm;

တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတူပါတီများပေါင်းစည်းရန် သို့မဟုတ် မဟာမိတ်ဖွဲ့ရန် ကြိုးပမ်းချက်များရှိခဲ့ပြီး အချို့ ကြိုးပမ်းမှုများမှာ ပိုမိုအောင်မြင်သည့် အနေအထားရှိသည်။

rewi;&i;om;jzp&y

မွန်ပြည်နယ်မှ အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီ ၂ ခုမှာ ၁၉၉၀ ခုနှစ်မှပါတီဖြစ်သည့် MNDF မှ ပေါက်ဖွားလာသော MNP နှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင်မှတ်ပုံတင်ခဲ့သော AMRDP တို့ဖြစ်သည်။ MNP သည် UNA ထဲပါဝင်ပြီး AMRDP မှာ NBF အတွင်းပါဝင်သည်။ မွန်ပြည်နယ်မှ အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်း၌ အထူးသဖြင့် အချို့သောသံဃာထုတို့က ပါတီ ၂ ခုကို ပေါင်းစည်းပေးရန် ကြိုးပမ်းမှုအမျိုးမျိုးလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ယင်းပါတီ ၂ ခု အချင်းချင်းယှဉ်ပြိုင်ပါက မွန်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြား မဲကွဲသွားပြီး ပိုမိုကြီးမားသည့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာပါတီများဖြစ်သော USDP နှင့် NLD တို့ အခွင့်သာစေမည်ကို သတိပြုမိကြသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် MNDF နှင့် AMRDP အကြား တနေကုန်ဆွေးနွေးပွဲပြုလုပ်ခဲ့ရာ ရဟန်းသံဃာများအပါအဝင် မွန်အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ လူ ၃၀၀ နီးပါးလည်း ပါဝင်တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုပါတီ ၂ ခုကို ပေါင်းစည်း၍ MNP ဟူသည့် ပါတီအသစ် တည်ထောင်ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ကျခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ပေါင်းစည်းရေးမှာတုန့်ဆိုင်းသွားရာ ယခုတိုင် အဓိကပါတီကြီး ၂ ပါတီအဖြစ်ဆက်ရှိနေကြသည်။ ယင်း ၂ ပါတီအနက် MNP မှာ MNDF ပါတီဝင်အများစုဖြစ်သည်။[37] ပါတီများ ပေါင်းစည်းရေး နောက်ထပ်ကြိုးပမ်းချက်များရှိပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အစည်းအဝေးတစ်ခုကို မွန်အမျိုးသားရွေးကောက်ပွဲ အထောက်အကူပြုကော်မရှင်ကကျင်းပခဲ့သည်။ ယင်းကော်မရှင်က အစည်းအဝေးမကျင်းပမီ တစ်လအလို၌ ၎င်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ယခုလို ထုတ်ဖော်ကြေညာခဲ့သည် -

> *"တကယ်လို့ မွန်ကိုယ်စားလှယ်တွေ အချင်းချင်း ယှဉ်ပြိုင်မယ်ဆိုရင် မွန်မဲဆန္ဒရှင်တွေရဲ့ မဲတွေကွဲသွားမှာ ဖြစ်လို့ ဩဇာကြီးတဲ့ ပါတီကြီးတွေနဲ့ယှဉ်ရင် အနိုင်ရ နိုင်မှာမဟုတ်ဘူးလို့ ကျနော်တို့ထင်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် မွန်ပါတီတွေ အချင်းချင်း စေ့စပ်ညှိနှိုင်း*

သင့်တယ် . . . လိုအပ်ရင် သူတို့တွေကို စေ့စပ် ညှိနှိုင်းပေးနိုင်ဖို့ ဘက်မလိုက်တဲ့ ဖြန်ဖြေရေးအဖွဲ့ ပါဝင်သင့်တယ်”[38]

အစည်းအဝေးကို အမှန်တကယ် ကျင်းပခဲ့သော်လည်း ယခုတိုင် မွန်မဲဆန္ဒအတွက် ပြိုင်ဆိုင်နေသော အဓိက မွန်နိုင်ငံရေးပါတီ ၂ ခုအဖြစ် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ဤအရှုပ်အထွေး ထဲသို့ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ထပ်တိုးလာသူမှာ မကြာသေးမီက မှတ်ပုံတင်ခဲ့သည့် အမျိုးသမီးပါတီ (မွန်) (Women's Party (Mon)) ဖြစ်သည်။

cs i;wi;&i;om;jzp&y

ချင်းပြည်နယ်တွင်လည်း ချင်းတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအား ပေါင်းစည်းရန် အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းက လုပ်ဆောင်နေသည့် အလားတူကြိုးပမ်းချက်များ လက်ရှိ ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲမှ အကြီးဆုံး ချင်းတိုင်းရင်းသား ပါတီများမှာ ချင်းအမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (Chin National Democratic Party) နှင့် ချင်းတိုးတက်ရေးပါတီ (Chin Progressive Party) တို့ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ထူထောင်ခဲ့သည့် CLD ပါတီ ပြန်လည်အသက်ဝင်လာပြီး ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်လာသလို အခြားပါတီငယ်လေးများလည်းပေါ်လာသဖြင့် ချင်းပြည်နယ်တွင် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီပေါင်း ၁၂ ခုရှိလာသည်။ အမည်ရ CSO တစ်ဖွဲ့၏ ရှေ့ဆောင်ရှေ့ရွက်မှုဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးကို အားပေးခြင်း၊ အမတ်လောင်းများကို မဟာဗျူဟာကျကျ နေရာချခြင်းများလက်ရှိလုပ်နေပြီး ချင်းပြည်နယ်လွှတ်တော်တွင် ချင်းပါတီများ ညွန့်ပေါင်းဖွဲ့၍ အစိုးရဖွဲ့နိုင်ရေး သေချာရန်ကြိုးပမ်းနေသည်။[39] ချင်းပြည်နယ်ရှိ နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား သဘောတူညီချက်တစ်ခု လက်မှတ်ထိုးခဲ့ပြီးဖြစ်ကာ မည်သည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေတွင် မည်သည့်ပါတီအမတ်လောင်း ဝင်ပြိုင်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန်ရည်ရွယ်သည့် ပိုမိုအသေးစိတ်ကျသော မဟာဗျူဟာကို

re t r/;om;ygw A [Xmec/y/ arm v/r/i/r/ rejyne ,

Copyright: Burma Partnership

t ce; (2)

ဆက်လက်ဆွေးနွေးရန်ရှိသည်။ ပါတီများ၏မူဝါဒများအားလုံးမှာ နိုင်းယှဉ်ချက်အရ ဆင်တူနေသဖြင့် အရပ်ဘက် လူထုအသိုင်းအဝိုင်း၏ ရည်မှန်းချက်များမှာ ဤနေရာတွင် ရှင်းလင်းကြောင်း ဤလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဦးဆောင်နေသည့် ချင်း CSO မှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုဆိုသည် -

"ရွေးကောက်ပွဲပြီးလို့ လွှတ်တော်ထဲရောက်ရင် ချင်းလူမျိုးအားလုံးရဲ့ ဘုံအကျိုးစီးပွားတွေကို မြှင့်တင်ပေးရမယ်။ ဒီတော့ ပါတီအနေနဲ့ကြည့်ရင် ၁၀ ပါတီရှိပေမယ့် အကျိုးစီးပွားအရပြောရင် တစ်ခုပဲရှိတယ်။ "[40]

ပါတီအမတ်လောင်းများက ပါတီခေါင်းဆောင်ပိုင်းကို မနာခံသည့် ပူပင်စရာအခြေအနေဖြစ်လာနိုင်သဖြင့် ဤလုပ်

y t 0; t r sK;o m; t zUcsKy (PNO)

PNO သည် အခြားပါတီများနှင့် အလွန်ခြားနားသည့် တိုင်းရင်းသားအခြေပြုနိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည်။ ယင်းမှာ စစ်သားအင်အား ၅၀၀ ခန့်ရှိ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ ပအိုဝ်းအမျိုးသားတပ်မတော် (PNA) ရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော အဓိကနိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်း၏သမိုင်းကြောင်း၊ လူထုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့်ဆက်ဆံရေး၊ အစိုးရနှင့်ဆက်ဆံရေးတို့သည် အခြားတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီအများအပြားနှင့် အခြေခံမှစ၍ ကွဲပြားနေသည်။

ပအိုဝ်းလူမျိုးများသည် အဓိကအားဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း တောင်ကြီးမြို့ဒေသတဝိုက်နေထိုင်ကြပြီး မွန်၊ ကရင်နှင့် ကရင်နီပြည်နယ်များတွင်လည်း လူဦးရေပမာဏအတော်အသင့်ရှိရာ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် တစ်သန်းကျော်ရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ရှမ်းလူမျိုးပြီးလျှင် ဒုတိယအများဆုံး တိုင်းရင်းသားလူမျိုး ဖြစ်သည်။[1]

ပအိုဝ်းတော်လှန်ရေးလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းတွင် ပအိုဝ်းအချင်းချင်းပဋိပက္ခဖြစ်နေသည့် အကျဉ်းတန်မှုများရှိခဲ့သော်လည်း မြန်မာစစ်တပ်ကို ပထမဦးဆုံး လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသားများတွင် ပအိုဝ်းတို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် PNO သည် အစိုးရနှင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးလက်မှတ်ထိုးခဲ့ပြီး ၁၉၉၀ ခုနှစ်များနှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ်များအတွင်း စစ်အစိုးရနှင့်လည်းကောင်း၊ လက်ရှိအစိုးရနှင့်လည်းကောင်း ညှိနှိုင်းထွေးပြီး အပြန်အလှန်အကျိုးပြုသည့် ဆက်ဆံရေးများရှိနေသည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် အဓိကသဘောတူညီချက် ၄ ခုမှာ -

၁) ပအိုဝ်းဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊
၂) ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အစိုးရနှင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားအဖွဲ့များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊
၃) PNO အတွက် လုံခြုံရေး၊ အကယ်၍ အခြားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့က တိုက်ခိုက်လာလျှင် အစိုးရက ကာကွယ်ပေးရေး၊
၄) ပအိုဝ်းလူမျိုးအခွင့်အရေး။ ထိုစဉ်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမရေးရသေးသဖြင့် အစိုးရပုံစံပြောင်းလဲပါက ပအိုဝ်းလူမျိုးအခွင့်အရေးများကို အလေးထားပေးမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာ ထည့်သွင်းပေးသလိုဖြစ်သည်။[2]

ထို့ကြောင့် အထက်ပါ လိုက်လျောချက်အမှတ် ၄ နှင့် ဆက်စပ်၍ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းမှ မြို့နယ် ၃ ခုကို SAZ ၅ ခုအနက် တစ်ခုအဖြစ် ပအိုဝ်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသဟု သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ PNO ၏ လက်နက်ကိုင်တပ် PNA သည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့စစ်ဖြစ်လာပြီး[3] PNO ကမူ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုဖွဲ့ကာ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲယှဉ်ပြိုင်ပြီး အမတ်နေရာ စုစုပေါင်း ၁၀ နေရာအနိုင်ရခဲ့သည်။ ၆ နေရာမှာ ရှမ်းပြည်နယ် လွှတ်တော်တွင်ဖြစ်သည်။ SAZ ကို မြန်မာနိုင်ငံတလွှားမှ ခရိုင်များ မြို့နယ်များကဲ့သို့ ပြည်ထောင်စုအဆင့်က ချုပ်ကိုင်ထားသည့် GAD မှတဆင့် အဓိကအုပ်ချုပ်သော်လည်း PNO သည် SAZ မြို့နယ်များတွင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ ရွေးကောက်ခံရသောအမတ်များအဖြစ်တည်ရှိမှု၊ အစိုးရနှင့်နီးကပ်သည့် ဆက်ဆံရေးရှိမှုတို့ကြောင့် PNA သည် အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ဒေသန္တရဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် စင်ပြိုင်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခွင့်ရနေသည်။[4] ဤအချက်က PNO ကို အခြားနိုင်ငံ

ငန်းစဉ် အတွင်း အခက်အခဲများ ပေါ်ထွက်လာမည်မှာ အသေအချာ ဖြစ်သည်ဟု ဦးဆောင်နေသည့် ချင်းပါတီတစ်ခုက ယခုလို ထောက်ပြသည် -

> *“တကယ့်လက်တွေ့မှာ အင်မတန်ခက်တယ်ဗျ- ဘယ်နေရာမှာ ဝင်မပြိုင်ပါနဲ့လို့ တခြားပါတီတွေကို တိုက်တွန်းရတာ ခက်တယ်။”*[41]

ရေးပါတီအများအပြားနှင့်လည်း ခြားနားစေသည်။ ၎င်းတို့အတွက်မူ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးမှာ ဦးစားပေးစရာ သို့မဟုတ် မူဝါဒပင်မဟုတ်ပေ။[5] အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့၏ ၁၉၉၁ ခုနှစ်မှ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ပါ စည်းကမ်းချက်တစ်ခုအရ နိုင်ငံရေးအဆောက်အအုံ အပြောင်းအလဲတွင် ကောင်းသည်ဖြစ်စေ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ PNO ကိုယ်စားပြုထားသည့် ပအိုဝ်းလူမျိုးကို ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်အတိုင်းအတာတစ်ခုပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းသဘောတူညီချက်ကိုလေးစားခဲ့သဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေရေးဆွဲသည့်အခါ ပအိုဝ်း SAZ အဖြစ်ရုပ်လုံးပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် ရရှိပြီးသားကိုပြောင်းလဲရန် နှုတ်ဆိတ်နေသည်။

ဤအနေအထား၌ နောက်ထပ် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားပါတီဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုပအိုဝ်းအမျိုးသားအဖွဲ့ (UPNO) ပေါ်ထွက်လာကာ PNO ၏စိုးမိုးမှုကို စိန်ခေါ်လာသည်။ ဤ UPNO ပါတီမှာ အသွင်ကွဲများနှင့် ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲဝင်ခဲ့ဖူးပြီး ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲနောက်ပိုင်း ဖျက်သိမ်းခံရကာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်မှ ပြန်လည်မှတ်ပုံတင်ခဲ့သည်။[6]

1. Russ Christensen and Sann Kyaw. *The Pa-O: Rebels and Refugees* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2006).
2. PNO, interview with author, Shan State, June, 2015.
3. People’s militia forces have been in use by the Burma Army for decades, and serve as proxy forces in ethnic areas but are ultimately accountable to the Burma Army. For more information see Paul Keenan. “People’s Militia Forces,” *Burma Centre for Ethnic Studies*, Briefing Paper No.4. March, 2012. http://www.burmaethnicstudies.net/pdf/BCES-BP-No.4.pdf
4. Kim Jolliffe. “Ethnic Armed Conflict and Territorial Administration in Myanmar,” *The Asia Foundation*, July, 2015.
5. PNO policy document (given to the author by the PNO, June 2015).
6. UPNO, interview with author, Shan State, June, 2015.

&ciwi;&i;om;jzp&y

၁၉၉၀ ခုနှစ်ပါတီနှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ပါတီ ပေါင်းစည်းခဲ့သည့် တစ်ခုတည်းသောဖြစ်စဉ်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ALD နှင့် RNDP တို့သည် ရခိုင်နိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခုတည်းအဖြစ် ပေါင်းစည်းရန် အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းထံမှ တောင်းဆိုမှုများအရ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ပူးပေါင်းပြီး ရခိုင်အမျိုးသားပါတီ (ANP) ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။[42] သို့ရာတွင် ရွေးကောက်ပွဲနီးလာသည်နှင့်အမျှ အက်ကြောင်းများ ပေါ်လာသောကြောင့် ဤသည်မှာ ရာနှုန်းပြည့်အောင်မြင်မှုတော့ မဟုတ်ပေ။ ပါတီခေါင်းဆောင် ဒေါက်တာအေးမောင်ကို ၎င်း၏နေရပ်မဟုတ်သည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေအတွက် အမည်တင်သွင်းမှုကြောင့် လူသိရှင်ကြား အငြင်းပွားမှုဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ၎င်းသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် လွှတ်တော်နေရာကိုစွန့်ပြီး ပြည်နယ်အဆင့် လွှတ်တော်အမတ်လုပ်မည့်အဓိပ္ပာယ်လည်း သက်ရောက်နေသည်။ ပါတီတွင်းမှ အချို့က ၎င်းသည် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်လုပ်ရန် နေပြည်တော်နှင့် အပေးအယူလုပ်ထားသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆကြသည်။[43] ယခုအခါ ဤပြဿနာပြေလည်သွားပြီး ၎င်းသည် မဲဆန္ဒနယ်မြေအသစ်မှ အမှန်တကယ် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ALD ပါတီဝင်ဟောင်းများနှင့် RNDP ပါတီဝင်ဟောင်းများအကြား ကွဲလွဲမှုများ ရှိနေသေးသည်။ ထို့အပြင် ပါတီနှင့် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ခံအမတ်များကြား ကွဲလွဲမှုများလည်း ရှိသည်။ ယင်းအမတ်တို့ကို အစိုးရနှင့်နီးစပ်လွန်းသည်ဟုယူဆကြပြီး ပါတီလမ်းစဉ်အတိုင်း မလိုက်ဟုမြင်ကြသည်။[44] ဤအက်ကြောင်းများရှိသော်ငြားလည်း ယခုဖြစ်စဉ်မှာ တိုင်းရင်းသားပါတီ ၂ ခု ပေါင်းစည်းခဲ့သည့် တစ်ခုတည်းသောဖြစ်စဉ်ဖြစ်၍ ပြည်နယ်အဆင့်၌ အစိုးရဖွဲ့နိုင်စွမ်းကို ထိန်းထားရန်လည်းကောင်း၊ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်တွင်လည်း အမတ်နေရာများရရှိရန်အတွက်သော်လည်းကောင်း အခွင့်အလမ်းကောင်းနေပါသည်။

2.3 jynaxmiplucia&;Ei zlzl;a&; ygw (USDP) Ei tr½;om; 'rua&pt zC½y (NLD) wtay: wi;&i;om;Eiia&;ygwrsm; \ tjrioabmxm;rsm;

ရခိုင်ပြည်နယ်မှာကဲ့သို့ နိုင်ငံရေးပါတီများ ပေါင်းစည်းရန် ကြိုးပမ်းချက်များ သို့မဟုတ် ချင်းပြည်နယ်မှာကဲ့သို့ မဲဆန္ဒနယ် အချို့တွင် ဗျူဟာမြောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန်အားထုတ်မှုများ၏ နောက်ကွယ်မှအကြောင်းရင်းမှာ USDP ၏ ဩဇာအာဏာနှင့် ရင်းမြစ်များကို သိမြင်မှုကြောင့်နှင့် NLD နှင့် အထူးသဖြင့် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ စည်းရုံးဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းတို့ကို သိမြင်မှုကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

USDP tay: tjrioabmxm;rsm;

USDP တွင် ငွေကြေး၊ အာဏာနှင့် လက်ရှိရာထူး နေရာများရှိသော်လည်း တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများက သော်လည်းကောင်း၊ တိုင်းရင်းသား အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းကသော်လည်းကောင်း ယုံကြည်မှုမရှိကြပေ။ အဓိကအားဖြင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် မဲဆန္ဒရှင်များအား ပညာပေးမှုကင်းမဲ့သည်နေကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး မဲဝယ်မည်ကို စိုးရိမ်မှုများရှိနေကြသည်။ ကရင်နီတိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီ ဝင်တစ်ဦးက ယခုလိုပြောသည် -

> *"ဦးအောင်မင်း*[45] *နဲ့ တခြားအစိုးရအဖွဲ့ဝင်တွေ မကြာခင်ကပဲ တိုင်းရင်းသားဒေသတွေကိုလာတယ်။ သူတို့က မဲရချင်တော့ လျှပ်စစ်မီးပေးမယ် ပြောတယ်။ တကယ်တော့ ကယားပြည်နယ်* [ကရင်နီပြည်နယ်] *ကထုတ်တဲ့ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအားလုံး* [ကယား/ကရင်နီပြည်နယ်အပြင်ကို] *ထွက်သွားတာ။ ကယားပြည်နယ်* [ကရင်နီပြည်နယ်] *ကလူတွေကတော့ ဒုက္ခခံနေရတုန်းပဲ။ ဖယောင်းတိုင်သုံးနေရတုန်း။ ဒါပေမယ့် သူတို့လာပြီး မြို့နယ် ၆ ခုကို လျှပ်စစ်မီးပေးမယ်လို့ ကတိပေးသွားတယ် . . . အရှက်ကိုမရှိပါဘူးဗျာ . . . သူတို့က အဲလို မက်လုံးပေးပြီး ဒီမှာရွေးကောက်ပွဲနိုင်ဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။ အရှက်ကို မရှိဘူး။"*[46]

USDP သည် ယခင်စစ်အာဏာရှင်စနစ်မှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဖြစ်၍ ဤသို့သော အယုံအကြည်ကင်းမဲ့မှုမှာ အံ့သြစရာမရှိပေ။ ထို့ပြင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ မသမာမှု၊ ခြိမ်းခြောက်ဗိုလ်ကျမှု၊ နှောင့်ယှက်မှု၊ ၎င်းတို့အား ဇွတ်အတင်း မဲပေးခိုင်းမှုတို့ဖြင့် 'မဲခိုး' ခဲ့သည်ဟုလည်း ခိုင်ခိုင်မာမာ ယုံကြည်နေကြသည်။[47]

သို့သော်လည်း ပါတီအားလုံးက USDP ကို ဆန့်ကျင်ကြသည်တော့ မဟုတ်ပေ။ စည်းလုံးညီညွတ်ရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီပါတီ (ကချင်ပြည်နယ်) (UDPKS) မှာ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ယှဉ်ပြိုင်ရန် မှတ်ပုံတင်ခဲ့သည့် တစ်ခုတည်းသော ကချင်တိုင်းရင်းသားပါတီဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် USDP နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခဲ့ရာ ကချင်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများက USDP ၏ လက်ဝေခံပါတီ အဖြစ်မြင်လေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအချက်သည် အဖြူအမည်းမသဲကွဲဘဲ UDPKS က USDP နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ခြင်းမှာ ပန်းတိုင်ရောက်ရန် နည်းလမ်းတစ်ခုသာဖြစ်သည်ဟု ယခုလို ဆိုသည် -

> *"အခု UDPKS ဟာ USDP နဲ့ မဟာမိတ်ဖွဲ့ထားတယ်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ကျနော်တို့က တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် ရချင်တယ်။ ကျနော်တို့အနေနဲ့ နိုင်ငံတကာ အသိုင်းအဝိုင်းဆီက နမူနာတွေယူရမယ်။ ဥပမာဆိုရင် အမေရိကန်ဟာ ဂျပန်ကို* [အဏုမြူ] *ဗုံးနဲ့ တိုက်ခဲ့ပေမယ့် အခွင့်အလမ်းတွေရဖို့နဲ့ သူတို့တိုင်းပြည်ကို ဖွံ့ဖြိုးအောင် လုပ်ပေးဖို့ သူတို့* [ဂျပန်တွေ] *ဟာ အမေရိကန်နဲ့တွဲပြီး အလုပ်လုပ်ခဲ့ကြတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းဆိုရင်လည်း ဂျပန်တွေ အင်္ဂလိပ်တွေကိုမုန်းတယ်။ ဒါပေမယ့် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးအတွက် အင်္ဂလိပ်တွေ ဂျပန်တွေနဲ့ အဲဒီတုန်းက တွဲလုပ်ခဲ့တယ်။ ဒီတော့ ကျနော် အဲဒီနမူနာတွေကို ယူတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အခုတော့ ကျနော် USDP နဲ့ အတူလုပ်နေတယ် ဒါပေမယ့် ကချင်ပြည်သူတွေအတွက် ကျနော်လုပ်ရမယ့်ဟာကို ကျနော်လုပ်နေတာ။"*[48]

၄င်းတို့ ထုတ်ပြန်ကြေညာထားသည့် ရည်မှန်းချက်များမှာ အခြားကချင်ပါတီများ၊ အခြားသော တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် အတူတူဖြစ်ပြီး ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ် ထူထောင်ရေးတို့ ဖြစ်သည်။ USDP နှင့် ပူးပေါင်းသော်လည်း UDPKS သည် ကချင်ပြည်နယ်မှ IDP များအတွက် လူသားချင်းစာနာရေး အထောက်အကူ ပေးနေသည်ကို ကချင်လူထုများက တွေ့မြင်သိရှိနေသည်။ ထို့အပြင် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လိုလားသည့် စကားများ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့၍ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် USDP ခေါင်းဆောင်များ၏ ပြစ်တင်မှုကို ခံခဲ့ရသေးသည်။

NLD tay: t/rioabmxm;rsm;

NLD သည် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ယခင်က မဟာမိတ်ဖြစ်ခဲ့သူများကို ဆုံးရှုံးနေသည်မှာလည်း သိသာနေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူထုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ များတွင် NLD က မိမိတို့ကို စွန့်ပစ်သွားပြီ၊ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အမှန်တကယ် ကိုယ်စားမပြုတော့ဟူသည့် ခံစားချက်များ ကြီးထွားလာနေသည်ကို တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုမှ ယခုလို ပြောသည် -

> *NLD ရဲ့ ပထမ၊ ဒုတိယနဲ့ တတိယမူဝါဒတွေက အဓိကအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီအပေါ် အလေးပေးထားတယ်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတွေမှာတော့ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု အရေးနဲ့ ဒီတိုင်းပြည်မှာ ပြောင်းလဲရေးတို့အတွက် တခြား ရွေးချယ်စရာ မူဝါဒတွေ ရှိကြတယ်။* [49]

အချို့နိုင်ငံရေးပါတီများက NLD အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန်မသင့်ကြောင်းကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည်အထိရှိခဲ့သည် -

> *"NLD ဟာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီတွေကို ရိုးရိုးသားသားနဲ့ အားပေးချင်ရင် တိုင်းရင်းသား ဒေသတွေကိုမလာသင့်ဘူး။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတွေနဲ့ မပြိုင်သင့်ဘူးဗျ။ သူတို့ဟာ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတွေ ကိုယ့်ဖာသာကိုယ် ကိုယ့်ဒေသမှာ စည်းရုံးရေးဆင်းတာကို အားပေးသင့်တယ်။"* [50]

ထိုသဘောထားမှာ NLD သည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးအင်အားစုများက မျှော်မှန်းခဲ့သည့်အတိုင်း တိုင်းရင်းသားများ၏ ဆန္ဒရည်မှန်းချက်များအား ထောက်ခံအားပေးမှု ဖြစ်မလာသည့်အပေါ် အခြေခံသော စိတ်ပျက်မှုမှပေါက်ဖွားလာသည့် သဘောထားဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် အများစုကမူ NLD ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ပြီး မဲအများအပြားရသွားမည်ကို လက်ခံကြသည်။ သို့သော် လက်တွေ့၌ NLD သည် ဖက်ဒရယ်စနစ်အတွက် လုပ်သင့်သလောက် မလုပ်သောကြောင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဆန္ဒရည်မှန်းချက်များအား ထိခိုက်နစ်နာစေလိမ့်မည်ဟု မြင်နေကြသည်။

2.4 trsd;or;rsm;yg0ifrItce;u@

ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များနှင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်လွှတ်တော်များ၌ အမျိုးသမီးများပါဝင်မှု အခန်းကဏ္ဍမှာ အလွန်နည်းပါးနေသည်။ တစ်နိုင်ငံလုံးအဆင့်တွင် အမျိုးသမီးအမတ်များမှာ ၆ ရာခိုင်နှုန်း အောက်သာရှိရာ အာဆီယံဒေသတွင်း အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်တွင်မူ ပို၍ပင်နည်းကာ ၄ ရာခိုင်နှုန်း ထက်လျော့သည်။[51] တစ်ဘက်တွင်လည်း ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော် ၁၄ ခုမှ အများစုတွင် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ၁၁ ဦးမှ ၁၃ ဦးစီရှိကြပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီးဝန်ကြီး အရေအတွက်မှာ လုံးဝမရှိ သို့မဟုတ် တစ်ဦးသာရှိသည့် အနေအထားဖြစ်သည်။[52] လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၏ တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုများ သို့မဟုတ် လူမှု-စီးပွား ပတ်ဝန်းကျင်ပျက်ပြားမှုကဲ့သို့ သွယ်ဝိုက်သက်ရောက်မှုများ တွေ့ကြုံခဲ့ရသော တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် အမျိုးသမီးများသည် ၄င်းတို့ကြုံတွေ့ရသည့် ခြားနားသည့် ပြဿနာများ၊ ကိစ္စရပ်များနှင့် အမျိုးသမီးထု၏ နေ့စဉ်ပကတိ အခြေအနေများကို ထင်ဟပ်သောကြောင့် အမျိုးသမီးထု၏

အသံများအားနားထောင်ရန်နှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ထဲ ပါဝင်စေရေးမှာ အချက်အချာကျနေသည်။[53] အမတ်များ အထူးသဖြင့် တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များရှိ အမတ်များသည် အာဏာကြီးကြီးမားမားမရှိကြသော်လည်း နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု အမှန်တကယ် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းကျစေရန်အတွက် နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် အမျိုးသမီးအမတ်လောင်းများကို အားပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများကို ခေါင်းဆောင်မှုနေရာများသို့ မြှင့်တင်ခြင်းများ ပိုမိုလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် အမတ်လောင်းစာရင်းများကြေညာသည့်အခါ ဧရာဝတီသတင်းဌာနက နိုင်ငံတဝှမ်းတွင် ကျား-မ အချိုးအစားမမျှတမှု ကြီးကြီးမားမားရှိသည်ကိုတွေ့ရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။[54] နိုင်ငံတဝှမ်း ကိုယ်စားလှယ်လောင်း ၆,၁၈၉ ဦးတွင် အမျိုးသမီးဦးရေ ၈၀၀ ခန့်သာပါဝင်သဖြင့် ၁၃ ရာခိုင်နှုန်းသောကိုယ်စားလှယ်များသာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။[55] သို့သော်လည်း ဤအခြေအနေကို တိုးတက်လာစေရန် ကြိုးပမ်းနေမှု နမူနာကောင်းအချို့ရှိနေပါသည်။

ကချင်ပြည်နယ်တွင် ကချင်ပြည်နယ်ဒီမိုကရေစီပါတီ (KSDP) က "အမျိုးသမီးများပထမ" ဟု အမည်တပ်ထားသော ပါတီတွင်းမူဝါဒတစ်ခုဖြင့် အမျိုးသမီးအမတ်လောင်းများ စာရင်းသွင်းရန် တက်ကြွသေချာစွာ ဆောင်ရွက်နေပါသည်။[56] မွန်ပြည်နယ်တွင်မူ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လက အမျိုးသမီးပါတီ (မွန်) အမည်ဖြင့် ပါတီအသစ်တစ်ခုမှတ်ပုံတင်ခဲ့သည်။ ယင်းပါတီ၏ မူလအမည်ဖြစ်သော အမျိုးသမီးပါတီအမည်ကို UEC က မှတ်ပုံတင်စိစစ်မှုလုပ်ငန်းအတွင်း ပယ်ချခဲ့သေးသည်။ ဤကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အကျပ်အတည်းများရှိသော်လည်း ယင်းပါတီသည် အမျိုးသမီးအားအလေးပေးသော ပထမဆုံးပါတီဖြစ်လာပြီး "တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးမှ အမျိုးသမီးများ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် အားလုံးအတူ ပါဝင်နိုင်သော ဆွေးနွေးသည့် အဝန်းအဝိုင်းဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံရေးထဲ၌ အမျိုးသမီးကိုယ်စားပြုမှုကို တိုးမြှင့်ရန်ကြိုးစားမည်" ဟူသည့် ဦးတည်ချက်ဖြင့် လုပ်ဆောင်နေပါသည်။[57]

t ce; (3)
wi;&i;om;vlxrsm;Ei t&ybuvlx toi;t0i;wl tjrioabmxm;rsm;

ဤအခန်းတွင် FGD များမှလည်းကောင်း၊ ကရင်၊ မွန်၊ ပအိုဝ်း၊ ရှမ်း၊ ပလောင်၊ အင်းသား၊ လားဟူ၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ရခိုင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်များမှလည်း ကောင်း၊ CSO များ၏ ရွေးကောက်ပွဲအကြိုကာလလုပ်ငန်း အချို့၌လည်းကောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည့် ရွေးကောက် ပွဲ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် UEC တို့အပေါ် အမြင်များကို တင်ပြမည်ဖြစ်သည်။

3.1 a&;aumuyt ay: tjrioabmxm;rsm;

CSO အများအပြားက လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ အထူးသဖြင့် ကျေးလက်လူထုများအတွင်း ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ဝင်စားမှု မရှိ ဖြစ်နေကြောင်း ပြောပြကြသည်။ မွန် CSO လုပ်သားတစ်ဦးက ယခုလိုပြောသည် -

> *“အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းတွေက ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်းသိကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျနော်တို့ ရပ်ရွာထဲ လူထုထဲသွားပြီး သူတို့နဲ့ ထိတွေ့ဆက်ဆံတဲ့အခါ လူတွေက ရွေးကောက်ပွဲ အကြောင်း မသိကြတာ၊ ဘာမှန်းကို နားမလည်တာ တွေ့ရတယ်။ အဲဒီအခြေအနေကနေ တိုးတက်လာဖို့ တော့ ကျနော်တို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် စိုးရိမ်စရာပဲ။”*[58]

ပအိုဝ်းလူမျိုး CSO လုပ်သားတစ်ယောက်သည်လည်း ၎င်းတို့လှုပ်ရှားနေသည့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများအကြောင်း ပြောပြသည် -

> *“အခုဆို ပြည်သူအများစုက ရွေးကောက်ပွဲ အကြောင်း မသိကြဘူး။ စိတ်လည်းမဝင်စားကြ ဘူး။”*[59]

ကရင်ပြည်နယ်တွင်လည်း အလားတူဖြစ်သည် -

> *“ဒီရပ်ရွာလူထုတွေထဲမှာ [ရွေးကောက်ပွဲကို] အလေးမထားကြဘူးဗျ။ စိတ်မဝင်စားကြဘူး။ ဘာ ရလာဒ်ပဲထွက်ထွက် စိတ်မဝင်စားဘူး။”*[60]

ဤသို့စိတ်ဝင်စားမှု ကင်းမဲ့ခြင်းမှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုး ကြောင့်ဖြစ်သည်။ တစ်ချက်မှာ အခန်း ၄ တွင်ဖော်ပြထားသော အဓိကအဆိုဖြစ်သည့် နိုင်ငံရေးအာဏာ စီးပွားရေးအာဏာကို ဗဟိုမှဦးစီးချုပ်ကိုင်ထားသော၊ စစ်တပ်ရေးဆွဲသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအရကျင်းပသည့် ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်နေခြင်း ကြောင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ ဘဝများအပေါ် သိသာ

rray;Eionvxrsm;

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ၌ မဲပေးနိုင်မည်မဟုတ်သည့် ပစ်ပယ်ခံပြည်သူများလည်း များပြားစွာရှိနေသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်များ၌ထုတ်ပေးခဲ့သော ယာယီသက်သေခံကဒ်ပြား အဖြူရောင်ကိုင်ဆောင်ထားသူ အများစုပါဝင်သည့် ရိုဟင်ဂျာများမှာ နိုင်ငံသားအဖြစ် အပြည့်အဝသတ်မှတ်ခြင်းမခံရပေ။ သို့ရာတွင် ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင်မူ အဖြူရောင်ကဒ်ပြား ကိုင်ဆောင်သူများ မဲပေးခွင့်ရခဲ့ပြီး USDP သည် ရိုဟင်ဂျာ အများစုနေထိုင်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ရိုဟင်ဂျာတို့ထံမှ မဲအများအပြား ရရှိခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် မွတ်စလင်ရိုဟင်ဂျာနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာရခိုင်များအကြား ဘာသာရေးလူမျိုးရေးခွဲခြားမှု အကြမ်းဖက်မှုများ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းကြောင့် ၄င်းပြည်နယ်အတွင်းဘေးဒုက္ခကျခဲ့ရာ ရိုဟင်ဂျာ ၁၄၀,၀၀၀ ကျော်မှာ IDP စခန်းများတွင် ဆိုးဝါးသော အခြေအနေများအောက်၌ နေထိုင်နေကြရစဉ်တွင်ပင် ၄င်းတို့အပေါ် အဆောက်အအုံပိုင်းနှင့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျှက်ရှိနေပါသည်။ ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများကို နောက်ထပ် ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ရိုဟင်ဂျာသည် မြန်မာနိုင်ငံသားမဟုတ်ဘဲ အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံမှ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသော 'ဘင်္ဂါလီ' များဖြစ်သည်ဟူသည့် လူထုသဘောထားကို လိုက်လျောသည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း အဖြူရောင်ကဒ်ပြားများ၏ တရားဝင်မှုကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့မှစတင်၍ ပယ်ဖျက်သည့် အစိုးရအမိန့်အား သမ္မတဦးသိန်းစိန်မှ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။[1] ဤအမိန့်သည် ရိုဟင်ဂျာ ၆၀၀,၀၀၀ မှ ၈၀၀,၀၀၀ ခန့်၏ လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲများတွင် မဲပေးခွင့်ကို ထိရောက်စွာ ပယ်ဖျက်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ရိုဟင်ဂျာ ၁ သန်းခန့်နေထိုင်နေကြရာ ထိုဒေသ၌နေထိုင်သူ လူဦးရေ ၃ သန်း၏ ၃ ပုံ ၁ ပုံခန့်ရှိနေသည်။ ဤကဲ့သို့ အဖြူရောင်ကဒ်ပြားများ၏ တရားဝင်မှုကိုပယ်ဖျက်လိုက်သည့် အစိုးရ၏ လုပ်ဆောင်ချက်သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၏ နိုင်ငံရေးတွင် တိုင်းရင်းသားရခိုင်လူမျိုးများလွှမ်းမိုးမှု ပိုမိုရရှိစေရန် ထိထိရောက်ရောက် လမ်းခင်းပေးလိုက်ရာရောက်ပြီး ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးတို့ကို အခွင့်အရေးများ ပိုမိုလျှော့ချပစ်လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေများကြောင့် ရိုဟင်ဂျာများအား ကိုယ်စားပြုရန်ဦးတည်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် လက်ရှိရင်ဆိုင်နေရသည့် အခက်အခဲအပေါ် နောက်ထပ်အခက်အခဲများ ထပ်ဆောင်းပေးလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ လုံခြုံရေးခြိမ်းခြောက်မှုများ၊ ခရီးသွားခွင့်ပိတ်ပင်ကန့်သတ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့်အတွက် ၄င်းတို့အနေဖြင့် ၄င်းတို့မဲဆန္ဒနယ်မြေများနှင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများထံသွားရောက်နိုင်ခြင်းမရှိတော့သည့်အပြင် မဘသဟု အသိများသည့် အမျိုးဘာသာသာသနာ စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့အမည်ခံ ဩဇာကြီးမားသည့် အစွန်းရောက်ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်း၏ ခေါင်းဆောင်များ၊ အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ထောက်ခံအားပေးသူများ၏ ခြိမ်းခြောက်အကြပ်ကိုင်ရန်ပြုမည်ကို စိုးရိမ်မှု ဖိအားများအားလည်း ရင်ဆိုင်ကြရပါသည်။ အထက်ပါ တားမြစ်ကန့်သတ်မှုများ ခြိမ်းခြောက်မှုများနှင့် မြန်မာပြည်ရှိ ရိုဟင်ဂျာအများစု၏ မဲပေးခွင့်အား ရုပ်သိမ်းလိုက်ခြင်းအခြေအနေတို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး ရိုဟင်ဂျာနိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦးမှ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဟပြောဆိုပါသည် -

> *"အမိုက်မှောင်ဖုံးတဲ့ကာလကြီးပါ။ နေထွက်လာတာမြင်ချင်ပေမယ့် အဲလိုနေထွက်လာတာ မြင်ရဖို့ အတွက် ကျနော်တို့ကိုယ်တိုင်ရုန်းကန်ကြရမှာပါ။"*[2]

ထို့အပြင် အမျိုးဘာသာသာသနာကာကွယ်စောင့်ရှောက်သူအဖြစ် ကိုယ့်ကိုကိုယ် အမွှမ်းတင်ရန်အပြင် NLD အား မွတ်စလင်မ်ထောက်ခံအားပေးသူများအဖြစ် အပြစ်တင်သိက္ခာချရန်အတွက် USDP မှ တိုင်းပြည်အနှံ့ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်များ မြင့်တက်လာခြင်းအား အမြတ်ထုတ် အသုံးချလာနိုင်သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်လည်း ရှိနေသည်။ ထိုအခြေအနေအား ကချင်ပြည်နယ် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦးမှ အောက်ပါအတိုင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ပါသည် -

> *"မဟာလူမျိုးကြီးဝါဒကို အားပေးမြှင့်တင်ဖို့အတွက် ဘာသာရေးပြဿနာလိုမျိုး ပြဿနာတွေကို အစိုးရက လူထုအသိုင်းအဝိုင်းတွေကြားထဲမှာ ဖန်တီးပေးနေတယ်။ USDP ကိုမဲပေးတာက အမျိုးသားရေးဝါဒကို ထောက်ခံအားပေးတာ။ NLD က ပြောင်းလဲမှုကို လိုလားတဲ့ ပိုပြီး လစ်ဘရယ်လ်ဖြစ်တဲ့ အတွက် NLD ကိုမဲပေးတာက အမျိုးသားရေးဝါဒကို ဆန့်ကျင်တာဆိုပြီး သဘောထားနေကြတဲ့အတွက် ဒီကိစ္စက ရွေးကောက်ပွဲတွေနဲ့ တိုက်ရိုက်ပတ်သက်လာနေပြီ"*[3]

မဲပေးခွင့်မရေမရာဖြစ်နေသည့် နောက်ထပ်မြန်မာ လူထုကြီးတစ်ခုမှာ အနည်းဆုံး ၂ သန်းနှင့် ၃ သန်းကြားရှိသည့် ထိုင်း

နိုင်ငံရောက် မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံဆိုင်ရာ မြန်မာသံအမတ်ကြီးက ထိုင်းနိုင်ငံရှိ မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ နေရပ်ရင်းမြို့နယ်မှ မဲစာရင်းတွင်အမည်ပါရှိပြီး သာမန်မြန်မာနိုင်ငံကူးလက်မှတ် (အလုပ်သမားနိုင်ငံကူးလက်မှတ်) သို့မဟုတ် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်ကြီးကိုင်ထားပါက မဲပေးနိုင်သည်ဟု ကြေညာခဲ့သည်။[4] ၎င်းတို့သည် မဲပေးလိုပါက ဘန်ကောက်မြို့ရှိ မြန်မာသံရုံးတွင် မဲပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ၂ သိန်းခန့်သာ[5] သာမန်နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ကိုင်ဆောင်ထားနိုင်ကြသည့်အပြင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အခြားဒေသများမှ သံရုံးရှိရာ ဘန်ကောက်မြို့သို့ သွားရောက်မဲပေးရန် ခရီးစားရိတ်နှင့် အလုပ်ပျက်ခံရန် အခက်အခဲများရှိနေခြင်းကြောင့် လက်တွေ့အားဖြင့် ဘန်ကောက်မြို့တွင်းနှင့် အနီးတဝိုက်နေထိုင်သူများသာ မဲပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံရောက်ရှိနေသော ၂ သန်းနှင့် ၃ သန်းခန့် မြန်မာပြည်သူတို့မှာ ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲမပေးဘဲနေရန်အလားအလာများနေသည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင်လည်း မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ၁ သိန်းကျော်[6] ရှိပြီး မလေးရှားနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင်လည်း အများအပြားရှိနေသည်။ ယင်းမဲမပေးမည့် လူထုဦးရေကို ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်တလျှောက် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်း ဒုက္ခသည်စခန်း ၉ ခုတွင်နေထိုင်သော မဲပေးခွင့်မရှိသူ ၁၁၀,၀၀၀[7] နှင့်လည်းကောင်း၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မတ်လတွင် ကိုးကန့်တိုက်ပွဲကြောင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြရသောသောင်းနှင့်ချီသည့် စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များနှင့်လည်းကောင်း ထပ်ပေါင်းရမည်ဖြစ်ပေသည်။[8]

1. Lawi Weng, "White Cards Expire, Rohingya to Enter Citizenship Process," *The Irrawaddy*, April 1, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/white-cards-expire-rohingya-to-enter-citizenship-verification-process.html (accessed August 11, 2015).
2. Rohingya politician, interview with author, (undisclosed location), June, 2015.
3. Kachin CSO, FGD, Kachin State, June 2015.
4. Nang Mya Nadi. "Advance voting for Burmese migrants in Thailand," *Democratic Voice of Burma*, June 15, 2015. http://www.dvb.no/news/advance-voting-for-burmese-migrants-in-thailand-myanmar/52119 (accessed, August 13, 2015).
5. Nyein Nyein. "As Election Nears, Migrants Left in the Dark," *The Irrawaddy*, June 30, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/as-election-nears-migrant-voters-left-in-the-dark.html (accessed, August 13, 2015).
6. "Forgotten Workforce: Experiences of women migrants from Burma in Ruili, China," *Burmese Women's Union*, February, 2012. http://www.burmalibrary.org/docs13/Forgotten_Workforce%28en%29-red.pdf (accessed, August 20, 2015).
7. "Protection and Security Concerns in South East Burma/Myanmar," *The Border Consortium*.
8. "The Han that rock the cradle," *The Economist*.

သော ပြောင်းလဲမှုရှိမည်မဟုတ်ဟု မြင်ကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထားဝယ်ဒေသမှ CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလို ထောက်ပြသည် -

> *"ကျနော်တို့က ရွေးကောက်ပွဲကို အဆိုးဘက်ကမြင်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုမကြိုက်လို့၊ ရွေးကောက်ပွဲက အဲ့ဒီအခြေခံဥပဒေအောက်က လုပ်မှာဖြစ်လို့။"*[61]

ဤစိတ်ဝင်စားမှုကင်းမဲ့ခြင်း၏ နောက်အကြောင်းတရားတစ်ခုမှာ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးမှု ကင်းမဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ကရင်လူငယ် CSO လုပ်သားတစ်ဦးက ဆိုသည် -

> *"ကရင်၊ မွန်နဲ့ တောနယ်တွေမှာ လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးက အင်မတန်ဆိုးတယ်။ ဒါကြောင့် ဆက်သွယ်မှုတွေကနှေးတယ်။ အဲဒီဒေသတွေက လူတွေဆိုရင် ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်း ကောင်းကောင်းမသိကြဘူး။ အစိုးရကလည်း အဲ့ဒီဒေသတွေမှာ ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်း အသိမြှင့်ပေးတာ၊ သင်တန်းပေးတာ၊ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ လုပ်တာမျိုးတွေ ဘာမှမရှိဘူး။"*[62]

ထို ကရင်လူငယ်လုပ်သားမှ ယခုလို ထပ်မံပြောဆိုပါသည် -

> *"ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် သူတို့အယုံအကြည်မရှိတဲ့နောက်တစ်ချက်က ရွေးကောက်ပွဲက ကြိုတင်ပြင်ဆင် အကွက်ချထားပြီးသားလို့ မြင်ကြလို့ပါ။ ဒါက အစိုးရကိစ္စ၊ နိုင်ငံရေးကိစ္စ ဒါမှမဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီတွေရဲ့ကိစ္စ၊ လူငယ်တွေ သာမန်လူတွေနဲ့ မဆိုင်တဲ့ကိစ္စလို့ မြင်ကြတယ်။ အဲဒီလိုအမြင်ရှိလို့ဆိုပြီး လူထုကိုလည်း အပြစ်တင်လို့မရဘူး။ သူတို့အနေနဲ့က နိုင်ငံရေးနဲ့ ဝေးသထက်ဝေးအောင် တားဆီးပိတ်ပင်ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်တာတွေ တောက်လျှောက်ရင်ဆိုင်ခဲ့ကြရတာ။"*[63]

စင်စစ်အားဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကို နေ့စဉ်ရင်ဆိုင် တိုက်ပွဲဝင်နေရခြင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေး

t ce; (3)

a&ab;t usyt wn;

၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လမှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆယ်စုနှစ်များစွာအတွင်း အဆိုးဆုံးရေလွှမ်းမိုးမှုကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရ၍ လူထုအတွက် ကြီးမားလှသော သဘာဝကပ်ဘေးဆိုက်ခဲ့သည်။ ယခု အစီရင်ခံစာရေးနေချိန်တွင် လူ ၁၀၀ ကျော်သေခဲ့ပြီး ၁ သန်းကျော် ဒုက္ခတွေ့နေသည်။ အိုးအိမ်များ၊ အခြေခံအဆောက်အဦးများ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံး သွားခဲ့သည်။ အဆိုးဆုံးထိခိုက်သည့်ဒေသများမှာ ရခိုင်နှင့် ချင်းပြည်နယ်များဖြစ်သည်။ ဤအနေအထားတွင် ရွေးကောက်ပွဲကိစ္စသည် လူအများအပြားအတွက် အသေးအဖွဲသာ ဖြစ်သွားပြီး ပျက်စီးသွားသည့် လူနေမှုဘဝများ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရေး၊ လုံလောက်သည့်ဆေးဝါးနှင့် ရိက္ခာအထောက်အပံ့များရရှိရေး၊ အိုးအိမ်များ ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ရေးတို့က ဦးစားပေးဖြစ်လာသည်။

ဝမ်းကျောင်းမှုတို့နှင့်စာလျှင် အရေးမကြီးကြောင်းကို ကျေးလက်ဒေသများတွင် လှုပ်ရှားနေသော CSO များကလည်း ပြောပြကြသည်။ မွန် CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလို ထောက်ပြသည် -

> *"လူတွေရဲ့ လူနေမှုဘဝတွေလည်းပါတယ်ဗျ။ သူတို့က အဲဒီအတွက် ရုန်းကန်နေရတယ်။ နိုင်ငံရေးအကြောင်း ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်း မသိကြဘူး။ ရွေးကောက်ပွဲမှာ မဲပေးဖို့တောင် ကြောက်နေကြတုန်းပဲ။"* [64]

ယင်းကြောက်ရွံ့မှုမှာ အတွေ့ရများသည့် အခြေအနေတစ်ခုဖြစ်သည်ကို ရှမ်းပြည်နယ်တွင်လည်း ယခုလို ထောက်ပြခဲ့သည် -

> *"ရွာတွေကလူတွေဟာ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေး သင်တန်းတွေ ဝပ်ရှော့တွေမှာပါဖို့ ကြောက်နေသေးပုံရတယ်။"* [65]

3.2 ygwrsm; tay: tjrioabmxm;rsm;

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ ပေါင်းစည်းရန် သို့မဟုတ် မဟာမိတ်ဖွဲ့ရန် အရပ်ဘက်လူထုအသင်းအဖွဲ့များ၏ ကြိုးပမ်းမှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အခန်း ၂. ၂ တွင် ဖော်ပြခဲ့သလို တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် မိမိတို့ကို ကိုယ်စားပြုသော နိုင်ငံရေးပါတီများသည် မိမိတို့တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်မှဖြစ်ရန် ဆန္ဒပြင်းပြကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် အမတ်လောင်းရွေးချယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍လည်းကောင်း၊ အရပ်ဘက်လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုချို့တဲ့ခြင်းအပေါ်တွင်လည်းကောင်း အချို့နေရာများ၌ မကျေလည်မှုရှိသော်လည်း ANP အပေါ် ထောက်ခံမှုအားကောင်းနေဆဲဖြစ်သည်။ ရခိုင် CSO တစ်ဦးက ယခုလိုရှင်းပြသည် -

> *"ဒါ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ကျနော်တို့ရဲ့* [ရခိုင်တိုင်းရင်းသား] *အရေးဖြစ်တယ်လေ။ ပါတီအရေးမဟုတ်ဘူး။ ရခိုင်တိုင်းရင်းသားတွေရဲ့ အမျိုးသားရေး. . . ဒါ သမိုင်းဖြစ်တယ်. . . ဒါကြောင့် ပြည်သူတွေက သူတို့ရဲ့ကိုယ်ပိုင်* [ရခိုင်တိုင်းရင်းသား] *ပါတီကို အားပေးမှာ ဖြစ်တယ်။ ဒါပါတီမူဝါဒတွေကြောင့် မူတွေ ကြောင့်မဟုတ်ဘူးဗျ။"* [66]

ချင်းပြည်နယ်တွင် ချင်းလူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ အကြောင်းဆွေးနွေးသည့်အခါ ချင်း CSO ကိုယ်စားလှယ် တစ်ဦးက ယခုလိုရှင်းပြသည် -

“အခုဆိုရင် သူတို့က ယေဘုယျမြင်လာကြတယ်။ ငါတို့ဟာ ချင်းလူမျိုးဖြစ်တယ်။ ငါတို့မှာ ပါတီရှိရမယ်။ ငါတို့ချင်းပါတီကို ငါတို့အားပေးမယ်လို့ ပြောလာကြတယ်။”[67]

ကချင်ဒေသများတွင်လည်း အလားတူဖြစ်သည် -

> *ရှမ်းတွေနဲ့ တခြားလူမျိုးတွေအကြောင်းတော့ သိပ်မသိဘူး။ ဒါပေမယ့် ကချင်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းကတော့ ကချင်အမျိုးသားစိတ်ရှိတယ်။ ဒ့ါကြောင့် မဲပေးဖို့ အချိန်ရောက်လာရင် သူတို့ရဲ့ ကချင်တိုင်းရင်းသား အမျိုးသားစိတ်အပေါ် အခြေခံပြီး လုပ်ကြလိမ့်မယ်။*[68]

မွန်ပြည်နယ်တွင်လည်း မွန်အကျိုးစီးပွားများကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန် မွန်ပါတီတစ်ရပ်လိုအပ်ကြောင်း CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကထုတ်ဖော်ပြောဆိုပြီး NLD နှင့် USDP တို့မှ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများအား ထောက်ခံအားပေးသင့်ကြောင်း ယူဆနေသည် -

“ကျနော်တို့ တိုင်းပြည်မှာ အဓိကပြဿနာက တိုင်းရင်းသားပြဿနာဗျ။ NLD က ဗမာဖြစ်တယ်။ USDP က ဗမာ ဖြစ်တယ်။ သူတို့က ပါတီကြီးတွေဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် မွန်နဲ့ ကရင်လူမျိုးတွေအတွက် ကိုယ်ပိုင်တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေး ပါတီကြီးကြီး ရှိရမယ်။ ဗမာပါတီကြီးတွေက တိုင်းရင်းသားပါတီကို အားပေးရမယ်။ NLD ဟာ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတွေက ကိုယ့်လူမျိုးကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ဖို့ အားပေးထောက်ခံသင့်တယ်။”[69]

ချင်း CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုဆိုသည် -

“ကျနော်တို့ဆီမှာ NLD၊ USDP နဲ့ NDF တို့လို ပါတီကြီးတွေရှိတယ်။ သူတို့အဖို့တော့ အဓိက ဆွေးနွေးစရာက ဒီမိုကရေစီနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး အကြောင်း၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေအကြောင်း ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် တိုင်းရင်းသားပါတီတွေအတွက်တော့ ဒီမိုကရေစီအရေးကြီးတယ် လူ့အခွင့်အရေးအရေးကြီးတယ် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားကိစ္စတို့ အရေးကြီးတာ မှန်ပါတယ်။ တိုင်းရင်းသားပါတီတွေအနေနဲ့ကြည့် တော့ ဖက်ဒရယ်စနစ်မပါတဲ့ ဒီမိုကရေစီ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေး မပါတဲ့ လူ့အခွင့်အရေးဖြစ်နေတယ်။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားအပြင် ပြည်သူတွေ ကိုယ့်ဇာတိမြေမှာ အကျဉ်းကျနေရတာ၊ စစ်ပြေးဒုက္ခသည်ပြဿနာ၊ IDP ပြဿနာ၊ ဒါတွေက လူများစု [ဗမာ] ပါတီတွေ ကိုင်တွယ်လေ့မရှိတဲ့ ကိစ္စမျိုးတွေဗျ။”[70]

NLD အပေါ် ယုံကြည်မှု ကင်းမဲ့ခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား လူထုအသိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းများတွင် အတွေ့ရများသည့် အမြင်တစ်ခုဖြစ်သည်ကို ပအိုဝ်း CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုပြောပြသည် -

“တကယ်လို့ NLD က မြို့ပြဒေသတွေမှာ နိုင်ရင်လည်း တိုင်းရင်းသားဒေသတွေမှာတော့ တိုင်းရင်းသားပါတီတွေ အများကြီး ရှိနေတယ်။ သူတို့က NLD ကို တကယ်ကြိုက်တာမဟုတ်ဘူး။ တိုင်းရင်းသား ဒေသတွေမှာတော့ တိုင်းရင်းသားပါတီတွေကိုထောက်ခံဖို့အလားအလာများတယ်။ NLD က မြို့တွေမှာပဲ အဓိကနိုင်လိမ့်မယ်။ ကျေးလက်ဒေသတွေမှာတော့ နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။”[71]

ထားဝယ်ဒေသတွင်လည်း လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထားဝယ် အထူးစီးပွားရေးဇုံ (DSEZ) စီမံကိန်း၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများကြောင့်လည်းကောင်း လူထုအသိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းအများစုက ယင်းမဟာဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းကို ဆန့်ကျင်နေကြသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် DSEZ သည် USDP နှင့် ပတ်သက်သော်လည်း NLD သည်လည်း ရပ်ရွာလူထုကို လျစ်လျူရှုနေသည်ဟု မြင်လာနေကြသည် -

"NLD က မြေသိမ်းတဲ့ ကိစ္စနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကျနော်တို့ ရပ်ရွာလူထုတွေနဲ့ ဆက်စပ်လုပ်ကိုင်တာ မရှိဘူး။ ဒါ့အပြင် NLD အမတ်တစ်ယောက်ဆိုရင် SEZ စီမံကိန်းကို ထောက်ခံတယ်။ ကျောက်မီးသွေး ခာတ်အားပေးစက်ရုံ စီမံကိန်းကို ထောက်ခံတယ် လို့ပြောတယ်။ ဒါကြောင့် လူတွေက လာမယ့် ရွေးကောက်ပွဲမှာ NLD ကို မထောက်ခံကြတာ။"[72]

USDP ၏ အာဏာနှင့် ရင်းမြစ်များအကြောင်း၊ နိုင်ငံတော် အဆောက်အဦးများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းဌာနများကို အသုံးချနိုင်သည့် ၄င်းတို့၏ ရာထူးနေရာအကြောင်း ဆွေးနွေးကြသည့်အခါ နိုင်ငံရေးပါတီများ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည့် ပြဿနာများသည် အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် လူထုများ၏ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက်များနှင့် အလွန်တူညီနေသည်။ ထားဝယ်ဒေသမှ CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ၄င်းစိတ်ပူသည့် ကိစ္စအား အောက်ပါအတိုင်းဆိုသည် -

> *"လောလောဆယ်မှာ USDP က ငွေအများကြီးရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ကျေးလက်ဒေသတွေကိုလာပြီး အထောက်အပံ့တွေပေးပြီး မဲရအောင်လုပ်နေတယ်။ ကျေးလက်ဒေသမှာ မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးမှု မရှိ။ လူတွေကလည်း မဲပေးတဲ့ အတွေ့အကြုံ သိပ်မရှိဆိုတော့ လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတတဲ့ ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်လာဖို့ အခြေအနေမကောင်းဘူး။"*[73]

လားဟူလူထုအသိုင်းအဝိုင်းမှ တစ်ဦးကလည်း သဘောတူသည် -

"ဒါက ရှမ်းပြည်တစ်ခုလုံးမှာ ဖြစ်နေတာ။ လားဟူပါတီဆိုရင် လားဟူဒေသတွေကိုသွားဖို့ အခြေအနေမပေးဘူး။ ရင်းမြစ် များများစားစား မရှိဘူး။ ဒါပေမယ့် USDP မှာတော့ အများကြီးရှိနေပြီး လားဟူဒေသတွေဆီ သွားနိုင်တယ်။ ဒေသခံတွေကို အထောက်အပံ့တွေ အများကြီးပေးနိုင်တယ်။ သူတို့ကို ထောက်ခံပေးဖို့ ပြောနိုင်တယ်. . .။ USDP မှာဩဇာအာဏာတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒါကြောင့် လားဟူလူမျိုးတော်တော်များများ USDP အတွက် အလုပ်လုပ်ပေးနေကြတယ်။ သူတို့က လားဟူပါတီနဲ့ယှဉ်ရင် ဩဇာရှိန်ဝါတွေ အထောက်အပံ့တွေ အများကြီးရှိတာကိုး။"[74]

သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတလွှား၌ တိုင်းရင်းသားအမျိုးသားရေးဝါဒပျံ့နှံ့နေပြီး တိုင်းရင်းသားကိစ္စများကို ကိုယ်စားပြုမှု ရရှိရန် NLD နှင့် USDP အပေါ် ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့သော်လည်း တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းအပေါ်၌လည်း လူထုမှာယုံကြည်မှုမရှိကြပေ။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှုကင်းမဲ့နေခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ ပြီးခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲ အတွေ့အကြုံအရ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် လူထုတို့အတွက် စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်မှု အနည်းငယ်မျှသာ ရှိခြင်း သို့မဟုတ် စိတ်ကိုမဝင်စားခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ မွန် CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုရှင်းပြသည် -

"စည်းရုံးရေးဆင်းတုန်းကတော့ ကတိတွေ အများကြီးပေးခဲ့ကြတယ်။ ဒါပေမယ့် ရွေးကောက်ပွဲနိုင်ပြီးတော့ အစိုးရနဲ့တွဲလုပ်ရတဲ့အခါလည်းကျရော သူတို့မူဝါဒတွေ အကောင်အထည်မဖော်နိုင်တော့ဘူး။"[75]

ကရင်ဒေသများတွင် လှုပ်ရှားနေသည့် CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုဆိုသည် -

"သူတို့လာပြီး သူတို့ပေါ်လစီတွေ ပြောပြစေချင်တယ်။ ဥပမာ ပညာပေးရေးမှာ ကူညီဖို့လိုမျိုး သူတို့က ကျနော်တို့အတွက် ဘာတွေလုပ်ပေးနိုင်မလဲ ပြောစေချင်တယ်။ သူတို့က ကျနော်တို့ ရပ်ရွာလူထုတွေအတွက် ဘာလုပ်ပေးမှာလဲ သိချင်တယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့က အဲဒါတွေ ဂရုမစိုက်ဘူး။ သူတို့နိုင်သွားရင် တစ်ခါမှပြန်မလာတော့ဘူး။ ဒီလို နမူနာတွေ နေရာအများကြီးမှာရှိတယ်။ သူတို့မနိုင်ခင်ကတော့ ခဏခဏလာတယ်။ နိုင်သွားပြီးတော့ ဒီဒေသတွေမှာ တစ်ခါမှ ပေါ်မလာတော့ဘူး။

ဒါကြောင့် ရပ်ရွာလူထုထဲမှာ ဘယ်သူ ကိုယ်စားပြု မယ်ဆိုတာကို စိတ်မဝင်စားကြဘူး။”[76]

နောက်ထပ် ကရင် CSO လုပ်သားတစ်ဦးကလည်း တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအပေါ် အယုံအကြည်မရှိပုံကို ပြောပြသည် -

“လက်ရှိအနေအထားအတွက် ပြည်သူလူထုကို ကူညီပေးဖို့ ကရင်တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတွေမှာ ထိရောက်တဲ့မူဝါဒဘာမှမရှိဘူး။”[77]

နောက်ကရင် CSO ကိုယ်စားလှယ်နောက်တစ်ဦးကလည်း ဤသို့ ရှင်းရှင်းပြတ်ပြတ် သုံးသပ်သည် -

> **“**
> *နိုင်ငံရေးပါတီတွေဟာ တောထဲတစ်နေရာရာမှာ ပုန်းနေကြတယ်။*[78]
> **”**

တိုင်းရင်းသားပါတီများ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းအပေါ် ကန့်သတ်မှုများ အကြောင်းကိုလည်း ရှမ်းပြည်နယ်မှ တစ်ယောက်က ပြောပြသည် -

“[တိုင်းရင်းသား] နိုင်ငံရေးပါတီတွေကတော့ တိုင်းရင်းသားလူထု ရပ်ရွာအကျိုးအတွက် လုပ်နိုင်တာကိုလုပ်ကြပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရပ်ရွာလူထုကို သူတို့ကူညီနိုင်စွမ်းမှာ အကန့်အသတ်တွေကလည်း ရှိနေတယ်။”[79]

ဤသို့ ယုံကြည်မှုမရှိဖြစ်သော်လည်း CSO ကိုယ်စားလှယ်များက ဒေသခံပါတီများသည် ပင်မဗမာပါတီများထက် ပိုကောင်းသည်ဟု ယူဆနေသည် -

“တကယ်လို့ သူတို့က ဒီဒေသမှာပဲ နေထိုင်တယ်ဆိုရင် ဒီဒေသတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးဖို့ လုပ်လိမ့်မယ်။ ရပ်ရွာလူထုကို ကိုယ်စားပြုလိမ့်မယ် . . . ။ ဒါပေမယ့် တချို့အမတ်လောင်းတွေက ဒီမှာနေတာ မဟုတ်ဘူး ဒီမှာမွေးတာမဟုတ်ဘူး။ ဒါက USDP ရော NLD ရောပဲ။ သူတို့က မြို့နယ်အဆင့်မှာပဲ နေချင်ကြတယ်။ လုံခြုံစိတ်ချရတဲ့နေရာပေါ့။ တိုင်းရင်းသားပါတီတွေကတော့ တခြားပါတီတွေထက် ပိုကောင်းတယ်။”[80]

3.3 wiyinEi;aqmi&urtay: tjrioabmxm;rsm;

ဒေသခံပါတီများ၏ မူဝါဒများအကြောင်းနှင့် ပါတီများနှင့် ရပ်ရွာလူထုများအကြား တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်သော ရပ်ရွာလူထုများ၏ အသိအမြင်မှာ တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာမတူသော်လည်း ဤကိစ္စမှာ ပါတီများအနေနှင့် ထိထိရောက်ရောက် တိုးတက်အောင်လုပ်ရန် လိုအပ်နေသည့်နယ်ပယ်ဖြစ်သည်။ ကရင် CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက အောက်ပါအတိုင်းဆိုသည် -

> **“**
> *နိုင်ငံရေးပါတီတွေမှာ သူတို့မူဝါဒတွေအကြောင်း၊ လုပ်နေတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေအကြောင်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဘူး။ မြို့နယ်အဆင့်က လူတွေတောင် သူတို့မူဝါဒတွေကို မသိကြဘူး။ ဒီတော့ ကျေးလက်ဒေသကလူတွေဆို ဝေးရော။*[81]
> **”**

ရှမ်း CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကလည်း ယင်းအချက်ကို သဘောတူသည် -

“ကျနော် သူတို့မူဝါဒတွေအကြောင်း၊ သူတို့ ဘာလုပ်မယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း ကြားရတယ်။ ဒါပေမယ့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းတာမရှိဘူး။ ဒါ့အပြင် အများပြည်သူသိအောင်လမ်းဖွင့်ပေးထားတဲ့ မူဝါဒမရှိဘူး။ USDP တို့ NLD တို့လို ထိပ်သီးပါတီတွေတောင် သူတို့ရဲ့မူဝါဒတွေကို အများပြည်သူအတွက် လမ်းဖွင့်ပေးထားတာမဟုတ်ဘူး။ ဒါဟာ နိုင်ငံရေးပါတီတွေထဲမှာ မူဝါဒရွေးချယ်ချမှတ်သူတွေမရှိလို့ ဖြစ်တာလို့ကျနော်ထင်တယ်။”[82]

ucsi 'ru&uwpygwA [Xmecsy? jrpu;em;rk? ucsijyne ,
Copyright: Burma Partnership

အခြား ရှမ်း CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကလည်း ဤသို့ လိုရင်းတိုရှင်းပြောသည် -

“နိုင်ငံရေးပါတီတွေဆီက ဘာမူဝါဒမှ ကျနော်တို့ မတွေ့ရဘူး။ ပါတီဝင်တွေကိုယ်တိုင်တောင်မှ သူတို့ မူဝါဒတွေ သိရဲ့လားမသိဘူး။”[83]

ကချင် CSO လုပ်သားတစ်ယောက်က ယင်းပြဿနာ၏ ဂယက်များကို ယခုလို ရှင်းလင်းပြသည် -

“တချို့ပါတီတွေက ဘဏ္ဍာရေး အကန့်အသတ်တွေ လုပ်နိုင်စွမ်းအကန့်အသတ်တွေကြောင့် အခွင့်အရေးမဲ့နေတယ်။ သူတို့မှာ [မူဝါဒတွေ] ထုတ်ဖော်ပြောဆိုဖို့အတွက် တန်းတူအခွင့်အလမ်းတွေ မရှိတာတွေ့နေရတယ်။ အဲဒါက အများပြည်သူအတွက် မူဝါဒဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်တွေ ဒါမှမဟုတ် ပါတီအကြောင်း သတင်းအချက်အလက်တွေပေးရာမှာလည်း မညီမမျှ ဖြစ်စေလိမ့်မယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ ပြည်သူက ပါတီတစ်ခုအကြောင်းပဲသိပြီး အဲဒီပါတီအတွက်ပဲ မဲပေးလိမ့်မယ်လေ။”[84]

ခြွင်းချက်တစ်ခုအနေဖြင့် မွန်ပြည်နယ်တွင် အထူးသဖြင့် ပညာရေးပိုင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒရေးဆွဲရာတွင် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးမှုနှင့် အများပါဝင်ရှိသည်။ AMRDP သည် မွန်အမျိုးသားပညာရေးကော်မတီကဲ့သို့ မွန်အရပ်ဘက်လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့် အတူ မူလတန်းကျောင်းအဆင့်အတွက် ပညာရေးသင်ရိုးညွှန်းတမ်း တစ်ခုကို ရေးဆွဲနေသည်။ လောလောဆယ်တွင် ၎င်းတို့သည် သူငယ်တန်း၊ ပထမတန်းနှင့် ဒုတိယတန်းတို့အတွက် ရေးဆွဲပြီးသွားပြီ ဖြစ်သည်။ ယင်းလုပ်ငန်းကို AMRDP က ဦးဆောင်

ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း မွန်အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းထံမှ ထိရောက်သည့် အကြံဉာဏ်များရရှိခဲ့သည့်အတွက် ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် အခြားနိုင်ငံရေးပါတီများအတွက် နမူနာဖြစ်လာနိုင်သည်။[85]

လီဆူး၊ ထားဝယ်နှင့် အင်းသားကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုငယ်များအတွက်မူ နိုင်ငံရေးပါတီများကို စတင်ထူထောင်သူများနှင့် ပါတီဝင်များမှာ CSO များမှသော်လည်းကောင်း၊ CSO များနှင့် ရင်းနှီးသည့် လုပ်ငန်းပိုင်းဆက်ဆံရေးများ ရှိထားပြီးသူများသော်လည်းကောင်းဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရပ်ဘက် လူထုအသင်းအဖွဲ့များနှင့် နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ကွဲကွဲပြားပြားမရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

3.4 jynaxmipa&;aumuy aumr&i (UEC) tay: tjrioabmxm;rsm;

UEC ၏ သိက္ခာသမာဓိနှင့် လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတသော ရွေးကောက်ပွဲများ ဖော်ဆောင်နိုင်စွမ်းပေါ်တွင် အယုံအကြည်ကင်းမဲ့ကြောင်း တိုင်းရင်းသား CSO အများအပြားက ဖော်ပြကြပါသည်။

ပအိုဝ်းလူငယ် CSO လုပ်သားတစ်ယောက်က CSO အများအပြားအတွက် သတိထားစရာ ကိစ္စဖြစ်နေသည့် UEC ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ယခုလိုပြောသည် -

“UEC က သူ့လုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဘူး။ သူတို့က မဲစာရင်းမူကြမ်းတွေကြေညာထားပြီ။ ကျနော်တို့နာမည် သို့မဟုတ် မှတ်ပုံတင်နံပါတ်များနေရင် သွားပြီး ပြင်လို့ရတယ်။ နောက်တစ်ခါ အချောသတ်စာရင်းထုတ်တဲ့အခါ ကျနော်တို့ အချက်အလက်တွေ မှားနေတုန်းပဲဆိုရင် ပြင်ပေးမှာလား။ အဲ့ဒီအတိုင်းပဲထားမယ်ဆိုရင် ပြဿနာကြီးဖြစ်သွားလိမ့်မယ်။”[86]

ကချင်ပြည်နယ်တွင်လည်း အလားတူပင်ဖြစ်သည် -

“လာမယ့်ရွေးကောက်ပွဲက ယုံကြည်စရာလည်းမရှိ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုလည်းမရှိဘူး။ လက်ရှိအခြေအနေကိုကြည့်ရင် ရွေးကောက်ပွဲကနေ မကောင်းတဲ့ရလာဒ်ထွက်လာဖို့ ပိုများပုံရတယ်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲစာရင်းမှာ အမှားတွေ အများကြီးရှိသေးတယ်။ သေတဲ့လူတွေ အများကြီး ထည့်ထားတယ်။ စာရင်းမှာ မပါတာလည်း အများကြီးပဲ။ ကျနော်တို့တော့ အစိုးရနဲ့ UEC ကို အယုံအကြည်မရှိဘူး။ UEC မှာ ကော်မရှင်လူကြီး အများစုက အရင်တုန်းက စစ်တပ်ကဆိုတော့ သူတို့ကိုယုံကြည်ဖို့ခက်တယ်။”[87]

UEC အပေါ် အယုံအကြည်ကင်းမဲ့မှုကို ကရင်ပြည်နယ်တွင်လည်း အောက်ပါအတိုင်း ပြောကြသည် -

“တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတွေ မှတ်ပုံတင်တဲ့အခါ သူတို့ရဲ့ စံတန်ဖိုးတွေ၊ တာဝန်တွေကို ဖော်ပြရတယ်။ အဲလိုဖော်ပြတဲ့အခါ တစ်ခုခုပြဿနာရှိရင် မှတ်ပုံတင်မကျဘူး။ မှတ်ပုံတင်ရဖို့အတွက် ပါတီတွေကို UEC က ပြောင်းခိုင်းပြင်ခိုင်းတာတွေ လုပ်နိုင်တယ်။ ဒီတော့ အကြောင်းအရာ ကြီးကြီးမားမားတွေဆိုရင် [ပါတီတွေအတွက်] ပြင်ဖို့ပြောင်းဖို့ခက်တယ်။”[88]

3.5 t&ybuv\xtztpn; (CSO) rsm;\ a&;aumuyqi\&m vyaqmicsursm;

အခန်း ၃. ၁ တွင် ရပ်ရွာလူထုများအတွင်း ပြဿနာတစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့သည့် မဲဆန္ဒရှင်များ စိတ်ဝင်စားမှု မရှိခြင်းနှင့် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးမှုကင်းမဲ့ခြင်း အချက်အလက်များအရ ကရင်၊ မွန်၊ ရှမ်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်များစသည်တို့ အပါအဝင် တိုင်းရင်းသားဒေသအများအပြားတွင် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေးနှင့် အသိမြှင့်တင်ရေးသင်တန်းများ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ လုပ်ဆောင်သော CSO များ ရှိနေသည်။ UEC က နိုင်ငံရေးပါတီများကို မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးမှုမလုပ်ရန် တားမြစ်ထားသဖြင့် ဤကိစ္စအတွက် အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် အား

-wwm0et a&;o;yg;+ qi;bw/ u&ijyne,

Copyright: Kim Jolliffe

ထားနေရသည်။ သို့သော်လည်း CSO များမှာ ၄င်းတို့၏ ရင်းမြစ်စွမ်းရည်တို့တွင် အကန့်အသတ်များရှိနေခြင်းကြောင့် မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးခြင်းမှာ ပြည့်စုံခြုံငုံမှုမရှိပေ။

ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်ရေးအတွက်လည်း တိုင်းပြည်တဝှမ်းရှိ အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ပြင်ဆင်နေကြသည်။ အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများက ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာမြှင့်တင်ပေးနေပုံ အထူးဥပမာတစ်ခုမှာ ကချင်ပြည်နယ် မြစ်ကြီးနားမှ CSO တစ်ခုဖြစ်သည်။ ၄င်းတို့က နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် လူထုရှေ့မှောက် စကားစစ်ထိုးပွဲများလုပ်ရန် စီစဉ်ထားပြီး ယင်းစကားစစ်ထိုးပွဲများ၏ အနှစ်ချုပ်ကို စောင်ရေ ၆,၀၀၀ ထုတ်ဝေသည့် လစဉ်ထုတ် ကချင်ဘာသာမဂ္ဂဇင်းထဲတွင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချီမည်ဖြစ်သည်။[89]

3.6 wi;&i;om;vxrsm;\ 2015 a&;aumuyEi Eiia&;ygwrsm; tay: tjrioabmxm;rsm; tEpcsKy

နိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ အမြင်ကိုချုပ်ကြည့်လျှင် စိတ်ဝင်စားမှု ကင်းမဲ့နေပြီး မျှော်လင့်ချက်ကြီးကြီးမားမား မရှိခြင်းနှင့် အကောင်းမြင်မှု ကင်းမဲ့နေခြင်းတို့မှာ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် လွှမ်းမိုးနေသော ပင်မလက္ခဏာများ ဖြစ်လာနေသည်။ တိုင်းရင်းသားလူထုများအတွက် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် ၄င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘဝများသည် ပိုမိုအရေးကြီးသည့် ကိစ္စရပ်များအဖြစ်ရှိနေသည်မှာ ရှင်းလင်းလှသည်။

USDP နှင့်ပတ်သက်လျှင် မနှစ်သက်မှုနှင့် မယုံကြည်မှုများ ကြီးကြီးမားမားရှိနေသည်။ စစ်အာဏာအမွေနှင့် ပြီးခဲ့သည့် ရွေးကောက်ပွဲ၌ နေရာအများစုတွင် အနိုင်ရရှိစေရေးအတွက် ငွေနှင့်အာဏာအသုံးချကာ ကျေးလက်ဒေသများတွင် မက်လုံးများ အနိုင်ကျင့်မှုများကဲ့သို့ မသမာသည့်နည်းများ သုံးခဲ့ခြင်းနှင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အသိပညာ ချို့တဲ့မှုနှင့်ပေါင်းလိုက်သည့်အခါ ယခုရွေးကောက်ပွဲတွင် USDP က လုပ်ဆောင်လာမည့် ခြိမ်းခြောက်မှုကို ရပ်ရွာလူထု ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် CSO လုပ်သားများက သတိမထားဘဲနေ၍ မရသည့် အခြေအနေဖြစ်လာသည်။ NLD နှင့်ပတ်သက်၍မူ တိုင်းရင်းသားတို့၏ မျှော်လင့်ရည်မှန်းချက်များကို ကိုယ်စားပြုရန် စိတ်ဆန္ဒနှင့် တိုင်းရင်းသားများအတွက် အခွင့်အရေးများ ပိုရအောင် လုပ်မလုပ်ဆိုသည့် NLD ၏ ရပ်တည်ချက်အပေါ် သိသိသာသာ အယုံအကြည်ကင်းမဲ့မှုများ ရှိနေပါသည်။ တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီ များအတွက်မူ ပါတီများအကြား အကွဲအပြဲဖြစ်ခြင်းကြောင့် USDP နှင့် NLD တို့ အမတ်နေရာပိုရစေမည့် အခွင့်အရေး ရရှိသွားမည်ကို အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းအနေဖြင့် မလိုလားသည်မှာ ထင်ရှားပါသည်။ သို့ရာတွင် လွန်ခဲ့သည့်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း လွှတ်တော်အတွေ့အကြုံများအရ နိုင်ငံရေးပါတီများက ရပ်ရွာလူထုများအတွက် လက်တွေ့ဘာလုပ်ပေးနိုင်သည် သို့မဟုတ် အမှန်တကယ် လုပ်ပေးချင်စိတ်ရှိမရှိတို့နှင့်ပတ်သက်လျှင် လူအများအပြားမှာ စိတ်ပျက်လက်ပျက် ဖြစ်နေကြသည်။

တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများမှ ၎င်းတို့အတွက် လုပ်ကိုင်ပေးနိုင်စွမ်းအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ ယုံကြည်မှုနှင့် ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု မရှိခြင်းတို့နှင့် ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သောအမြင်များ ပေါ်ပေါက်လာရခြင်းမှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများသည် အာဏာရှိသည့်အချိန်မှာပင် လက်တွေ့အားဖြင့် အပြောင်းအလဲများ လုပ်ပေးနိုင်သည့် နယ်ပယ်အတိုင်းအတာ ကျဉ်းကျဉ်းလေးသာ ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မူဝါဒများ အကောင်အထည်ဖော်ရန် အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့် အနည်းငယ်သာ ရှိသဖြင့် တိုင်းရင်းသားပါတီများက အမတ်နေရာ မည်မျှနိုင်သည်ဖြစ်စေ မထူးခြားတော့ပေ။ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားသည် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု များလွန်းနေဆဲဖြစ်ပြီး ဒေသခံအမတ်သည် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီမှဖြစ်စေ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် တွေ့ရသလို တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီက ပြည်နယ်အဆင့်လွှတ်တော်၌ နေရာအများစု အနိုင်ရထားသည်ဖြစ်စေ တိုင်းရင်းသားဒေသအများအပြားတွင် စစ်တပ်ကသာလျှင် အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအာဏာ ကျယ်ပြန့်စွာ ထိုးဖောက် ချုပ်ကိုင်နိုင်သည့် အခြေအနေရှိနေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကချင်ပြည်နယ်မှ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၊ ချင်းပြည်နယ်မှ ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ ရှမ်းပြည်နယ်မှ မူးယစ်ဆေးပြဿနာ သို့မဟုတ် ကရင်ပြည်နယ်မှ စစ်တပ်လွှမ်းမိုးမှု စသည်တို့ကဲ့သို့ တိုင်းရင်းသားဒေသအသီးသီးတွင် အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းက တင်ပြသည့်ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်ရန်မှာ အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် စနစ်ပိုင်းနှင့် အဆောက်အအုံပိုင်း အပြောင်းအလဲလုပ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ ဤကိစ္စမှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများနှင့် CSO များကပါ ဖော်ပြကြသည့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အားဖြင့် အာဏာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု ဖျက်သိမ်းရေးသာမက မြန်မာစစ်တပ်၏ ဩဇာအာဏာအား လျှော့ချရေးနှင့်ပါ သက်ဆိုင်နေပါသည်။ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးများရရှိနိုင်ရန်အတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ထူထောင်ရေးတို့ လုံးဝလိုအပ်သည်ဟု နိုင်ငံရေးပါတီများရော အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းကပါ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြရာ အခန်း ၄.၂ တွင် ဖော်ပြထားသလို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်နိုင်ရေးအတွက် အဓိကအဟန့်အတားကြီး တစ်ခုမှာ စစ်တပ်၏အာဏာပင်ဖြစ်သည်။

t ce; (4)
zu'&, tycsKya&;pepqo

“

မြန်မာပြည်ဟာ နာတာရှည်လူနာလိုပဲ။ မြန်မာပြည်အတွက် အကောင်းဆုံးဆေးက တိုင်းရင်းသား အားလုံးလိုချင်တဲ့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ရောဂါပျောက်နိုင်ဖို့ဆိုရင် အစိုးရက မှန်ကန်တဲ့ဆေးသုံးမှရမယ်။

”

4.1 tmPmA[O;p;csKyuir

အဆောက်အအုံ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်များနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များက တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာလူထု အသိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းများကို နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများမှ ဘေးဖယ်ထုတ်၍ နာကျဉ်းမှုများကိုသာမက လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကိုလည်း မီးထိုးပေးနေသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီ ၁၈ ခု ထဲတွင် PNO မှလွဲ၍ တိုင်းရင်းသား ချင်း၊ မွန်၊ ကရင်၊ ကချင်၊ ရခိုင်၊ ပအိုဝ်း သို့မဟုတ် အဓိက တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီ မဟာမိတ် ၂ ဖွဲ့ အားလုံးက ဖက်ဒရယ်စနစ်တည်ထောင်ရန် လိုအပ်ချက် သို့မဟုတ် အာဏာကို ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု ဖျက်သိမ်းရေးအား မိမိတို့၏ အဓိကမူဝါဒပန်းတိုင်အဖြစ် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ အာဏာဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှု ဖျက်သိမ်းပြီး တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအား မိမိတို့ကိုယ်တိုင် စီမံအုပ်ချုပ်မှုမှ ထိရောက်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်ရန် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ပေးပြီးမှသာ မြေယာ၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး ကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ မူဝါဒများဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဟု ၎င်းတို့ အများအပြားကယူဆကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် NBF အဖွဲ့ဝင် ကရင်တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုဖြစ်သည့် ဖလုံ-စဝေါ် ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီ (PSDP) က ယခုလိုထုတ်ဖော်သည် -

> *“ကျနော်တို့ရဲ့ ပထမဦးစားပေးက ဖက်ဒရယ်စနစ် လုပ်ဖို့ဖြစ်တယ်။ ဒါမှ ကရင်ပြည်နယ်မှာ ကျနော်တို့ အာဏာပိုရှိလာမှာ၊ ပိုလွတ်လပ်မှု ရှိလာမှာဖြစ်ပြီး ဗဟိုအစိုးရအတွက် အာဏာသိပ်မများတော့မှာ ဖြစ်တယ်။ ကျနော်တို့က ပြည်နယ်လွှတ်တော်ကို အလေးထားမယ်။ ဒါပေမယ့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေကို ကျနော်တို့ မပြင်နိုင်ရင်တော့ ကျနော်တို့ဟာ မြေယာကိစ္စတွေ ဖြေရှင်းနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ စစ်တပ်က မြေသိမ်းတာတွေကို ဖြေရှင်းနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။”*[90]

မွန်ပြည်နယ်တွင်လည်း MNP က ယခုလိုဆိုသည် -

> *ကျနော်တို့က အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ချင်တယ်။ အဲဒါကိုမပြင်နိုင်ရင် ကျနော်တို့ ရည်ရွယ်ချက်တွေ၊ ပန်းတိုင်တွေ ဝေးနေအုံးမှာ။*[91]

ဤသည်မှာ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သော မွန်နိုင်ငံရေးပါတီ AMRDP ၏ အမြင်နှင့် ထပ်တူနီးပါး ဖြစ်သည် -

"AMRDP က အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးကို အဓိကအလေးပေးတယ်။ အထူးသဖြင့် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နဲ့ ပြည်နယ်နဲ့ တိုင်းဒေသကြီးကြား အာဏာခွဲဝေမှုဖြစ်တဲ့ ဇယား ၁ နဲ့ ဇယား ၂[92]*ကို ပြင်ချင်တယ်။ ဒါကိုမပြင်နိုင်ရင် ကျနော်တို့က ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးစတဲ့ တခြားကိစ္စရပ်တွေကို ပြောင်းလဲဖို့ ဘာမှလုပ်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။"*[93]

ဒေသန္တရအဆင့်၌ တူညီမှုများမှာ မဟာမိတ်အဆင့်၌လည်း ထပ်တူဖြစ်သည်။ UNA က ယခုလိုဆိုထားသည် -

"ကျနော်တို့က နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အာရုံစိုက်တယ်။ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုဖြစ်ရေး အတွက်တိုက်ပွဲဝင်နေတယ်။ ဒီမိုကရေစီဆီ ဦးတည်လှုပ်ရှားတယ်။"[94]

NBF ကလည်း အလားတူဖြစ်သည် -

"NBF ရဲ့ အဓိကမူဝါဒတွေက တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုတွေရဲ့ အခွင့်အရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဖက်ဒရယ်ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအပေါ် အာရုံစိုက်တယ်။"[95]

အဓိက ရှမ်းနိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုကလည်း ယခုလိုပြောသည် -

"ကျနော်တို့ဥက္ကဋ္ဌက အခြေခံဥပဒေကို ပြင်ချင်တယ်။ အဖုံးကစပြီး ပြင်ချင်တယ်။ ဒီအခြေခံဥပဒေထဲမှာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေအတွက် ဘာအခွင့်အရေးမှမရှိဘူး။ အဖုံးကလည်း အစိမ်းရောင် အဲဒါ စစ်တပ်ကို ကိုယ်စားပြုတာ။"[96]

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီ အများအပြားသည် အခိုင်အမာ မူဝါဒရပ်တည်ချက်များ မချမှတ်မီ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တည်ဆောက်ပုံကို ပြောင်းလဲပစ်ရန် အလေးပေးသော်လည်း ဖက်ဒရယ်စနစ်၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီရေးမှလွဲ၍ အခြားမူဝါဒများတင်ပြမှု အလွန်နည်းပါးနေရသည့် အခြေအနေနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားအကြောင်းရင်းများအား ယခု သုတေသနလုပ်ဆောင်ရာတွင် ဖွင့်ဟထုတ်ဖော်လာမှုများ ရှိသည်ကိုလည်း အသိအမှတ်ပြုရန်လိုပေသည်။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးသမား မျိုးဆက်ဟောင်းများ အထူးသဖြင့် ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သူများသည် စစ်တပ်အုပ်ချုပ်သော အကြွင်းမဲ့အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာလှုပ်ရှားခဲ့ရပြီး ထိပ်ပိုင်းခေါင်းဆောင်အများစုမှာလည်း အကျဉ်းချခံခဲ့ရသည်။ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသည့် ဥပမာတစ်ခုမှာ ၁၉၉၀ ရွေးကောက်ပွဲ၌ အကြီးဆုံးတိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီဖြစ်သော SNLD ဖြစ်သည်။ ၄င်းတို့၏ ခေါင်းဆောင် ခွန်ထွန်းဦးသည် 'နိုင်ငံတော်သစ္စာဖောက်မှု' ဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရပြီး ထောင်ထဲ၌ ၆ နှစ်နေခဲ့ရစဉ်တွင် ယင်းပါတီမှ အခြားခေါင်းဆောင်များနှင့် သြဇာရှိသူများ အများအပြားမှာလည်း ထောင်ချခံရ၊ ပုန်းအောင်းရ သို့မဟုတ် ပြည်ပသို့ ရှောင်တိမ်းရသည့် အခြေအနေများဖြစ်ခဲ့သည်။ တစ်ဘက်တွင်မူ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ထူထောင်ခဲ့သောပါတီများမှာ သက်တမ်းအလွန်နုသေးပြီး နိုင်ငံရေးကစားကွင်းမှာလည်း ၂၀၁၀ ခုနှစ် မတိုင်မီကထက် ပိုမိုပွင့်လင်းလာစေကာမူ ကန့်သတ်ခံနေရဆဲဖြစ်သည်။

ဤအခင်းအကျင်းတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ထိရောက်သည့်မူဝါဒများ၊ ရပ်တည်ချက်များပြဋ္ဌာန်းရန် ရင့်ကျက်သည့် နိုင်ငံရေးပါတီများအဖြစ် ရပ်တည်ရန်မှာ ခက်ခဲသည်။ ဤကိစ္စဖြစ်မြောက်စေရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီရေးအကွက်အကွင်း ပိတ်ပင်ငြင်းပယ် ခံထားရသည်မှာ ကြာမြင့်လှုပြီဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် EAO များ အုပ်ချုပ်သည့်နယ်မြေများ၌ ၄င်းတို့၏ စီးပွားရေး ပညာရေး

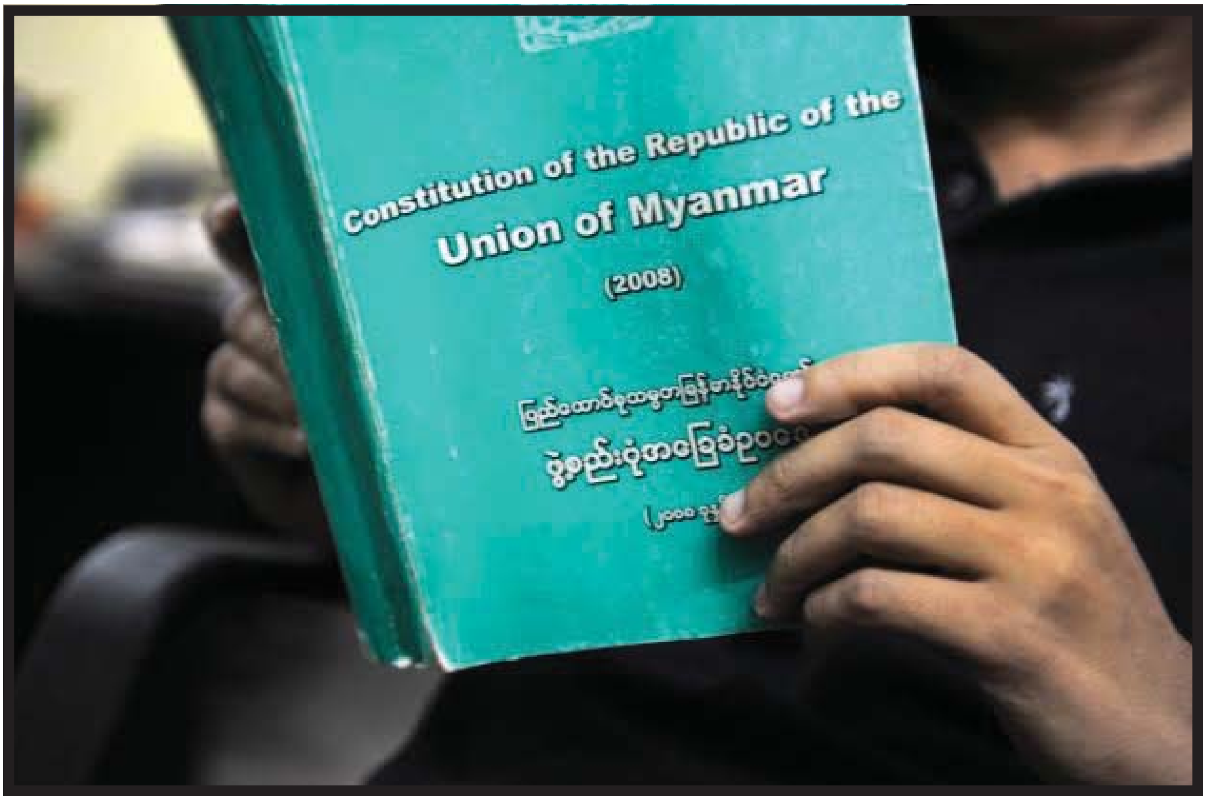

2008 zpn;y t ajcc0ya'

Copyright: Steve Tickner/The Irrawaddy

မူဝါဒများက ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးနေသည်ကို တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းနယ်မြေများတွင် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့်အတွက် နှစ်ပေါင်းများစွာ လက်နက်ကိုင်ကာကွယ်တိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် နိုင်ငံရေးအကွက်အကွင်း ရရှိထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။[97]

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် ခိုင်မာသည့်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ရန်နှင့် ပြည့်စုံခြုံငုံသောမူဝါဒများ၊ ပါတီမူဝါဒများရေးဆွဲချမှတ်နိုင်ရန်မှာ အချိန်ကြာဦးမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ဤသို့ရင့်ကျက်မှုဖြစ်လာစေမည့် နိုင်ငံရေးနှင့်ဒီမိုကရေစီအကွက်အကွင်း ကျယ်ပြန့်လာစေရေး လမ်းဖွင့်ရန်အတွက် အချက်အချာကျနေသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အဆောက်အအုံပိုင်းနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်များအား ပြောင်းလဲရေးပင်ဖြစ်သည်။

တိုင်းရင်းသား အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်း၏ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးအပေါ် အမြင်မှာ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ နှင့် ရည်မှန်းချက် အတူတူဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြသည်။ ကရင် CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုရှင်းပြသည် -

“မြန်မာပြည်က နာတာရှည်လူနာနဲ့တူနေတယ်။ မြန်မာပြည်အတွက် အကောင်းဆုံးဆေးက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးလိုချင်တဲ့ ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်ပဲဖြစ်တယ်။ ရောဂါပျောက်ဖို့ဆိုရင် အစိုးရက ရောဂါအတွက် မှန်ကန်တဲ့ဆေး ပေးရမယ်။ အစိုးရဟာ လွှတ်တော်ထဲမှာ အာဏာခွဲဝေဖို့လိုသလို တိုင်းရင်းသားလူမျိုးအားလုံးနဲ့လည်း အာဏာ ခွဲဝေဖို့လိုတယ်။ ဥပမာဆိုရင် ကရင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ကို သမ္မတကရွေးတာမဟုတ်ဘဲ ပြည်သူလူထုက ရွေးကောက်တာဖြစ်သင့်တယ်။ လွှတ်တော်တွေထဲမှာ အာဏာအညီအမျှ ခွဲဝေတာကိုကျင့်သုံးသင့်တယ်။ ဒါဆိုရင် နိုင်ငံရေး အခြေ

အနေ ပိုကောင်းလာမယ်။ လူတိုင်း စိတ်ချမ်းသာမယ်။”[98]

ကချင်ပြည်နယ်တွင် CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုပြောသည် -

“မြန်မာပြည်က ရေရှည်ပဋိပက္ခရဲ့ အရင်းအမြစ်ဟာ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေ တန်းတူအခွင့်အရေး မရကြတဲ့အပေါ် အခြေခံပြီး ဖြစ်လာတဲ့ တိုင်းရင်းသားအရေးဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေအနေနဲ့ လွှတ်တော်မှာ အခွင့်အရေးတွေ ရဖို့၊ ကိုယ့်လူမျိုးကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ဖို့ အင်မတန် အရေးကြီးတယ်။ တကယ်လို့ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေ တန်းတူအခွင့်အရေးမရရင် ဒီမိုကရေစီရဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီရော တိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးပါ တစ်ပြိုင်တည်းရဖို့ အင်မတန် အရေးကြီးတယ်။”[99]

သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအုပ်ချုပ်ရေး စနစ်အောက်တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများသည် မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာပြည်နယ်များ၌ မပြောပလောက်သည့် အာဏာသာ ရှိသည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်အားလုံး၏ ဘတ်ဂျက်စုစုပေါင်းမှာ ပြည်သူ့အသုံးစားရိတ် စုစုပေါင်း၏ ၅ ရာခိုင်နှုန်း အောက်တွင်သာရှိသည့်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များတွင် ဘဏ္ဍာရေး လုပ်ပိုင်ခွင့်အလွန်နည်းပါးနေသည်။[100] အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းတွင် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုဖျက်သိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ပြောရလျှင် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးဌာနများမှာ သက်ဆိုင်ရာဒေသလွှတ်တော်ကို တာဝန်မခံဘဲ ‘မိခင်’ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဝန်ကြီးဌာနကိုသာ တာဝန်ခံသည်။ ဤသို့ဖြင့် “လက်တွေ့တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်အစိုးရ၌ ဝန်ကြီးများရှိသော်လည်း ကိုယ်ပိုင်ဝန်ကြီးဌာနများမရှိသော အခြေအနေဖြစ်လာသည်။”[101] နိုင်ငံရေးပိုင်း ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုဖျက်သိမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်၍ပြောရလျှင် ပါတီများနှင့် အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ စဉ်ဆက်မပြတ် ပြောသော အာဏာကင်းမဲ့မှု အဓိကပုံစံတစ်ခုမှာ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ကို သမ္မတမှ တိုက်ရိုက်ခန့်အပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်တွင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များကို ခန့်အပ်နိုင်သည့်အာဏာရှိသည်။ ထို့အပြင် စစ်တပ်က ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များတွင် အမတ်နေရာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းယူထားသေးသည်။[102]

ဒေသန္တရအဆင့် အာဏာနှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များအား ထိန်းချုပ်ထားသည့် အဆိုပါအဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များအား ပါတီများနှင့် အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းက နက်ရှိုင်းစွာ ရင်ဆိုင်ခံစားနေကြရသည်ကို ကချင်ပြည်နယ်မှ CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက ယခုလိုဖော်ပြသည် -

“ဒေသအဆင့်လွှတ်တော်တွေမှာ ဘာအာဏာမှ မရှိဘူး။ ပြည်နယ်ကိုယ်စားလှယ် ဒါမှမဟုတ် ဝန်ကြီးအနေနဲ့ ပြည်သူလူထုအတွက် အလုပ်လုပ်ဖို့ အာဏာပိုရှိသင့်တယ်။ အခုတော့ ဝန်ကြီးတွေနဲ့ အမတ်တွေက ပြည်သူလူထုကို ကိုယ်စားပြုဖို့ထက် လမ်းပြင်တာ တံတားဆောက်တာလို အသေးအဖွဲ ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းတွေပဲ လုပ်နေရတယ်။ အဲဒါက ကချင်ပြည်နယ်အတွက် တိုင်းရင်းသား ကိုယ်စားလှယ်က လုပ်ရမယ့်ဟာမဟုတ်ဘူး။ သူတို့အလုပ်က ဒီထက်အများကြီးပိုတယ်။”[103]

အင်းသား CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကလည်း ထိုကဲ့သို့ပင် မြင်သည် -

“ပြည်နယ်လွှတ်တော်ရဲ့အာဏာလား။ သူတို့မှာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွေချဖို့ အာဏာမရှိဘူးဗျ။ သူတို့က အစီအစဉ်ချနိုင်တယ်။ ဆွေးနွေးနိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒါပြီးရင် စီမံကိန်းကို ဗဟိုအစိုးရဆီပို့ရတယ်။ ဆုံးဖြတ်ချက်က ဗဟိုအစိုးရလက်ထဲမှာ။ ပြဿနာက သူတို့ပို့လိုက်တိုင်းမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်က အကုန်လုံးကို ဘာမှအကြောင်းပြန်တာ မဟုတ်ဘူး။ စီမံကိန်းအများစုက ပြည်ထောင်စုအဆင့်က တိုက်ရိုက်လာတာ။ ဒေသခံဝန်ကြီးတွေတောင် ဘာမှ မသိဘူး။”[104]

နိုင်ငံရေးပါတီများလည်း ဤသို့အာဏာကင်းမဲ့မှုကို ရင်ဆိုင်ကြရပြီး ဤအချက်ကို ပြောပြသူများမှာ ၂၀၁၀ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်အဆင့် လွှတ်တော်များ၌ အမတ်နေရာများနိုင်ခဲ့သည့် ပါတီများမှဖြစ်နေသည်။

AMRDP က အောက်ပါအတိုင်း ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဖွင့်ဟပြောဆိုသည် -

"ပြည်နယ်အဆင့် ကိုယ်စားလှယ်တွေမှာ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာ ဒါမှမဟုတ် အစိုးရအာဏာမရှိဘူး။ ဒါကြောင့် ကျနော်တို့ ဘာမှမလုပ်နိုင်ဘူး။"[105]

SNDP ကလည်း ဤအချက်အား သဘောတူသည် -

"ကျနော်တို့မှာ ဒေသန္တရအဆင့်မှာ အာဏာမရှိဘူးဗျ။ ကျနော်တို့က ဘာမဆို ပြည်ထောင်စုအဆင့်ကိုပို့ပြီး အဆုံးအဖြတ်ယူရတယ်။ ပြည်ထောင်စုက ပြည်နယ်ကို ထိန်းချုပ်ထားတာ။ အာဏာ၊ ရင်းမြစ်၊ ဘတ်ဂျက်။ အဲဒါတွေကို ဘာမှခွဲဝေတာမျိုးမရှိဘူး။"[106]

ဆိုးဝါးသည့် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုရှိသော အကျိုးအမြတ်များသည့် မဟာဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းကြီးများကို ပြည်ထောင်စုအဆင့်၌ဆုံးဖြတ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်ရေးအတွက် မဟာဓာတ်အားလိုင်းအဆင့်မဝင်သည့် အသေးစားထုတ်လုပ်မှုမျိုးကိုသာ ပြည်နယ်လွှတ်တော်များက ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။[107] စတင်ဆောက်လုပ်နေပြီဖြစ်သည့် ရှမ်းပြည်နယ်ကွန်ဟိန်းမြို့နယ်မှ မီဂါဝပ် ၇,၀၀၀ ထွက်မည့် မိုင်းတုံရေကာတာကဲ့သို့ ရေကာတာကြီးများဆိုလျှင် ဒေသခံလွှတ်တော် အမတ်များအနေဖြင့် မည်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့်အဆင့်တွင်မျှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်မရပေ။ ယင်းရေကာတာသည် လယ်ယာမြေ ၆၇၆ စတုရန်း ကီလိုမီတာကို ရေမြုပ်စေမည်ဖြစ်ပြီး ထောင်နှင့်ချီသော ပြည်သူများ နေရာရွှေ့ပြောင်းရမည့်အလားအလာရှိသဖြင့် လူအများအပြားက ဆန့်ကျင်နေကြသည်။[108] SNDP မှ ဒေသခံ ရှမ်းပြည်နယ်အမတ်နန်းဝါနုက ဒေသခံတို့၏ ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်မှုများကို ချေးသိပ်ပေးရန် ကြိုးစားခဲ့သည် -

"[ရေကာတာကြောင့်] *ရှေးဟောင်းရှမ်းဘုရားတွေ စေတီတွေအပါအဝင် ရွာတွေအများကြီး ပျက်စီးသွားမယ်ကြားတယ်လို့ ဒေသခံရွာသားတွေက ကျမကို ပြောပြကြတယ်။ အဲဒီအတွက် ကျမ ဘာလုပ်ပေးနိုင်မလဲလို့ သူတို့က မေးနေကြတယ်။ အဲဒီကိစ္စကို လွှတ်တော်မှာမေးကြည့်မယ်လို့ ကျမ သူတို့ကို ပြန်ပြောထားတယ်။"*[109]

သို့သော် အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးနိုင်သူမှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စီမံကိန်းကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော်မည်ဟု လျှပ်စစ်စွမ်းအားဒုဝန်ကြီးက ကြေညာထားသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆၁ အရ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးအား သမ္မတမှ ခန့်အပ်ခွင့်ရှိနေခြင်းသည် တိုင်းရင်းသား အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများကို အထူးမကျေမနပ်ဖြစ်စေသော ကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်အဆင့် လွှတ်တော်များကသာ ယင်းရာထူးနေရာအတွက် ရွေးချယ်ခွင့်ရှိသင့်သည်ဟု အများစုက ယူဆကြသည်။ အယုံအကြည်ကင်းမဲ့မှုကို ပိုဆိုးစေသည့်အချက်မှာ ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များသည် စစ်တပ်အသိုင်းအဝိုင်းမှ လာကြသူများဖြစ်ပြီး လက်ရှိ စစ်ခေါင်းဆောင်ပိုင်းနှင့် အဆက်အစပ်ရှိသူများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ချင်းပြည်နယ်တွင် မြန်မာစစ်သားတစ်ဦးက ချင်းအမျိုးသမီးတစ်ဦးကို မုဒိမ်းကျင့်မှုအား ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြမှုများကြောင့် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ပူပန်ကြောင်း ဖွင့်ဟခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုပူပန်သောက ရောက်ခြင်းမှာ မုဒိမ်းမှုကြောင့်မဟုတ်ဘဲ ဆန္ဒပြပွဲများကို ပူပန်ခြင်းဖြစ်သည် -

"ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်က ပြောတယ် သူ့ပြည်နယ်မှာ ဆန္ဒပြပွဲဖြစ်လို့ ရှက်တယ်တဲ့။ မုဒိမ်းကျင့်တဲ့ စစ်သားအတွက် ရှက်တယ်လို့ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ ချင်းပြည်သူတွေဘက်က ရပ်တာမဟုတ်ဘူး။ သူက အဲဒီ စစ်သားဘက်ကရပ်တာ။"[110]

သို့သော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်ရေးခံစားချက်များကို ဘေးဖယ်ကြည့်လျှင်ပင် ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များသည် စစ်တပ်အသိုင်းအဝိုင်းမှ လာသူများဖြစ်နေသည့် အခြေအနေမျိုးက ပြည်ထောင်စုအဆင့် အာဏာဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအား ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်ဆိုင်ရာအရ ပိုမိုခိုင်မာစေကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လက ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၌ ပုဒ်မ ၂၆၁ ကို ပြင်ဆင်ရန်နှင့် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များ

ri;wa&umwmprue;qeu;iqEjyon ue[e;&mom;rsm;

Copyright: Shan Human Rights Foundation

အနေဖြင့် မိမိတို့ဝန်ကြီးချုပ်ကို ရွေးကောက်ခွင့်ရရှိရေးအဆို တင်သွင်းမှုမှာ အမတ်ဦးရေ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်း ထောက်ခံသည့်ကြားမှ ရှုံးနိမ့်သွားခဲ့သည်။[111] ထိုသို့အဆိုရှုံးနိမ့်ရခြင်းမှာ မည်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်အတွက်မဆို ၇၅ ရာခိုင် နှုန်းထက်ပိုသော ထောက်ခံမဲရရှိရန် လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ မြန်မာစစ်တပ်အတွက် သတ်မှတ်ပေးထားသည့် အမတ်နေရာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအစုက ထိရောက်သည့် ဗီတို အာဏာဖြစ်နေပြီး အမှန်တကယ်လည်း လိုသလိုသုံးစွဲနေသည်။ သို့ရာတွင် အကယ်၍ ယင်းစစ်တပ်အစုကို ဖယ်ရှားလိုက်ပြီး ကျန်ရှိသော ရွေးကောက်ခံအမတ်များ၏ မဲများကိုသာ ရေတွက် ပါက ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းသောအမတ်များက ပုဒ်မ ၂၆၁ ပြင် ဆင်ရေးကို ထောက်ခံခြင်းပင် ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်ပါသည်။ ဤအချက်က ရွေးကောက်ခံအမတ်များမှ ဤပုဒ်မ ပြင်ဆင် ရေးအပေါ် ထောက်ခံသည့်အတိုင်းအတာကို ပြသသော်လည်း မြန်မာစစ်တပ်ရှေ့တွင် ယင်းထောက်ခံမှုမှာ မည်သို့မျှ အရာ မရောက်ပုံကိုလည်း ပြသနေသည်။

4.2 jrermppwy;u;p;r

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သလို ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တွင် ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်နေရာ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအတွက်သာ မက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်နေရာ၌လည်း ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအား စစ်တပ်အတွက် သီးသန့်ပေးထားပါသည်။ ပုဒ်မ ၄၃၆ အရ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်နိုင်ရန် အမတ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကျော်က ထောက်ခံမဲပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ထို့နောက် တွင်မှ အများပြည်သူက လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် ဆုံးဖြတ်မည်ဖြစ် သည်။ ဤသည်မှာ လက်တွေ့တွင် စစ်တပ်ကို ဗီတိုအာဏာ ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအချက်ပြင်ဆင်ရန် အဆိုပြုချက်များ ကို စစ်တပ်ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များက ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇွန်လ တွင် ပြတ်ပြတ်သားသားပယ်ချခဲ့ရာ ယင်းဗီတိုအာဏာ လက် တွေ့ကျင့်သုံးပုံကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပြသနေလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ် သည်။ ထို့အပြင် အရေးပါသော သော့ချက်ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုဖြစ် သည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့်

tce; (4)

taxax tycsKya&;O;p;Xme (GAD)

GAD အား ၁၉၇၂ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး စစ်တပ်အာဏာသိမ်းခဲ့သည့် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှစတင်၍ လက်ရှိပုံစံအတိုင်းရှိနေပါသည်။ GAD သည် နေ့တဓူဝ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများအား ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်သော အုပ်ချုပ်ရေးဌာနအဖြစ် ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များမှတဆင့် ခရိုင်၊ မြို့နယ်နှင့် ကျေးရွာ အဆင့်အုပ်ချုပ်ရေးအထိ ဆောင်ရွက်သည့်အပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီ၏ ဥပဒေပြုရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး တို့တွင်လည်း အထောက်အကူပြုမှုပေးသည်။ ၄င်းသည် စစ်ဘက်မှ ထိန်းချုပ်သော ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုအနက် တစ်ခုဖြစ်သည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင်ရှိရာ နိုင်ငံတဝှမ်းလုံးသို့ ပျံ့နှံ့ပြီး ဒေသန္တရအဆင့် ဆုံးဖြတ် ချက်ချမှုအထိ ဩဇာသက်ရောက်သော စစ်အာဏာ၏လက်တံအဖြစ် တွေ့မြင်နိုင်သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ အဆိုအရ ယင်းဌာန၏ တာဝန်များမှာ ကျယ်ပြန့်လှပြီး "အခွန်ကောက်ခြင်းမှ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးအထိပါဝင်ကာ အမျိုးမျိုးသော မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် တရားဝင် အထောက်အထားဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများလည်း ပါဝင်သည်။"[1]

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသကြီး တစ်ခုချင်းစီအတွက် တာဝန်ခံသည့် စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွင်းရေးမှူး တစ်ဦးစီရှိသည်။ ယင်းအတွင်းရေးမှူးက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များနှင့် အစိုးရများအား အုပ်ချုပ်ရေး အထောက်အကူအားလုံး ဆောင်ရွက်ပေးသည့် ဌာနတစ်ခုကို ဦးစီးသည့်အတွက် "ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရလုပ်ငန်းများသည် ယင်းဌာန၏ ထောက်ကူမှုအပေါ် မှီခိုနေရသည့်" အခြေအနေဖြစ်လာသည်။[2] စီမံအုပ်ချုပ်ရေး အတွင်းရေးမှူးသည် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးလိုအပ်ချက်များကို ကိုင်တွယ်သော အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးကိုလည်း ကြီးကြပ်သည်။ သို့ဖြင့် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက တာဝန်ခံရပြီး ယင်းမြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများကို ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက တဖန်တာဝန်ခံ၍ ထိုမှတဆင့် ပြည်နယ် သို့မဟုတ် တိုင်းဒေသကြီး စီမံအုပ်ချုပ်ရေးအတွင်းရေးမှူးက တာဝန်ခံရသည်။[3]

၄င်းသည် အလွန်ဩဇာကြီးသောဌာနဖြစ်ပြီး နေ့တဓူဝ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းကို ကျေးရွာအဆင့်အထိ ကိုင်တွယ်ရုံမက ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးလွှတ်တော်များနှင့် အစိုးရများကပါ အားထားနေရသည်။ ၄င်းတာဝန်ခံရသည်မှာ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဖြစ်ရုံသာမက စစ်ဘက်မှထိန်းချုပ်ထားသည့် ဝန်ကြီးဌာနလည်းဖြစ်နေသဖြင့် စစ်တပ်၏ အာဏာလက်တံ မည်မျှထိုးဖောက်နိုင်သည်ကိုပြသနေသည်။ ထို့ပြင် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များသည် ဗဟိုအစိုးရမှတဆင့် စစ်တပ်ကို တာဝန်ခံသည့်ဌာနကြီးတစ်ခုကို မည်မျှအထိ အားကိုးနေရပုံကိုလည်း ပြသနေသည်။

1. Kyi Pyar Chit Saw and Matthew Arnold. "Administering the State in Myanmar; An Overview of the General Administration Department," *The Asia Foundation and Myanmar Development Resource Institute - Centre for Economic and Social Development*, October, 2014. https://asiafoundation.org/resources/pdfs/GADEnglish.pdf (accessed August, 18, 2015).
2. Chit Saw and Arnold, "Administering the State in Myanmar."
3. Chit Saw and Arnold, "Administering the State in Myanmar."

နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့ကိုလည်း စစ်ဘက်အရာရှိများက သာဦးစီးချုပ်ကိုင်ထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၂၀ (ခ) တွင် စစ်တပ်သည် အစိုးရ သို့မဟုတ် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်သို့ တာဝန်ခံစရာမလိုဘဲ စစ်တပ်ကို အုပ်ချုပ်ရန် စစ်ဘက်၌သာ အာဏာအပြည့်၊ ထိန်းချုပ်မှုအပြည့်ရှိကြောင်းလည်း ပြဌာန်းထားသည်။[112] ယင်းအာဏာထဲတွင် တာဝန်ခံမှုနှင့် တရားစီရင်ရေးတို့ပါဝင်ရာ စစ်ဘက်တရားရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ရှိကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးမင်းအောင်လှိုင်၌သာ နောက်ဆုံး အဆုံးအဖြတ်ပေးခွင့်ရှိသည်။[113]

နေ့စဉ်အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းနှင့် အစိုးရပိုင်းထဲမှ စစ်တပ်၏ အာဏာအကြောင်းကို ပြောဆိုမှုနည်းကြသော်လည်း ယင်းအာဏာ၏ ထိုးဖောက်ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းက EAO များ အုပ်ချုပ်သည့် ၄င်းတို့ ထိန်းချုပ်နယ်မြေများမှလွဲ၍ တစ်နိုင်ငံလုံးနီးပါးသို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိထားသည် (GAD ဇယားကွက်ကို ကြည့်ပါ)။ ယင်းအချက်သည် စစ်တပ်က အုပ်ချုပ်သည့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ GAD တွင် ပေါ်လွင်နေပါသည်။

တိုင်းပြည်၏ လက်ရှိ အဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်အောက်တွင် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့

လိုလားသည့် ရည်ရွယ်ချက်များ အထမြောက်ရန် အခွင့်အလမ်း အလွန်နည်းပါးသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်များ အောင်မြင်ထမြောက်ရန် အတွက်ဆိုလျှင် မြန်မာစစ်တပ်အနေနှင့် ၎င်းတို့၏ ကျယ်ပြန့်လှသည့်အာဏာကို လျှော့ချရုပ်သိမ်းလိုသော စိတ်စေတနာအပေါ် တွင်မူတည်နေပြီး ယခုအချိန်အထိမူ ထိုသို့သော စိတ်စေတနာမျိုး ပြသလိုသည့် အရိပ်အယောင်မရှိသေးပေ။ ထို့ကြောင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် တိုင်းရင်းသားလူထုများ၏ မျှော်မှန်းချက်များ ထမြောက်အောင်မြင်စေရန် ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မည်မဟုတ်ပေ။ သို့သော် ယခု ၂၀၁၅ ခုနှစ်အတွင်း ဖြစ်ပွားနေသည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှာ ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုတည်း မဟုတ်ပေ။

4.3 lir;cr;a&;vyie;p0

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်ဆီသို့ ပိုမိုချောမွေ့စွာ အသွင်ကူးပြောင်းရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ ပိုမိုတိုးတက်ရေး၊ မြန်မာစစ်တပ်၏ အာဏာလျှော့ချရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအကြား ၆၅ နှစ်ကျော်တည်ရှိနေခဲ့သော မကျေနပ်မှုများ ဖြေရှင်းရေးတို့ကို အာမခံနိုင်မည့် အရေးအကြီးဆုံးကိစ္စရပ်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ချင်း CSO ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးက တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအတွက် အရေးကြီးဆုံးကိစ္စရပ်မှာ ရွေးကောက်ပွဲမဟုတ်ဘဲ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်ဟု ဦးစားပေးပြောသွားသည် -

> *"ကျနော်တို့လို အရပ်ဘက် လူထုအသိုင်းအဝိုင်းဘက်ကနေ တိုင်းရင်းသားပြဿနာကို ကြည့်တဲ့အခါ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်နဲ့ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေ အခွင့်အရေးနဲ့ ဆက်စပ်နေတာများတယ်။ သစ်တောတွေ၊ မြေယာတွေ၊ မြစ်ချောင်းတွေ၊ သဘာဝ သယံဇာတတွေနဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အဲ့ဒါတွေအားလုံးဟာ တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုတွေရဲ့ နယ်မြေထဲမှာရှိနေလို့ပဲ။"*[114]

ကရင်ပြည်နယ်မှ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုက ယခုလို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုသည် -

> *"NLD နဲ့ USDP တို့အတွက်တော့ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကအရေးမကြီးဘူး။ ဒါပေမယ့် ကျနော်တို့တိုင်းရင်းသားပါတီအတွက်တော့ တကယ့်ကိုလိုအပ်တယ်။ တိုက်ပွဲနယ်မြေတွေက တိုင်းရင်းသားနယ်မြေတွေဖြစ်နေလို့ ကျနော်တို့က သားကောင်တွေဖြစ်နေတယ်။"*[115]

နေ့စဉ်တိုက်ပွဲဖြစ်နေသော ကချင်ပြည်နယ်မှ နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ခုမှလည်း ယခုလိုပြောသည် -

> *"ကျနော်တို့တိုင်းပြည်မှာ အရေးအကြီးဆုံးဟာက အခြေခံဥပဒေပြင်ဖို့ ဖြစ်တယ်။ အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးပွဲတွေဟာ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအပေါ် မူတည်နေတယ်။"*[116]

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် အခြေခံအားဖြင့် ဆက်စပ်နေသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးစေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲများ၏ လက်ရှိပုံသဏ္ဍာန်သည် အစိုးရကတွန်းအားပေးနေသော NCA မူကြမ်းအပေါ် ဗဟိုပြုထားပြီး နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးမှုကို နောက်ပိုင်းတွင်ထားထားသည်။ အစိုးရသည် နိုင်ငံတကာယုံကြည်မှုရရှိရန် ကြိုးပမ်းနေသဖြင့် NCA သည် အစိုးရအတွက်အလွန်အရေးကြီးနေပြီး အစိုးရဘက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးအကြံပေး ဗီဂျေးနမ်ဘီယား (Vijay Nambiar) ကဲ့သို့ အချို့သော နိုင်ငံတကာဇာတ်ကောင်များရှိနေသည်။ ဗီဂျေးနမ်ဘီယားသည် ကရင်ပြည်နယ် လော်ခီးလာ၌ကျင်းပခဲ့သော EAO ခေါင်းဆောင်များညီလာခံတွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကို "မြန်နိုင်သမျှအမြန်ဆုံး" လက်မှတ်ထိုးရန် တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး "အလျှော့ပေးလိုက်လျောမှုများ လုပ်ဖို့လိုသည်" ဟုပြောခဲ့သည်။[117]

သို့သော်လည်း ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှည်လျားကြန့်ကြာနေကာ နှစ်ဘက်အကြားကွာဟချက်များ ရှိနေသည်ကို ဖုံးကွယ်ထားသည့် လွန်ကဲသော အကောင်းမြင်မှုများလည်းရှိနေသည်။ ကွာဟချက်များထဲတွင် မည်သူတို့ ပါဝင်လက်မှတ်ထိုးမည်ဟူသောအချက်လည်းပါဝင်သည်။ မြန်မာအစိုးရက "ဝ" နှင့်

t ce; (4)

လောလောဆယ် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားနေသော EAO များဖြစ်သည့် AA၊ MNDAA နှင့် TNLA တို့ကို ချန်လှပ်ထားလိုသည်။ ထို့အပြင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး လုံးဝကွဲပြားသည်ကို သတိချပ်ရန်လည်းလိုအပ်ပါ သည်။ မကြာသေးသည့်နှစ်များအတွင်းပြုလုပ်ခဲ့သော အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးများက EAO များ၏ အဓိကနေရာများ စခန်းများအား မြန်မာစစ်တပ်၏တိုက်ခိုက်မှုကို မတားဆီးနိုင်ကြောင်း၊ အထူးသဖြင့် ယင်းနေရာများသည် စီးပွားရေး သို့မဟုတ် စစ်ရေးအရ မဟာဗျူဟာကျပါက တိုက်ခိုက်ခံရနိုင်သည်ကို ၂၀၁၁ နှောင်းပိုင်းနှင့် ၂၀၁၂ အစောပိုင်းတွင် RCSS၊ ရှမ်းပြည်တိုးတက်ရေးပါတီနှင့် ဒီမိုကရေစီအကျိုးပြုကရင့်တပ်မတော် (DKBA) တို့ တိုက်ခိုက်ခံခဲ့ရသည့် အခြေအနေများကိုကြည့်ပါက ထင်ရှားပါသည်။

EAO များ အတွင်းတွင်လည်းကောင်း၊ မြန်မာအစိုးရနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးရန် ဖွဲ့စည်းထားသည့် တပ်ပေါင်းစုများ အတွင်းတွင်လည်းကောင်း ငြိမ်းချမ်းရေးရရှိရေး သဘောထားများ၊ မဟာဗျူဟာများနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့တွင်း သို့မဟုတ် အဖွဲ့အချင်းချင်းကြား တစ်ထပ်တည်းမြင်သည့် တစည်းတလုံးတည်းသော တပ်ပေါင်းစုမရှိပေ။ EAO များအတွင်း ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ဆွေးနွေးရေးအတွက် ကွဲပြားသော ချဉ်းကပ်နည်းများကိုင်စွဲထားကြသည့် ဂိုဏ်းဂဏအမျိုးမျိုးရှိနေသည်။ သို့သော် ပင်မရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်ဖြစ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေးကို လေးစားသော ဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးမှာမူ အတူတူဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် UNFC ကြေညာချက်တွင် တွေ့နိုင်သည်။[118] ယင်းကြေညာချက်၌ ၎င်းတို့၏ အဓိကမူကို အလေးပေးထားသည့် NCA ဆိုင်ရာ အဆိုပြုချက်ကို ယခုလို တင်ပြထားသည် -

> *"ဒီမိုကရေစီရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝရှိသော ပြည်နယ်များကို အခြေခံ၍ စစ်မှန်သောဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုစနစ်တည်ဆောက်ရန် နှစ်ဘက်က သဘောတူကြသည်။ အဆိုပါ သဘောတူညီမှုနှင့်အညီ တစ်နိုင်ငံလုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို ဆက်လက်အကောင်အထည်ဖော် ကြိုးပမ်းသွားကြရန် အခိုင်အမာသံဓိဋ္ဌာန်ပြုကြသည်။"*[119]

ကရင်ပြည်နယ် လော်ခီးလာတွင် နောက်ဆုံးကျင်းပခဲ့သော EAO တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင်များ ညီလာခံ၌ အထက်ပါ UNFC ၏ ရပ်တည်ချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ထပ်မံအတည်ပြုခဲ့သည် -

> "*တိုင်းရင်းသားလူမျိုးပေါင်းစုံပါဝင်သည့် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ ငြိမ်းချမ်းရေး မျှော်လင့်ချက်ဖြစ်သော ဒီမိုကရေစီရေး၊ အမျိုးသားတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် အခွင့်အရေးများ အပြည့်အဝရှိသည့် စစ်မှန်သောဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေး အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးက စည်းလုံးညီညွတ်စွာဖြင့် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သွားမည်ဖြစ်ကြောင်း ထုတ်ပြန်ကြေညာအပ်ပါသည်။*[120]"

သို့ရာတွင် ဤကိစ္စသည် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို မပြင်ဘဲ မဖြစ်နိုင်သည့်အပြင် ယခုအချိန်ထိ မြန်မာစစ်တပ်ကလည်း အလျှော့ပေးလိုက်လျောခြင်း မရှိသေးပေ။ မြန်မာစစ်တပ်က ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် မူ ၆ ချက် ချမှတ်ထားရာ EAO များ အနေဖြင့် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို လိုက်နာရန် ဟူသည့်အချက်ပါဝင်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွင် ထိုမူ ၆ ချက်ကို မြန်မာစစ်တပ်ဘက်မှ ထပ်လောင်း အတည်ပြုလာခြင်းကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်း ၆ လကြာရပ်တန့်သွားခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လ သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲတွင် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးမှ ဒုဗိုလ်ချုပ်ကြီး မြင့်စိုးက ယခုလို ပြောခဲ့သည် -

> "[တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အင်အားစုတွေက] *ကျနော်တို့ မူ ၆ ချက်ကိုလိုက်နာရင် စစ်မှန်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖြစ်လာလိမ့်မယ်လို့ ကျနော်တို့ တပ်မတော်က ကြေညာခဲ့ပြီးဖြစ်တယ် . . . ။ ဒီမူ ၆ ချက်ကို ကျနော်တို့* [တပ်မတော်က] *အစဉ်ထာဝရ ခိုင်ခိုင်မာမာ ဆုပ်ကိုင်ထားတယ်။"*[121]

2013 cEpt wi; wuyrsm; jzpym;&mjyajry

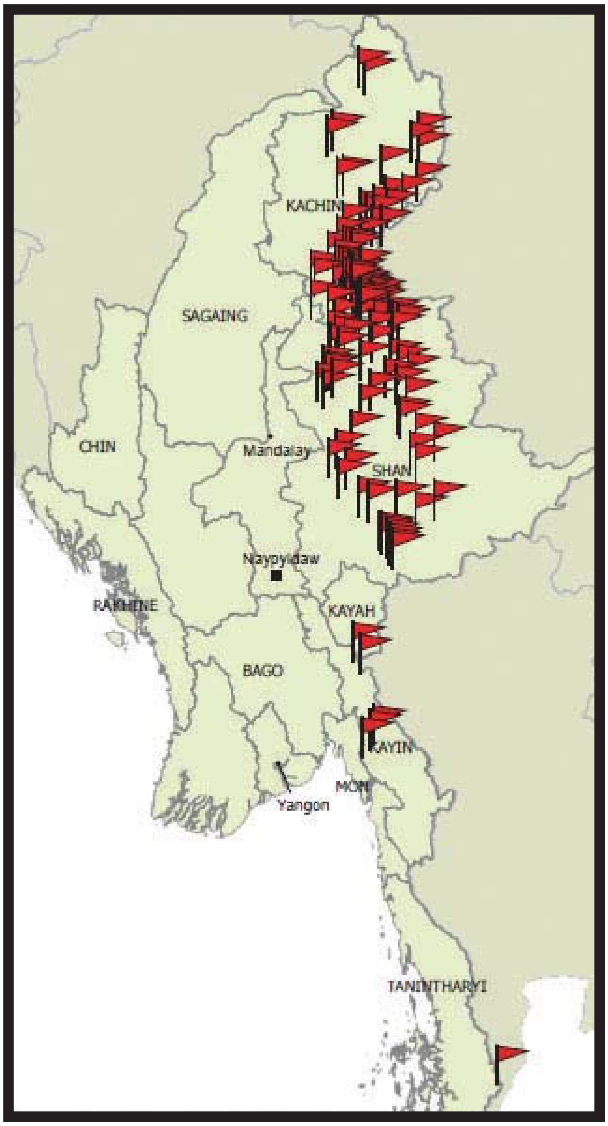

2014 cEpt wi; wuyrsm; jzpym;&mjyajry

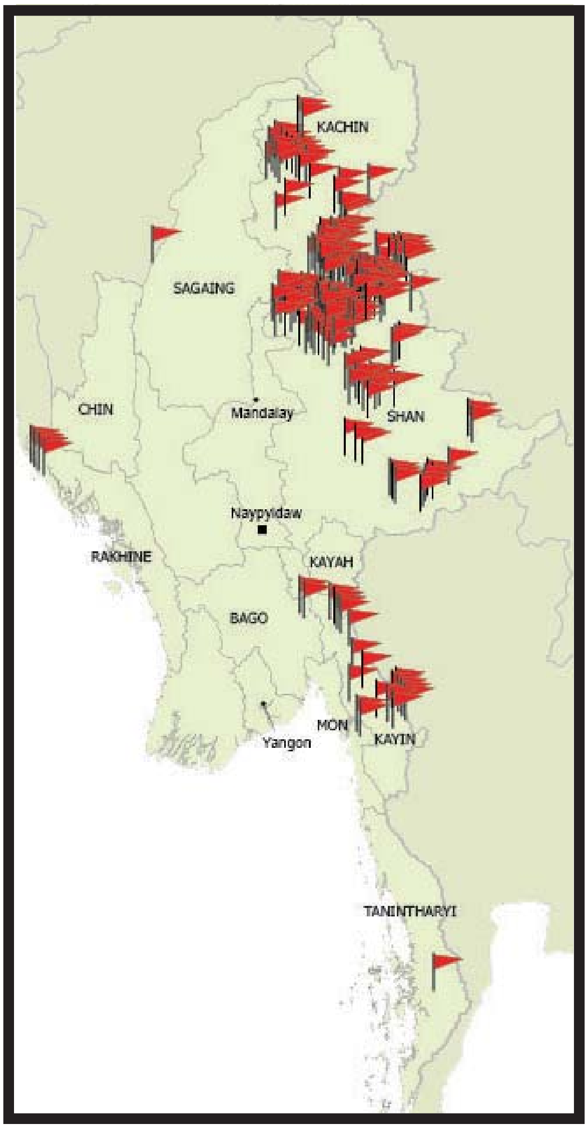

Copyright: Burma News International

t ce; (4)

ထို့မှသာမက အစိုးရ၏ ပထမဆုံးအဆင့်ဖြစ်သော NCA အဆင့်တွင်ပင် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲများ ထစ်ငေါ့နေခဲ့ပြီး ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲ အကြိုကာလတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခမှာ လက်တွေ့အားဖြင့် ပိုမိုဆိုးဝါးလာခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှစခဲ့သော KIA နှင့် စစ်ပွဲသည် လျော့ပါးလာခြင်းမရှိဘဲ ၂၀၁၂ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တို့တွင် မြန်မာစစ်တပ်က လေကြောင်း တိုက်ခိုက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ MNDAA နှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ပေါက်ကွဲလာခြင်းက ကိုးကန့်ဒေသကို ဒုက္ခရောက်စေခဲ့ပြီး သောင်းနှင့်ချီသည့် ပြည်သူများ ထွက်ပြေးကြရသည်။ ထို့အပြင် MNDAA၊ KIA တို့နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့ထားသည့် AA လူသိရှင်ကြား ပေါ်ထွက်လာခြင်း၊ TNLA နှင့် တိုက်ပွဲများ၊ DKBA နှင့် ရုံဖန်ရံခါ တိုက်ပွဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခြင်းတို့ကြောင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် သိသာထူးခြားသည့် တိုးတက်မှုမရှိကြောင်း ပြသနေသည်။ မြန်မာစစ်တပ်က အပြစ်ပေးအရေးယူခံရခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရနေပြီး အရပ်သားများအပေါ် ကျူးလွန်နေသည့် စနစ်တကျ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကိုကြည့်လျှင် ဤလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများကြောင့် ဒုက္ခပင်လယ်ဝေနေရသော လူထုများအတွက် ရွေးကောက်ပွဲမှာ မည်သို့အရေးပါနိုင်သည်ကို ပလောင်ရပ်ရွာ လူထုလုပ်သားတစ်ဦးက ယခုလိုဆိုသည် -

> *“လူတွေက နိုင်ငံရေးကို စိတ်မဝင်စားကြဘူး။ သူတို့က နိုင်ငံရေးပါတီတွေအကြောင်း များများစားစား မသိကြဘူး။ တိုက်ပွဲတွေကလည်း ဆက်ဖြစ်နေတော့ ရွာသားအများစုက တစ်ရွာကတစ်ရွာ ပြေးနေကြရတယ်။ အခုဆို တိုက်ပွဲက နေရာတိုင်း ဖြစ်နေတယ်။ တစ်ရက်ကို ၄ ပွဲ ၅ ပွဲလောက် ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့ ရွေးကောက်ပွဲအကြောင်း သိအောင် ကြိုးစားဖို့ထက် သူတို့လုံခြုံရေးအတွက် စိုးရိမ်နေကြရတယ်။ မြို့မှာတောင် ဗမာစစ်တပ်နဲ့ EAO တွေ တိုက်ပွဲဖြစ်သေးတယ်။”*[122]

အစိုးရက အချို့အဖွဲ့များကို ချန်ထားရမည်ဟု မလျှော့တမ်း အတင်းအကျပ် တောင်းဆိုနေရာ NCA လက်မှတ်ထိုးရေး မသေချာသည့်အပြင် အကယ်၍ထိုးဖြစ်ပါကလည်း တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာ ဖြစ်ချင်မှဖြစ်ပေမည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် အပြောင်းအလဲတံခါးဖွင့်ရန် သော့ဖြစ်ပြီး သော့ကိုင်ထားသူမှာ မြန်မာစစ်တပ်ဖြစ်နေသည်။ တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီများ၊ တိုင်းရင်းသား ပြည်သူလူထုများနှင့် EAO များအားလုံးက အပြောင်းအလဲလိုလားကြသည်။ ၎င်းတို့က တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေးများနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်တို့အား အာမခံသော ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို လိုလားသော်လည်း ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ပြင်ဆင်ရန် ကြိုးစားနေသော နိုင်ငံရေးပါတီများမှာ ၎င်းတို့ပြင်ရန်ကြိုးစားနေသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှ ပုဒ်မများ၊ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ကန့်သတ်ချက်များကြောင့် မလူးသာမလွန့်သာဖြစ်နေကြသည်။ အခြားတစ်ဘက်တွင်မူ EAO များမှာ လက်နက်ကိုင်ခြင်း၊ အများအပြားမှာ လူထုထောက်ခံမှုရှိခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာ အုပ်ချုပ်စီမံသည့် ကိုယ်ပိုင်နယ်မြေရှိကြခြင်းစသည့် အားသာချက်များအရ ရေရှည်တိုက်ပွဲဖြစ်စဉ်အတွင်း ယခုတိုင်ရှိနေသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများကသော်လည်းကောင်း၊ EAO များကသော်လည်းကောင်း အဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ပုံစနစ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲဖြစ်မြောက်အောင် ထိရောက်စွာ မလုပ်နိုင်ကြသေးသော်လည်း ယခုလောလောဆယ်တွင်မူ EAO များ၌ အပေးအယူလုပ် ညှိနှိုင်းနိုင်သည့်အာဏာ တစ်စုံတစ်ရာရှိနေပြီး တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးအခြေအနေကို ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲထက် ပိုမို၍ အခြေခံကျကျ ပြောင်းလဲပစ်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်ထဲ ပါဝင်နေကြသည်။

e*;

တိုင်းရင်းသားနိုင်ငံရေးပါတီအများစု၏ အဓိက ပန်းတိုင်မှာ ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်ပြီး ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်းများ ဖော်ပြကြသည့် အဓိကမျှော်မှန်းချက်များမှာလည်း ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် တိုင်းရင်းသား အခွင့်အရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့် ရရှိရေးပင်ဖြစ်သည်။ မေးစရာဖြစ်လာသည်မှာ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် ဤရည်မှန်းချက်ကို ဖြစ်မြောက်စေမည်လားဟူသည့် မေးခွန်းဖြစ်သည်။ အတိုဖြေရမည်ဆိုလျှင် ထွက်လာသည့် အဖြေမှာ ဖြစ်မြောက်မည်မဟုတ်ဟူသည့်အဖြေပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် အထင်ကရမှတ်တိုင်ဖြစ်ပြီး ဘက်များစွာ၌ အရေးကြီးသော်လည်း တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ မျှော်မှန်းချက်များ အထမြောက်ရေးကို အဟန့်အတားပြုနေသော ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ တရားဝင်မှုကို ထပ်မံခိုင်မာအောင် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်ပေးရာရောက်သည်။ တိုင်းရင်းသားနယ်မြေများမှ ပြည်သူအများအပြားက ဤအချက်ကို အသေအချာသိမြင်နေကြသည်။ ယင်းအချက်ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် စိတ်မဝင်စားမှု၊ မယုံကြည်မှုများရှိနေခြင်းဖြစ်ပြီး ၄င်းရွေးကောက်ပွဲသည် ၄င်းတို့အတွက် အမှန်တကယ် အပြောင်းအလဲ ဖြစ်စေနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းသည် စင်ပြိုင်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး တူညီသည့် ရည်မှန်းချက်ဖြစ်သော ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဆီသို့ရောက်ရှိရန် ပုံမှန်အဆောက်အအုံများ၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံစနစ်များနှင့် ဥပဒေရေးရာ မူဘောင်များ၏ ပြင်ပမှ ကြိုးစားနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ငန်းစဉ်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ အခွင့်အရေး၊ တန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်တို့၏ အနာဂတ်အပေါ် သက်ရောက်မှု အရှိဆုံးဖြစ်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဆိုခြင်းကြောင့် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲကို လုံးဝအလေးမထားသင့်ဟု ဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဒီမိုကရေစီ ယဉ်ကျေးမှုကို အားပေးမြှင့်တင်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ ထူထောင်ခြင်းနှင့် ခိုင်မာစေခြင်းတို့နှင့်အတူ မဲစာရင်းများ ယွင်းမှု၊ မဲဆန္ဒရှင် ပညာပေးရေးလိုအပ်မှု တို့ကဲ့သို့သော ပြဿနာများမှ သင်ခန်းစာယူခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများအနေဖြင့် အရပ်ဘက်လူထု အသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် ပိုမိုထိရောက်သည့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းရေးကဲ့သို့ လုပ်ငန်းများ ပိုမိုထိရောက်စွာ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့မှာ အလွန်အရေးပါ ပါသည်။

အကယ်၍ ပြည်သူလူထုမှ ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနာဂတ်အား ပြဋ္ဌာန်းပေးမည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုအဖြစ် အလွန်အမင်း မျှော်လင့်နေပါက ထိုမျှော်လင့်ချက်သည် မျှော်လင့်ချက်အမှား ဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။ အာဏာဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရေး၊ တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးသို့ ဦးတည်ရွေ့လျားမှုမှန်သမျှကို ပိတ်ဆို့ဟန့်တားနေသည့် မြန်မာစစ်တပ်ဟူသော အဖွဲ့အစည်းကြီး၏ အလှမ်းကျယ်သည့် ထိန်းချုပ်နိုင်စွမ်းတို့ကြောင့် ရွေးကောက်ပွဲသည် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးနှင့် အဆောက်အအုံပိုင်း အပြောင်းအလဲများအား ဆောင်ကြဉ်းပေးနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ တိုင်းရင်းသား လူထုများအတွက်မူ အဓိပ္ပာယ်ပိုမိုကျယ်ပြန့်သည့် ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် ယုံကြည်မှု နောက်တစ်လှမ်းဆုတ်ခြင်းလည်း ဖြစ်သွားနိုင်သည်။

tlujywuwe;cursm;

မြန်မာနိုင်ငံမှ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများတန်းတူရေးနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဋ္ဌာန်းခွင့်ရရှိရေး၊ နိုင်ငံကို အရပ်ဘက်မှထိန်းချုပ်မှုထူထောင်ရေးတို့အတွက် သက်ဆိုင်သူအားလုံး ဆောင်ရွက်သင့်သည့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည် -

- ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအပါအဝင် တိုင်းပြည်၏ အုပ်ချုပ်ရေးဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံနှင့် အဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အမြန်ဆုံး စတင်လုပ်ဆောင်ရန်။ ယင်းလုပ်ငန်းစဉ်ထဲတွင် အောက်ပါတို့ ပါဝင်သင့်သည် -
  - အခြေခံဥပဒေပြင်ဆင်ရေးအတွက် စစ်တပ်၏ ဗီတိုအာဏာအား အဆုံးသတ်ရေးအတွက် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၃၆ ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းအားဖြင့် စစ်တပ်၏ အာဏာကိုလျှော့ချရန်၊
  - အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၁ နှင့် ဇယား ၂ တို့ကို ပြင်ဆင်ခြင်းဖြင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များသို့ အုပ်ချုပ်ရေး၊ ဘတ်ဂျက်နှင့် နိုင်ငံရေးအာဏာ ပိုမိုပေးအပ်ကာ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများကို အာဏာပိုမိုပေးအပ်ရန်၊
  - ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးအဆင့် လွှတ်တော်များကို ၄င်းတို့ဝန်ကြီးချုပ်အား ကိုယ်တိုင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခွင့် ပေးရန်နှင့်
  - အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာနနှင့် စစ်ဘက်ကထိန်းချုပ်သည့် ဝန်ကြီးဌာန ၃ ခုဖြစ်သော ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့ကို အရပ်ဘက်ထိန်းချုပ်မှုအောက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ထားရှိရန်။

wi;&i;om;Eiia&;ygwrsm;

- အမတ်လောင်းစာရင်းများတွင် အမျိုးသမီးများကို အနည်းဆုံး ၃ ပုံ ၁ ပုံ ခွဲတမ်းချနေရာပေးရန်၊ ခေါင်းဆောင်ပိုင်းနှင့် အလုပ်အမှုဆောင် ကော်မတီရာထူးများ အပါအဝင် ပါတီအဆောက်အအုံအဆင့်တိုင်းတွင်လည်း အမျိုးသမီးများအတွက် ခွဲတမ်းများထားပေးရန်၊
- မဟာမိတ်ဖွဲ့ရေးဆွေးနွေးမှုများ စတင်နိုင်ရန်နှင့် တည်ရှိပြီးသား လူမျိုးပေါင်းစုံမဟာမိတ်အစုအဖွဲ့များ ခိုင်မာတောင့်တင်းစေရန် တို့အတွက် တူညီသည့် မူဝါဒရပ်တည်ချက်ရှိပြီး လူမျိုးတူ နိုင်ငံရေးပါတီများအကြား ဘုံအခြေခံရပ်တည်ချက် ထူထောင်ရန်၊
- ဒေသန္တရ မဲဆန္ဒနယ်များအတွင်းရှိ အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရပ်ရွာလူထုများနှင့် တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းကို ခိုင်ခံ့ပြီး အသားကျအောင်လုပ်ဆောင်ရန်၊
- ပါတီမူများ ကြေညာခြင်းထက် ကျော်လွန်၍ မိမိတို့မဲဆန္ဒနယ်များ၏ မျှော်လင့်ချက်များ လိုအပ်ချက်များကို ထင်ဟပ်သည့်

ပိုအသေးစိတ်ကျ ပြည့်စုံခြုံငုံမှုရှိသော မူဝါဒရပ်တည်ချက်များ သို့မဟုတ် ကြေညာစာတမ်းများ ရေးဆွဲထုတ်ပြန်ရန်နှင့်

- သက်ဆိုင်ရာဘာသာစကားများဖြင့် ရေးသားထုတ်ပြန်ခြင်းအပါအဝင် စည်းရုံးရေးလုပ်ငန်းများ တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်၍ ယင်းမူဝါဒများကို ရပ်ရွာလူထုများ အလွယ်တကူသိရှိ လေ့လာနိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်။

wi;&i;om;vrsK;u taj;crcaom Eiia&;ygwrsm;

- တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့၏ အမျိုးသားရေး မျှော်မှန်းချက်များအတွက် မည်သို့ ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မည်ကို ဖော်ပြသည့်မူဝါဒများ ထုတ်ပြန်ရန်၊
- ပါတီ၏လှုပ်ရှားလည်ပတ်မှု၊ မူဝါဒလမ်းညွှန်မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးသည့် လုပ်ငန်းများ၊ ဒေသန္တရပါတီဌာနခွဲများနှင့် ရုံးများ၊ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိရုံးများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရစေရန်အတွက် ပါတီတွင်း ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံများတွင် ဗဟိုဦးစီးချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချရန်နှင့်
- တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးအတွက် ပြင်ဆင်သည့်အနေဖြင့် တိုင်းရင်းသားအခြေပြု အရပ်ဘက်လူထုအသိုင်းအဝိုင်းများ၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ EAO များတို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး၊ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ရန်။

toiu;ajymi;a&;umvtwu ay:xuvmrn vu& or[w tem*wtp;&

- မည်သည့်အစိုးရ သက်တမ်းတွင်မဆို နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖက်ဒရယ်စနစ်ကို အဓိကဦးစားပေးအဖြစ် ထားရှိခြင်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီဖက်ဒရယ်ပြည်ထောင်စုကို ဦးတည်သော စစ်မှန်သည့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေး အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊
- EAO များနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းကို တန်းတူရည်တူဆောင်ရွက်ပြီး ပင်လုံစိတ်ဓာတ် ဖော်ကျူးသည့် ရေရှည်တည်တံ့သော နိုင်ငံရေးဖြေရှင်းချက်ရရှိရေးကို ရည်ရွယ်လျက် အားလုံးပါဝင်သည့် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးတွေ့ဆုံဆွေးနွေးပွဲကို အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိနှင့် အခြေခံကျစွာကျင်းပရေးအာမခံရန်၊
- အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲအားလုံး လွတ်လပ်ပြီး တရားမျှတရေးကို အာမခံနိုင်ရန်အတွက် နိုင်ငံတကာရွေးကောက်ပွဲ စံနှုန်းများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့်
- အနာဂတ်ရွေးကောက်ပွဲအားလုံး၌ တစ်နှစ်ကြိုတင်၍ မဲစာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြုံငုံမှုရှိသည့် နိုင်ငံလုံးကျွတ် မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေးလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သည့်ရင်းမြစ်များ ထောက်ပံ့ပေးခြင်းအပါအဝင် UEC ၏နည်းနာနှင့် လုပ်ငန်းတာဝန်များအတွက် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိစေရေး အာမခံရန်။

Eiiwumtoi;t0i;

- တိုင်းရင်းသားလူထုအသိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းများစွာတို့၏ ပန်းတိုင်များ၊ မျှော်မှန်းချက်များသည် ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲတွင် အခြေမခံကြောင်း အသိအမှတ်ပြုရန်၊
- ဖက်ဒရယ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို အာမခံပြီး စစ်တပ်၏ အာဏာကို လျှော့ချမည့် ပြည့်စုံခြုံငုံမှုရှိသော နိုင်ငံရေး၊ အဆောက်အအုံပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ဥပဒေရေးရာပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ အကောင်အထည်ရေး မြန်မာအစိုးရအား တိုက်တွန်းရန်၊
- EAO များနှင့် အစိုးရသို့ တပြေးညီ အထောက်အကူပေးခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အားပေးကူညီရန်၊
- မဲဆန္ဒရှင်ပညာပေးရေးနှင့် ရွေးကောက်ပွဲစောင့်ကြည့်ရေး လှုပ်ရှားမှုများဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက်လည်းကောင်း ဒေသခံတိုင်းရင်းသား CSO များအတွက် တိုက်ရိုက်ငွေကြေးနှင့် အထောက်အပံ့များ တိုက်ရိုက်ပေးရန်နှင့်
- တိုင်းရင်းသား နိုင်ငံရေးပါတီများ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု ခိုင်မာစေရေး အားပေးကူညီရန်အတွက် နည်းပညာ အထောက်အကူပံ့ပိုးပေးရန်။

aemuquw

Z,m; 1

jynaxmipOya'jy|pm&i; (y'r 96 u| &nne;on)

1/ Eiiawmumu ,a&;Eivjcla&;u@

(က) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်နှင့်ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ နယ်မြေအစိတ်အပိုင်းများကာကွယ်ရေး၊ ယင်းသို့ ကာကွယ်ရေးအတွက် စီမံပြင်ဆင်ခြင်း၊

(ခ) ကာကွယ်ရေးနှင့် လုံခြုံရေးဆိုင်ရာ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ၊

(ဂ) ဇီဝနှင့်ဓာတုစသည့်လက်နက်များအပါအဝင် လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များနှင့် ပေါက်ကွဲစေတတ်သည့်ပစ္စည်းများ၊

(ဃ) အဏုမြူစွမ်းအင်၊ အဏုမြူလောင်စာ၊ အဏုမြူရောင်ခြည်နှင့် ယင်းတို့ကို ဖြစ်ထွန်းစေသော ဓာတ်သတ္တုပင်ရင်း အခြေ အမြစ်များ၊

(င) စစ်ကြေညာခြင်းနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းခြင်း၊

(စ) နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊

(ဆ) ရဲတပ်ဖွဲ့။

2/ Eiijcm;a&;u@

(က) သံတမန်ရေးရာ၊ ကောင်စစ်ရေးရာနှင့် အခြားရေးရာဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များ၊

(ခ) ကုလသမဂ္ဂ

(ဂ) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၊ ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နှစ်ပြည်ထောင်ဆိုင်ရာ ညီလာခံများ၊ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ အစည်းအဝေးများ၊ အသင်းများနှင့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ယင်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အထမြောက်စေရေး၊

(ဃ) အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာနှင့် ဒေသဆိုင်ရာစာချုပ်များ၊ သဘောတူညီချက်များ၊ ကွန်ဗင်းရှင်းများ၊ နှစ်ပြည်ထောင်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ၊ စာချုပ်များကို ချုပ်ဆိုရေးနှင့် အထမြောက်စေရေး၊

(င) နိုင်ငံကူးလက်မှတ်များနှင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ်များ၊

(စ) ပြည်ဝင်ခွင့်ဗီဇာ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုရေး၊ နေထိုင်ခွင့်ပြုရေး၊ နိုင်ငံမှ ထွက်ခွာခွင့်ပြုရေး၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်နှင်ဒဏ်ပေးရေး၊

(ဆ) ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအား သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်လွှဲအပ်ပေးရေးနှင့် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံမှ တောင်းဆိုရေး။

3/ b@ma&;Ei prue;u@

(က) ပြည်ထောင်စုအရ အသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊

(ခ) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ၊

(ဂ) ငွေစက္ကူထုတ်လုပ်ရေး၊ ဒင်္ဂါးသွန်းလုပ်ရေး၊

(ဃ) မြန်မာနိုင်ငံတော်ဗဟိုဘဏ်နှင့် ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊

(င) နိုင်ငံခြားသုံးငွေ ထိန်းသိမ်းကြီးကြပ်ရေး၊

(စ) အရင်းအနှီးနှင့်ငွေကြေးဈေးကွက်၊

(ဆ) အာမခံလုပ်ငန်း၊

(ဇ) ဝင်ငွေခွန်၊

(ဈ) ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၊

(ည) တံဆိပ်ခေါင်းခွန်၊

(ဋ) အကောက်ခွန်၊

(ဌ) အောင်ဘာလေထီ၊

(ဍ) အခွန်အယူခံခြင်း၊

(ဎ) ပြည်ထောင်စု၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊

(ဏ) ပြည်ထောင်စုပိုင်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် အခြားနည်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(တ) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ထုတ်ချေးခြင်း၊

(ထ) ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊

(ဒ) ပြည်တွင်းပြည်ပမှငွေချေးယူခြင်း၊

(ဓ) ပြည်ထောင်စုအတွက် ပစ္စည်းရယူခြင်း၊

(န) ပြည်ပမှ ငွေကြေးအကူအညီနှင့် အထောက်အပံ့။

4/ p;ym;a&;u@

(က) စီးပွားရေး၊

(ခ) ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၊

(ဂ) သမဝါယမ၊

(ဃ) ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ဘုတ်အဖွဲ့၊ လုပ်ငန်း၊ ကုမ္ပဏီ၊ အစုစပ်၊

(င) သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်နှင့်ယင်းကုန်ပစ္စည်းများ၏ အရည်အသွေးသတ်မှတ်ခြင်း၊

(စ) ဟိုတယ်နှင့်တည်းခိုခန်း၊

(ဆ) ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်း။

5/ puy|;a&;Eiar;jrLa&;u@

(က) မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှု၊

(ခ) မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ ဖော်ထုတ်ခြင်း၊

(ဂ) ကြေးတိုင်နှင့်မြေစာရင်း၊
(ဃ) မြေတိုင်း၊
(င) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲသည့် ဆည်မြောင်း၊ တာတမံနှင့် စိုက်ပျိုးရေရရှိရေးလုပ်ငန်းများ၊
(စ) မိုးလေဝသ၊ ဇလဗေဒနှင့် မြေငလျင်တိုင်းတာရေး၊
(ဆ) စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊
(ဇ) စက်မှုလယ်ယာ၊
(ဈ) စိုက်ပျိုးရေးသုတေသန၊
(ည) ဓာတ်မြေသြဇာနှင့် ပိုးသတ်ဆေး ထုတ်လုပ်ရေး၊
(ဋ) ပင်လယ်ငါးလုပ်ငန်း၊
(ဌ) တိရစ္ဆာန်မျိုးပွားရေး၊ ရောဂါကာကွယ်ရေး၊ ကုသရေးနှင့် သုတေသနလုပ်ငန်းများ။

6/ pr;t i/ v/ypp/ ow/Ei opawmu@

(က) ရေနံ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့နှင့် ပြည်ထောင်စုဥပဒေအရ ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်လောက်အောင် လောင်ကျွမ်းစေတတ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားသော အခြားအရည်အခဲ စသည်များ၊
(ခ) ပြည်ထောင်စု လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး၊
(ဂ) သတ္တုများ၊ သတ္တုတွင်းများ၊ သတ္တုတွင်း အလုပ်သမားဘေးကင်းရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ရေး၊
(ဃ) ကျောက်မျက်ရတနာ၊
(င) ပုလဲ၊
(စ) သစ်တော၊
(ဆ) တောရိုင်းတိရစ္ဆာန်များ၊ သဘာဝအပင်များနှင့် သဘာဝနယ်မြေများ အပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ကာကွယ်ရေးနှင့် ထိန်းသိမ်းရေး။

7/ purvuru@

(က) ပြည်ထောင်စုအဆင့်က ဆောင်ရွက်မည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊
(ခ) စက်မှုဇုန်များ၊
(ဂ) ထုန်လုပ်သည့်ပစ္စည်းများအတွက် အခြေခံစံချိန်စံညွှန်းများ၊
(ဃ) သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာ၊ သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာ သုတေသန၊
(င) အလေးတင်းတောင်း၊ အတိုင်းအတာစသည်တို့ကို စံပြုခြင်း၊
(စ) မူပိုင်ခွင့်များ၊ တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်များ၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်များ၊ စက်မှုဆိုင်ရာ ဒီဇိုင်းများစသည့် အသိဉာဏ်ဆိုင်ရာပစ္စည်းများ။

8/ yaqmia&;/ quo , a&;Ei aqmuvya&;u@

(က) ပြည်တွင်းရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊
(ခ) ရေကြောင်းလမ်းများပြုပြင်ထိန်းသိမ်းရေး၊
(ဂ) ရေအရင်းအမြစ်နှင့် မြစ်ချောင်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊
(ဃ) ပင်လယ်ရေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊
(င) ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောဆိပ်ကမ်းကြီးများ၊
(စ) မီးပြတိုက်၊ မီးပြသင်္ဘောနှင့် မီးပြအစီအမံများ၊

(ဆ) သဘော်တည်ဆောက်ရေး၊ ပြင်ဆင်ထိန်းသိမ်းရေး၊
(ဇ) လေကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊
(ဈ) လေကြောင်းပျံသန်းရေး၊ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် လေယာဉ်ကွင်းတည်ဆောက်ရေး၊
(ည) ကုန်းလမ်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေး၊
(ဋ) မီးရထား၊
(ဌ) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲထားသည့်လမ်းမကြီးများ၊ တံတားကြီးများ၊
(ဍ) စာတိုက်၊ ကြေးနန်း၊ တယ်လီဖုန်း၊ ဖက်(စ်)၊ အီးမေးလ်၊ အင်တာနက်၊ အင်ထရာနက်နှင့် အလားတူ ဆက်သွယ်ရေးများ၊
(ဎ) ရုပ်မြင်သံကြား၊ ဂြိုလ်တုဆက်သွယ်ရေး၊ အသံလွှင့်အသံဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် အလားတူ ဆက်သွယ်ရေးများ၊ အိမ်ရာနှင့် အဆောက်အအုံများ။

9/ vra&;u@

(က) ပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်း၊ သင်ရိုးမာတိကာ၊ သင်ပြနည်းစနစ်၊ သုတေသန၊ စီမံကိန်း၊ စီမံချက်နှင့်စံများ၊
(ခ) တက္ကသိုလ်၊ ဒီဂရီကောလိပ်၊ သိပ္ပံစသည့်သင်တန်းများနှင့် အဆင့်မြင့်ပညာ အခြားအဖွဲ့အစည်းများ၊
(ဂ) ပြည်ထောင်စုကသတ်မှတ်သည့် စာမေးပွဲများ၊
(ဃ) ကိုယ်ပိုင်ကျောင်းများနှင့်သင်တန်းများ၊
(င) အမျိုးသားအားကစား၊
(စ) အမျိုးသားကျန်းမာရေး၊
(ဆ) တိုင်းရင်းဆေးပညာနှင့် တိုင်းရင်းဆေးဝါးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊
(ဇ) ကုသိုလ်ဖြစ်ဆေးရုံများနှင့်ဆေးခန်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကဆေးရုံများနှင့်ဆေးခန်းများ၊
(ဈ) မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေး၊
(ည) ကြက်ခြေနီအသင်း၊
(ဋ) အစားအသောက်၊ ဆေးဝါး၊ ဆေးပစ္စည်းနှင့် အလှကုန်စသည်တို့ တုပရောနှော ထုတ်လုပ်ရောင်းချခြင်းမှ ကာကွယ်ရေး၊
(ဌ) ကလေးသူငယ်များ၊ လူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများ၊ မသန်မစွမ်းသူများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အခြေအနေမဲ့များအား စောင့်ရှောက်ရေး၊
(ဍ) ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကိစ္စရပ်များ၊
(ဎ) မီးသတ်တပ်ဖွဲ့၊
(ဏ) အလုပ်လုပ်ချိန်၊ နားချိန်၊ အလုပ်ပိတ်ရက်များနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆိုင်ရာ ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေး၊
(တ) ဝါဏိဇ္ဇပဋိပက္ခ၊
(ထ) လူမှုဖူလုံရေး၊
(ဒ) အလုပ်သမားအဖွဲ့အစည်းများ၊
(ဓ) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲသည့်-
  (၁) ရှေးဟောင်းယဉ်ကျေးမှု သို့မဟုတ် သမိုင်းဝင်ဒေသများ၊ အဆောက်အအုံများ၊ အထိမ်းအမှတ်များ၊ မှတ်တမ်းများ၊ ကျောက်စာများ၊ မင်စာများ၊ ပေပုရပိုက်များ၊ လက်ရေးစာများ၊ လက်ရာများ၊ ရုပ်ဝတ္ထု ပစ္စည်းများ၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနလုပ်ငန်းများ၊
  (၂) ပြတိုက်များ၊ စာကြည့်တိုက်များ။
(န) စာပေ၊ သဘင်၊ ဂီတ၊ ရိုးရာပန်း၊ ရုပ်ရှင်၊ ဗီဒီယို၊
(ပ) မွေးဖွားခြင်းနှင့် သေဆုံးခြင်းဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်ရေး။

10/ prceca&;u@

(က) အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး၊
(ခ) ရွာမြေ၊ မြို့မြေ စီမံခန့်ခွဲရေး၊
(ဂ) အိမ်ငှား၊ မြေငှား၊
(ဃ) မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သောဆေးဝါး၊
(င) နိုင်ငံတော်လျှို့ဝှက်ချက်ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာကိစ္စများ၊
(စ) အသင်းအဖွဲ့များ၊
(ဆ) အကျဉ်းထောင်၊
(ဇ) နယ်စပ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊
(ဈ) သန်းခေါင်စာရင်း၊
(ည) နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်း၊ နိုင်ငံသားပြုခြင်း၊ နိုင်ငံသားအဖြစ်မှရုပ်စဲခြင်း၊ ရုပ်သိမ်းခြင်း၊ နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးနှင့် မှတ်ပုံတင်လုပ်ငန်း၊
(ဋ) ဘွဲ့ထူး၊ ဂုဏ်ထူး။

11/ w&m;p&ia&;u@

(က) တရားစီရင်ရေး၊
(ခ) ရှေ့နေများ၊
(ဂ) ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၊ ကျင့်ထုံးများ၊
(ဃ) တရားမဥပဒေများ၊ ကျင့်ထုံးများအပါအဝင်၊ ပဋိညာဉ်၊ အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး၊ တရားစွဲဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသော နစ်နာချက်များ၊ လူမွဲအဖြစ်ခံယူခြင်း၊ ယုံမှတ်အပ်နှံခြင်းနှင့် ယုံမှတ်အပ်နှံထားသဖြင့် စီမံပိုင်ခွင့်ရှိသူများ၊ အမွေထိန်းနှင့် ပစ္စည်းထိန်း၊ မိသားစု ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ အုပ်ထိန်းသူများနှင့် အုပ်ထိန်းခံရသူများ၊ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း၊ အမွေဆက်ခံရေး၊
(င) သက်သေခံဥပဒေ
(စ) ကာလစည်းကမ်းသတ်၊
(ဆ) အမှုတန်ဖိုးသတ်မှတ်ခြင်း၊
(ဇ) သီးခြားသက်သာခွင့်၊
(ဈ) နိုင်ငံခြားစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ၊
(ည) ပင်လယ်ရေကြောင်းစီရင်ပိုင်ခွင့်၊
(ဋ) ပင်လယ်ဓားပြမှုများ၊ နိုင်ငံတကာပင်လယ်ပြင် သို့မဟုတ် ကောင်းကင်ယံ၊ ကျူးလွန်သောပြစ်မှုများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်၊ မြေပြင် သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာပင်လယ်ပြင် သို့မဟုတ် ကောင်းကင်ယံ၊ ကျူးလွန်သောပြစ်မှုများ။

Z,m; 2

wi;a'o\u;Ei ork[w jyne,Oya'jy\pm&i; (y'r 188 u &nne;on)

1/ b@ma&;Eiprue;u@

(က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း၊
(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေ၊
(ဂ) မြေယာခွန်၊
(ဃ) ယစ်မျိုးခွန် (မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် စိတ်ကိုပြောင်းလဲစေတတ်သည့် ဆေးဝါးများ မပါ)၊
(င) အဆောက်အအုံနှင့် မြေခွန်၊ ရေခွန်၊ လမ်းမီးခွန်၊ ဘီးခွန်စသည့် စည်ပင်သာယာရေးဆိုင်ရာ အခွန်အခများ၊
(စ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်များ၏ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊
(ဆ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ပိုင်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း၊ ငှားရမ်းခြင်းနှင့် အခြားနည်းဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
(ဇ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ပြည်တွင်း၊ထုတ်ချေးခြင်း၊
(ဈ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်ဘဏ္ဍာရန်ပုံငွေများ ပြည်တွင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်း၊
(ည) ဒေသန္တရစီမံကိန်း၊
(ဋ) အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်း။

2/ p;ym;a&;u@

(က) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေး ကိစ္စများ၊
(ခ) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် ကူးသန်းရောင်း ဝယ်ရေးကိစ္စများ၊
(ဂ) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိုင်းဒေကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ဆောင်ရွက်သည့် သမဝါယမ ကိစ္စများ။

3/ puy|;a&;Eiar;jrLa&;u@

(က) လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး၊
(ခ) အပင်နှင့် သီးနှံဖျက်ပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်ရေးနှင့် နှိမ်နင်းရေး၊
(ဂ) ဓာတ်မြေဩဇာ စနစ်တကျ သုံးစွဲရေးနှင့် သဘာဝမြေဩဇာများ စနစ်တကျ ထုတ်လုပ်သုံးစွဲရေး၊
(ဃ) စိုက်ပျိုးရေး ချေးငွေနှင့် စုငွေများ၊
(င) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသော ဆည်မြောင်း၊ တာတမံ၊ ရေကန်၊ ရေနုတ်မြောင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေ ရရှိရေးလုပ်ငန်းများ၊
(စ) ရေချိုငါးလုပ်ငန်း၊
(ဆ) ပြည်ထောင်စုက ပြဋ္ဌာန်းသည့် ဥပဒေနှင့်အညီ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် စနစ်တကျ ထိန်းကျောင်းရေး။

4/ pr;tif vkyppf owfEif opawmu@

(က) ပြည်ထောင်စုက စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အကြီးစားလျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေးမှအပ မဟာဓာတ်အားလိုင်းနှင့် ဆက်သွယ်ခြင်းမရှိသော တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် အလတ်စားနှင့် အသေးစား လျှပ်စစ်ဓာတ်အား ထုတ်လုပ်ဖြန့်ဖြူးရေး၊

(ခ) ဆားနှင့်ဆားထွက်ပစ္စည်း၊

(ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း ကျောက်မျက်ရတနာ ဖြတ်တောက်ခြင်း၊ သွေးခြင်း၊

(ဃ) ကျေးရွာထင်းစိုက်ခင်း၊

(င) အပန်းဖြေစခန်းများ၊ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်၊ ရုက္ခဗေဒဥယျာဉ်။

5/ purvuru@

(က) ပြည်ထောင်စုအဆင့်က ဆောင်ရွက်ရန် သတ်မှတ်ထားသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများမှအပ အခြားစက်မှုလုပ်ငန်းများ၊

(ခ) အိမ်တွင်းစက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ။

6/ yaqmia&;f quo , a&;Ei aqmuvya&;u@

(က) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် ဆိပ်ကမ်းများ၊ သင်္ဘောဆိပ်များ၊ ဆိပ်ခံများ၊

(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့် လမ်းများ၊ တံတားများ၊

(ဂ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်းသာ သွားလာသည့် ပုဂ္ဂလိကယာဉ်များ စနစ်တကျပြေးဆွဲနိုင်ရေး။

7/ vra&;u@

(က) ပြည်ထောင်စုက ချမှတ်ထားသည့် တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာ မူဝါဒများနှင့် မဆန့်ကျင်သော တိုင်းရင်းဆေးဆိုင်ရာကိစ္စများ၊

(ခ) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အတွင်း လူမှုဝန်ထမ်းလုပ်ငန်းများ၊

(ဂ) မီးဘေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး၊

(ဃ) ကုန်တင်ကုန်ချလုပ်ငန်း၊

(င) တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်က စီမံခန့်ခွဲခွင့်ရှိသည့်-

(၁) ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များထိန်းသိမ်းရေး၊

(၂) ပြတိုက်နှင့်စာကြည့်တိုက်များ။

(စ) ဇာတ်ရုံ၊ ရုပ်ရှင်ရုံနှင့် ဗီဒီယိုရုံ၊

(ဆ) ဓာတ်ပုံ၊ ပန်းချီ၊ ပန်းပု စသည့်ပြပွဲများ။

au;Z;wivm

မြန်မာ့အရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သူများအဖွဲ့အနေဖြင့် “တိုင်းရင်းသားတန်းတူရေးကို ရွေးကောက်ပွဲမှ ဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မလား - ၂၀၁၅ ရွေးကောက်ပွဲအပေါ် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ၏ အမြင်သဘောထားများ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း စုစည်းတင်ပြချက်” အမည်ရှိ အစီရင်ခံစာအတွက် သုတေသနပြုရာတွင် သဘောထားကြီးစွာဖြင့် အချိန်ပေးပြီး ဝိုင်းဝန်းပါဝင်ပေးခဲ့ကြသော နိုင်ငံရေးပါတီ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အရပ်ဘက်လူထုအဖွဲ့အစည်းများအား အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့၏ နွေးထွေးပျူငှာမှုနှင့် တိုင်းရင်းသား ပြဿနာများအကြောင်း၊ သတိထားရန် လိုအပ်သည့် စိုးရိမ်ပူပန်စရာများအကြောင်းတို့အား ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဆွေးနွေးဖလှယ်ရန်ဆန္ဒရှိမှုမှာ သုတေသီများ အတွက် ကြီးစွာသောအထောက်အကူဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် ယခုအစီရင်ခံစာသည် တိုင်းရင်းသားလူထုများအတွက် အခွင့်အရေးများနှင့် တန်းတူရေးရရှိရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးပမ်းနေခဲ့သူများအား တစ်စုံတစ်ရာ အကျိုးပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့မျှော်လင့်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာကို အချိန်ပေးကာ လိုအပ်သလိုပါဝင်ကူညီ၍ ဝိုင်းဝန်းတည်းဖြတ်၊ မှတ်ချက် ပေးခဲ့ကြသူများအားလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ကူညီပေးခဲ့သော ဒိန်းမတ်-မြန်မာကော်မတီ (Danish Burma Committee) ဥက္ကဋ္ဌဟောင်း Mr. Anton Johannsen ကိုလည်း ကျွန်ုပ်တို့အနေဖြင့် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

t ne;pmrsm;

1. See Appendix
2. "It's Official: Election Date Set for Nov. 8," *The Irrawaddy*, July 8, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/its-official-election-day-set-for-nov-8.html (accessed August 11, 2015).
3. Charlie Campbell, "Is the World's Longest-Running Civil War About to End?" *Time*, November 6, 2013. http://world.time.com/2013/11/06/is-the-worlds-longest-running-civil-war-about-to-end/ (accessed August 11, 2015).
4. Michael W. Charney. *A History of Modern Burma* (New York: Cambridge University Press, 2009).
5. "Chronology of Burma's Constitutional Process," *Human Rights Watch*, May, 2008. https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/burma0508chronology.pdf (accessed August 21, 2015).
6. Benedict Rogers. *Burma: A Nation at the Crossroads* (London: Rider Books, 2012).
7. Charney. *A History of Modern Burma*.
8. "Chronology of Burma's Constitutional Process," *Human Rights Watch*.
9. "Burma: Reject Constitutional Referendum," *Human Rights Watch*, May 17, 2008. https://www.hrw.org/news/2008/05/17/burma-reject-constitutional-referendum (accessed August 21, 2015).
10. Charney, *A History of Modern Burma*.
11. Bertil Lintner. *Burma in Revolt: Opium and Insurgency since 1948*, 2nd Edition (Chiang Mai: Silkworm Books, 1999).
12. Bertil Lintner and Michael Black, *Merchants of Madness* (Chiang Mai: Silkworm Books, 2009).
13. "Refugee and IDP Camp Populations: July 2015," *The Border Consortium*, August, 2015. http://www.theborderconsortium.org/media/62183/2015-07-jul-map-tbc-unhcr.pdf (accessed September 4, 2015).
14. "Protection and Security Concerns in South East Burma/Myanmar," *The Border Consortium*, November, 2014. http://www.theborderconsortium.org/media/54376/report-2014-idp-en.pdf (accessed August 11, 2015).
15. "The 4th Anniversary of the Renewal of War in Kachin Areas," *Kachin Women's Association – Thailand*, June 9, 2015. http://www.kachinwomen.com/kachinwomen/publications/statements/137-the-4th-anniversary-of-the-renewal-of-war-in-kachin-areas (accessed August 11, 2015).
16. "The Han that rock the cradle," *The Economist*, March 14, 2015. http://www.economist.com/news/asia/21646248-kokang-conflict-causes-problems-china-too-han-rock-cradle (accessed August 11, 2015).
17. John Pomfret, "U.S. supports creation of U.N. commission of inquiry into war crimes in Burma," *The Washington Post*, August 18, 2010. http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/08/17/AR2010081706026.html (accessed August 11, 2015)
18. "Deciphering Myanmar's Peace Process: A Reference Guide 2014," *Myanmar Peace Monitor* (Chiang Mai: Burma News International, 2014).
19. See reports from both international human rights groups such as Amnesty International, Human Rights Watch and also local, ethnic-based human rights documentation groups such as Karen Human Rights Group, Human Rights Foundation of Monland, Shan Foundation for Human Rights, and Women's League of Burma, among others.
20. Bertil Lintner. "Rain for Myanmar's peace parade," *The Asia Times Online*, June 15, 2013. http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/SEA-01-250613.html (accessed August 21, 2015).
21. Paul Keenan. "Ethnic Political Alliances," *Burma Center for Ethnic Studies*, October 2013, Briefing Paper No. 18.
22. The MNP formed out of the MNDF, the party that contested the 1990 election.
23. Constitution of the Republic of the Union of Myanmar (2008).
24. Constitution, Chapter IV.
25. Constitution, Schedules One and Two.
26. Constitution, Chapter IV, Article 161(b).
27. Hamish Nixon, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, and Matthew Arnold, "State and Region Governments in Myanmar," *The Asia Foundation and Myanmar Development Resource Institute - Centre for Economic and Social Development*, September 2013. https://asiafoundation.org/resources/pdfs/StateandRegionGovernmentsinMyanmarCESDTAF.PDF (accessed August 11, 2015).
28. Union Election Commission Myanmar, *Strategic Plan 2014-2018*, February 2014, Naypyidaw.
29. Aung Ye Maung Maung, "Myanmar Legislature Considers Proportional Representation," *VOA*, July 24, 2014. http://www.voanews.com/content/myanmar-legislature-considers-proportional-representation/1964683.html (accessed August 11, 2015)
30. Jonah Fisher, "Why has Myanmar dropped proportional representation plans?" *BBC*, November 21, 2014. http://www.bbc.com/news/world-asia-30144214 (accessed August 11, 2015).
31. "Areas Where Elections Are Cancelled," *ALTSEAN-Burma*, (accessed August, 18, 2015). http://www.altsean.org/Research/2010/Key%20Facts/Constituencies/Black%20areas.php
32. "Myanmar Pyithu Hluttaw (House of Representatives)," *Inter-Parliamentary Union*, (accessed August, 18, 2015). http://www.ipu.org/parline/reports/2388_E.htm
33. Palaung CSO, interview with author, location undisclosed, July 2015.
34. Naw Noreen. "Ethnic armies vow to keep peace during election," *Democratic Voice of Burma*, July 16, 2015. http://www.dvb.no/news/ethnic-armies-vow-to-keep-peace-during-election/54840 (accessed August 18, 2015).
35. Keenan, "Ethnic Paolitical Parties."
36. NBF, interview with author, Rangoon, June 2015.

37. MNP, interview with author, Mon State, June 2015.
38. Yen Snaing, "Mon Advocacy Group Urges Cross-Party Collaboration," *The Irrawaddy*, June 29, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/mon-advocacy-group-urges-cross-party-collaboration.html (accessed August, 13, 2015).
39. Chin CSO, interview with author, Rangoon, June 2015.
40. Chin CSO, interview with author, Rangoon, June 2015.
41. CLD, interview with author, Rangoon, June 2015.
42. Nyein Nyein. "Arakanese Political Parties Merge to Form ANP," *The Irrawaddy*, January 14, 2014. http://www.irrawaddy.org/burma/arakanese-political-parties-merge-form-anp.html (accessed August 13, 2015).
43. Mratt Kyaw Thu. "Rakhine National Party in 'chaos'," *The Myanmar Times*, June 26, 2015. http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/15221-rakhine-national-party-in-chaos.html (accessed August 20, 2015). Mratt Kyaw Thu. "Rakhine National Party in 'chaos'," *The Myanmar Times*, June 26, 2015. http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/15221-rakhine-national-party-in-chaos.html (accessed August 20, 2015).
44. Arakan CSO, interview with author, (undisclosed location) July, 2015.
45. Aung Min is a leading Government Minister and is also leading the peace process from the Government's side.
46. Karenni political party, interview with author, Rangoon, June 2015.
47. "Western states dismiss Burma's election," *BBC*, November 8, 2010. http://www.bbc.com/news/world-asia-pacific-11707294 (accessed August 20, 2015).
48. UDPKS, interview with author, Kachin State, June 2015.
49. Ethnic political party, interview with author, Rangoon, June 2015.
50. Ethnic political party, interview with author, (location undisclosed), June 2015.
51. Saw Yamin Aung and Feliz Solomon, "Political Parties Pilot Gender Quotas," *The Irrawaddy*, February 4, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/political-parties-pilot-gender-quotas.html (accessed August 13, 2015).
52. Paul Minoletti, "Women's Participation in the Subnational Governance of Myanmar," *The Asia Foundation and Myanmar Development Resource Institute - Centre for Economic and Social Development*, June 2014, Discussion Paper No.3. http://asiafoundation.org/resources/pdfs/WomensParticipationintheSubnationalGovernanceofMyanmar.pdf (accessed August, 13, 2015).
53. Jenny Hedstrom. "Peace for Whom? The institutionalization of gender inequality in Myanmar's reform process," *Swedish Burma Committee*, May 2015. http://www.burmakommitten.org/wp-content/uploads/2015/05/Peace-for-Whom-Gender-In-equality-in-Myanmar-May-2015-SBC.pdf (accessed August 13, 2015).
54. Yen Snaing, "In November Polls, Odds Already Against Women's Empowerment," *The Irrawaddy*, August 18, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/in-november-polls-odds-already-against-womens-empowerment.html (accessed August 20, 2015).
55. "2015 Election: Women account for 13% of candidates," *DVB and Eleven Media*, September 4, 2015. http://www.dvb.no/news/2015-election-women-account-for-13-of-candidates-burma-myanmar/57024 (accessed September 9, 2015).
56. KSDP, interview with author, Kachin State, June 2015.
57. Yen Snaing. "Woman's Political Party Backs Down Amid Govt Pressure to Change Name," *The Irrawaddy*, June 2, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/womens-political-party-backs-down-amid-govt-pressure-to-change-name.html (accessed August 13, 2015)
58. Mon CSO, FGD, Mon State, June 2015.
59. Pa-O CSO, FGD, Shan State, June 2015.
60. Karen CSO, interview with author, Karen State, June 2015.
61. Tavoy CSO, FGD, Rangoon, June, 2015.
62. Karen CSO, interview with author, Karen State, June 2015.
63. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
64. Mon CSO, FGD, Mon State, June 2015.
65. Shan CSO, FGD, Shan State, June 2015.
66. Arakan CSO, interview with author, location undisclosed, July, 2015.
67. Chin CSO, interview with author, Rangoon, June, 2015.
68. Kachin CSO, interview with author, Myitkyina, June, 2015.
69. Mon CSO, FGD, Mon State, June, 2015.
70. Chin CSO, interview with author, Rangoon, June 2015.
71. Pa-O CSO, FGD, Rangoon, June, 2015.
72. Tavoy CSO, FGD, Rangoon, June, 2015.
73. Tavoy CSO, FGD, Rangoon, June, 2015.
74. Lahu CSO, FGD, Rangoon, June, 2015.
75. Mon CSO, FGD, Mon State, June, 2015.
76. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
77. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
78. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
79. Shan CSO, interview with author, Shan State, June, 2015.
80. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
81. Karen CSO, interview with author, Karen, State, June, 2015.

82. Shan CSO, interview with author, Shan State, June, 2015.
83. Shan CSO, FGD, Shan State, June, 2015.
84. Kachin CSO, FGD, Kachin State, June, 2015.
85. Mon CSO, FGD, Mon State, June, 2015.
86. Pa-O CSO, FGD, Shan State, June, 2015.
87. Kachin CSO, FGD, Kachin State, June, 2015.
88. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
89. Kachin CSO, interview with author, Kachin State, June, 2015.
90. PSDP, interview with author, Karen State, June, 2015.
91. MNP, interview with author, Mon State, June, 2015.
92. Tables One and Two refer to Schedules One and Two of the 2008 Constitution which outline the power sharing responsibilities between central and local level parliaments. See Appendix.
93. AMRDP, interview with author, Mon State, June, 20105
94. UNA, interview with author, Rangoon, June, 2015.
95. NBF, interview with author, Rangoon, June, 2015.
96. SNLD, interview with author, Rangoon, June, 2015.
97. See Kim Jolliffe, "Ethnic Conflict and Social Services in Myanmar's Contested Regions," *The Asia Foundation*, June, 2014. https://asiafoundation.org/resources/pdfs/MMEthnicConflictandSocialServices.pdf (accessed August, 20, 2015).
98. Karen CSO, interview with author, Karen State, June, 2015.
99. Kachin CSO, FGD, Kachin State, June, 2015.
100. Hamish Nixon, Cindy Joelene, Kyi Pyar Chit Saw, Thet Aung Lynn, and Matthew Arnold, "State and Region Governments in Myanmar," *The Asia Foundation and Myanmar Development Resource Institute - Centre for Economic and Social Development*, September 2013. https://asiafoundation.org/resources/pdfs/StateandRegionGovernmentsinMyanmarCESDTAF.PDF (accessed August 11, 2015).
101. Nixon et al, "State and Region Governments."
102. Nixon et al, "State and Region Governments."
103. Kachin CSO, FGD, Kachin State, June, 2015.
104. Intha CSO, FGD, Shan State, June, 2015.
105. AMRDP, interview with author, Mon State, June, 2015.
106. SNDP, interview with author, Shan State, June, 2015.
107. Constitution, Schedule Two.
108. "Naypyidaw must cancel its latest plans to build the Upper Salween (Mong Ton) dam in Shan State," *Shan Community Based Organizations*, June 9, 2015. http://www.shanhumanrights.org/index.php/news-updates/216-naypyidaw-must-cancel-its-latest-plans-to-build-the-upper-salween-mong-ton-dam-in-shan-state (accessed August 18, 2015).
109. Lawi Weng. "Concerns Grow After Govt Confirms Massive Dam Project in Southern Shan State, *The Irrawaddy*, September 19, 2014. http://www.irrawaddy.org/burma/concerns-grow-govt-confirms-massive-dam-project-southern-shan-state.html (accessed August 18, 2015).
110. Chin community member, interview with author, location undisclosed, June, 2015.
111. Yen Snaing. "Charter Push for Decentralization, Stronger Parliament Falters," *The Irrawaddy*, July 9, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/charter-push-for-decentralization-stronger-parliament-falters.html (accessed August 18, 2015).
112. "List of the most problematic provisions in the 2008 Constitution and Burmese laws," *Burma Lawyers Council*, June, 2012. http://www.burmapartnership.org/wp-content/uploads/2012/06/Top-Laws-and-Constitutional-Provisions-to-Be-Repealed-or-Amended.pdf (accessed August, 18, 2015).
113. A pertinent example of this is the case of freelance journalist, Ko Par Gyi, who was tortured and killed by Military police while reporting on the conflict between the Burma Army and the Democratic Karen Benevolent Army (DKBA). A secret military tribunal acquitted the two soldiers complicit in the killing. See http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/14402-military-acquittal-raises-fresh-doubts-about-civilian-inquest.html
114. Chin CSO, interview with author, Rangoon, June, 2015.
115. PSDP, interview with author, Rangoon, June, 2015.
116. UDPKS, interview with author, Myitkyina, June, 2015.
117. Lawi Weng. "International Pressure on Ethnic Armies to Ink Ceasefire," *The Irrawaddy*, June 2, 2015. http://www.irrawaddy.org/burma/international-pressure-on-ethnic-armies-to-ink-ceasefire.html (accessed August 21, 2015).
118. The UNFC is an alliance of 11 EAOs, formed in 2010.
119. "Press Release 01/2015," *UNFC*, February 11, 2015. http://www.mmpeacemonitor.org/images/2015/february/unfc-released-statement-eng.pdf (accessed August 21, 2015.
120. "Ethnic Armed Organizations' Summit Statement Law Khee Lar, Karen State, 2-9 June, 2015," *Ethnic Armed Organizations*, June 9, 2015. http://www.burmapartnership.org/2015/06/ethnic-armed-organizations-summit-statement-law-khee-lar-karen-state-2-9-june-2015/ (accessed September 07, 2015).
121. Ei Ei Toe Lwin. "Military insists on its conditions for peace," *The Myanmar Times*, April 2, 2015. http://www.mmtimes.com/index.php/national-news/13880-military-insists-on-its-conditions-for-peace.html (accessed August 21, 2015).
122. Palaung CSO, interview with author, location undisclosed, July 2015. Palaung CSO, interview with author, location undisclosed, July 2015.